

בעזרת השם יתברך



מי שלומד בכל יום ארנ שלשת  
הלמודים האלו, בונה לעצמו

# בי"ת נצחי

וזה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי  
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).



למוד יומי

**ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא**  
**בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת**



פרשת כי תצא תשפ"א



**היכל הקודש קרית ברסלב ליבערטי**  
 Heichal Hakodesh Kiryas Breslev  
 181 Huschke Road  
 Liberty NY 12747

**היכל הקודש בארא פארק**  
 Heichal Hakodesh  
 Boro Park  
 1011 41 Street  
 Brooklyn NY 11219  
 1-718-384-1652

**היכל הקודש וויליאמסבורג**  
 Heichal Hakodesh  
 Williamsburg  
 27 Skillman Street  
 Brooklyn NY 11205  
 1-718-384-1652

**היכל הקודש קרית יואל**  
 Heichal Hakodesh  
 Kiryas Joel  
 8 Premishlan Way.  
 Monroe NY 10950  
 1-845-243-0563

**היכל הקודש קרית יואל**  
 Heichal Hakodesh  
 Kiryas Joel  
 8 Hayes Ct.  
 Monroe NY 10950  
 1-845-467-5299

**היכל הקודש מאנסי**  
 Heichal Hakodesh  
 Monsey  
 32 Dolson Road  
 Monsey NY 10952  
 1-347-733-7551

**היכל הקודש ברסלב  
 בלוומינג גראוו**  
 Heichal Hakodesh  
 Blooming Grove  
 24 Merriewood LN S  
 Monroe NY 10950  
 1-845-238-0804

**נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש**  
 181 Huschke Rd. Hurleyville, NY 12747  
**718-387-2691**

[www.BreslevCenter.com](http://www.BreslevCenter.com)

צו הערן די הערליכע שיעורים  
 פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיזוק פאר די  
 אידישע שטוב**  
**212-444-9169**

**קול  
 ברסלב**  
**212-444-9191**

משה – גדלי הדרור, [שפר אגרת] – בתמיה. כל אסוקי מלוא – האייל וכוונתו לגומר  
לית לו בה. ופול בה בריים – מי"אנא' והלאה. מוסף בה – בהלל מוסף להפול על  
כפולתו של רבי. מאורך ולפנה – כדפרי לעיל, שכל המגומר כפול מראשו ועד כאן.  
לא שני – דהלאי בריב מננה אלא בריב של אחריו. עובי – קודם. ועבוי את הכוש

משה שפור קאמרתי? אלא, התם והכא אסוקי מילתא  
היא, וליה לן בה. אמר רבא: לא לימא אניש  
יהא שמייה רבא' והדר "מברך", אלא "יהא שמייה  
רבא מברך" בתדרי. אמר ריה רב ספראי: משה,  
שפור קאמרתי? אלא: התם והכא אסוקי מילתא  
הוא, וליה לן בה. "מקום שנהגו לכפול". הניא:  
רבי מפול בה דברים, רבי אלעזר בן פרטא מוסף  
בה דברים. מאי מוסף? אמר אבין: מוסף לכפול  
מ'אורוך' ולכפול. "לברך וברך". אמר אבין: לא שני  
אלא אחריו, אבל לפניו – מנחה לברך. דאמר רב  
יהודה אמר שמואי: כל המצות פולין מברך עליהן  
עובר לעשייתן. ומאי משמע דהאי "עובר" לישנא  
דאקדומי הוא – דאמר רב נתןן בר יצחק, דכתיבי:  
"ויצין אחימעין דרך הכפר ועבדו את הכוש". אבין  
אמר, מהכא: "והוא עבר לפניהם". ואיפיעת אימא,  
מהכא: "ועבדו מלכם לפניהם וי' בראשם". מושגת  
הלוקח זולת מבכרו בשביעית – נותן לו אחרון  
במתנה, לפי שאין רשאי לזקחו בשביעית. גמרא  
לא רצה ליתן לו במתנה מהו? אמר רב הונא: מבליע  
ליה דמי אחרון בולב. וליתיב ליה ברהאי! לפי  
שאין מוסרין דמי פירות שלביעית לעם הארץ. התניא:  
אין מוסרין דמי פירות שלביעית לעם הארץ יותר  
מזון שלש סעודות. ואם מוסר – אימור: הרי מעות  
הללו יהו מחוללין על פירות שיש לי בתוך ביתי,  
ובא

אבל לפני משה לברך – כי היא גזאת משה גבי מנלה פרק הקדורא את עמוד  
(מנלה כאמ.) ובן נתן פרק בא סמיך' (גדה נגא.) ויש ששטן בריבא לפני ואין שטן  
בריבא לאחריו. ומפרש בגמרא לאתווי ריזני. היה מצו למימר לאתווי הלל ומנלה במקום  
שנתנו שלא לברך אחריו. אלא ריזני פסקא ליה. וכוונן כן היה מצו למימר מתוך טובא,  
בגון ציצית ושופר וסוכה וליבלו למנא פירשי

משה שפור קאמרתי? אלא, התם והכא אסוקי מילתא  
היא, וליה לן בה. אמר רבא: לא לימא אניש  
יהא שמייה רבא' והדר "מברך", אלא "יהא שמייה  
רבא מברך" בתדרי. אמר ריה רב ספראי: משה,  
שפור קאמרתי? אלא: התם והכא אסוקי מילתא  
הוא, וליה לן בה. "מקום שנהגו לכפול". הניא:  
רבי מפול בה דברים, רבי אלעזר בן פרטא מוסף  
בה דברים. מאי מוסף? אמר אבין: מוסף לכפול  
מ'אורוך' ולכפול. "לברך וברך". אמר אבין: לא שני  
אלא אחריו, אבל לפניו – מנחה לברך. דאמר רב  
יהודה אמר שמואי: כל המצות פולין מברך עליהן  
עובר לעשייתן. ומאי משמע דהאי "עובר" לישנא  
דאקדומי הוא – דאמר רב נתןן בר יצחק, דכתיבי:  
"ויצין אחימעין דרך הכפר ועבדו את הכוש". אבין  
אמר, מהכא: "והוא עבר לפניהם". ואיפיעת אימא,  
מהכא: "ועבדו מלכם לפניהם וי' בראשם". מושגת  
הלוקח זולת מבכרו בשביעית – נותן לו אחרון  
במתנה, לפי שאין רשאי לזקחו בשביעית. גמרא  
לא רצה ליתן לו במתנה מהו? אמר רב הונא: מבליע  
ליה דמי אחרון בולב. וליתיב ליה ברהאי! לפי  
שאין מוסרין דמי פירות שלביעית לעם הארץ. התניא:  
אין מוסרין דמי פירות שלביעית לעם הארץ יותר  
מזון שלש סעודות. ואם מוסר – אימור: הרי מעות  
הללו יהו מחוללין על פירות שיש לי בתוך ביתי,  
ובא

משה – גדלי הדרור, [שפר אגרת] – בתמיה. כל אסוקי מלוא – האייל וכוונתו לגומר  
לית לו בה. ופול בה בריים – מי"אנא' והלאה. מוסף בה – בהלל מוסף להפול על  
כפולתו של רבי. מאורך ולפנה – כדפרי לעיל, שכל המגומר כפול מראשו ועד כאן.  
לא שני – דהלאי בריב מננה אלא בריב של אחריו. עובי – קודם. ועבוי את הכוש

משה שפור קאמרתי? אלא, התם והכא אסוקי מילתא  
היא, וליה לן בה. אמר רבא: לא לימא אניש  
יהא שמייה רבא' והדר "מברך", אלא "יהא שמייה  
רבא מברך" בתדרי. אמר ריה רב ספראי: משה,  
שפור קאמרתי? אלא: התם והכא אסוקי מילתא  
הוא, וליה לן בה. "מקום שנהגו לכפול". הניא:  
רבי מפול בה דברים, רבי אלעזר בן פרטא מוסף  
בה דברים. מאי מוסף? אמר אבין: מוסף לכפול  
מ'אורוך' ולכפול. "לברך וברך". אמר אבין: לא שני  
אלא אחריו, אבל לפניו – מנחה לברך. דאמר רב  
יהודה אמר שמואי: כל המצות פולין מברך עליהן  
עובר לעשייתן. ומאי משמע דהאי "עובר" לישנא  
דאקדומי הוא – דאמר רב נתןן בר יצחק, דכתיבי:  
"ויצין אחימעין דרך הכפר ועבדו את הכוש". אבין  
אמר, מהכא: "והוא עבר לפניהם". ואיפיעת אימא,  
מהכא: "ועבדו מלכם לפניהם וי' בראשם". מושגת  
הלוקח זולת מבכרו בשביעית – נותן לו אחרון  
במתנה, לפי שאין רשאי לזקחו בשביעית. גמרא  
לא רצה ליתן לו במתנה מהו? אמר רב הונא: מבליע  
ליה דמי אחרון בולב. וליתיב ליה ברהאי! לפי  
שאין מוסרין דמי פירות שלביעית לעם הארץ. התניא:  
אין מוסרין דמי פירות שלביעית לעם הארץ יותר  
מזון שלש סעודות. ואם מוסר – אימור: הרי מעות  
הללו יהו מחוללין על פירות שיש לי בתוך ביתי,  
ובא

דנפק מיהו מברך. כדמוכח פרק קמא דפסחים (גב ושם) דפלגי בעל בעור תיור דמר דבר לשער משמע טפי, ומר סבר להבא נמי משמע. ופריך מהרשתה לולב לעצמו, דקתיני נטלו לצאת  
בו – אמר "והיה נטלה לולב", וקסאי למאן דמברך לבניה ומשנה שאני דהם דבעיתא דאגביתא נפק ביה. ופריך: אי הכי לצאתי יצא בו מיבעי ליה ומשנה: משום דקבעי למיחזי סיפא לישב  
בה. תנא רשאי לצאת בו. ותייר לומר: על ברוך. האייל והמהל לא נגמר עיין לגמרי. דבעי ניגעו – מברך. ועדי. כדמיירי בסוף פרקין (א.ג.א.) מהגון של אנשי ירושלים איש אדם כותוך  
ביתו ולולבו בה. בגמ' לבית הבטח ולולבו ביה, קרא קראת שבע ולולבו ביה. אלא על פי שכל אלו הדרבין אין מעבדין – מכל מקום הואיל ויש דבר מהגון מן המבשר. כפי שנובר  
לעשייתו. והביא אמר בירושלמי דברכות פרק ארדואה' גבי ציצית. הנהשה ציצית לעצמו אמר "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו ועונו לעשות ציצית". נמתקפ בה  
אמר, יאשר קדשנו במצותיו ועונו להקדשנו במצותי' הציצית' היינו טעמא – לפי שדמעה משכת כל זמן שהיא משטת ופונה וכו'. והוא אמר: כדבעי לעשות לולב – נמתקפ בה  
ומשנה דבעי כבד עיקר מצוה. והתם דברשמי פלגו מצוה מאיתוי מברך עליהן. רבי יוחנן אמר: עובר לעשייתו, רבי הונא אמר: כשעת עשייתו. וליבלב' לולב מחזירו בשביעית – פירש  
בקונטרס דמנע הארץ מוקפי ליה בעמא. ועבר הארץ לניב חבר לא קרי חבור. ויהי עתה דרוק, דאשכחן בריכות טובא דקרי ליה חבור, דתמן בפרך "הניקין" (ניקין א.א.א. ושם) משאלת אשה  
לבתרבה החטודה על השביעית. ובפרק "בכל מערבין" (עירובין לבא ושם). האומרו לתיבוי צא ולקח כל האנים מתאניי אונל כמן ערא ומעשרך ודאי. וקתיני סיפא. במה דברים אמורים –  
בעה הארץ. ושבת פרק "שאל" (א.ג.א.) לא אימור אחרו שבו לי עמלתי. ומוקי כל בחבורי נדי. ו"ליתב" לא יהי דמיה דתרתו בהדיא – מאי טעמא אין רשאי לזקחו ואין רשאי איש  
דאסור לעשות פירות חטודה בשביעית – לא אימור אחרו אלא כי הווא עמלתי בשביעית פרקי בשביעית (משנה ג.) לא ידא וקתיני שדה ומבשר בשוק. אבל חזא לוקח וכו' מוכר על ידו,  
לקח לעצמו חזותי – מותר למכור. פירוש: היינו לוקח היינו לוקח בדיקתו סיפא. אבל הוא לוקח. והביא קתיני בתוספתא: ולא ידא לוקח וכשוכמור ביה הוא הלוקח עצמו אסור. ודלקטן  
לאכלא אמר דתנאן ולא ללקט לסחורה. היינו למכור. אבל הוא לוקח ועבו מוכר על ידו – ולא חשיב סחורה. כיון דהוא לא ליקטם. ובידשמיא בשביעית: הארץ מלקטין אחרו מוכר על  
ידו, דעלי ידו הבלעה מוכר שלו של בחירו. אמר ר' יוסי בר בון: ובלבר שלא יעשו פלטר, פירוש: ולא ידא מוכר בהדוא אחרו לא שעה. וסודרי בשביעית דתמן קמא דרשא שעה (בבא.  
ושם) פרק "הן ברוך" (מנחות ג.ב.ד.) – היינו כי האי גזונא. ואפוא הקטנו מחזירו כדי להרויח ולמכרו בירק – ולא יהי נמי סחורה. ובפרק בשביעית (משנה ג.) גזון שאין עושין סחורה  
בפירות שביעית, ולא בבכורות, ולא בהרמותה, ולא בגבלות, ולא בספרות, ולא בשקצים, ולא ברכשים – לא משכחת שיהו כולם שוים לענין סחורה. אלא כי האי גזונא. דבדיא שרא דתנאן  
למכור דרבינו: אי ממור למכרי. "ואין" מוסרין לעם הארץ דמי פירות שביעית – פירש הקונטרס. דהדורה אמר: "לאכלא" ולא לסחורה. כל פירות שביעית חייבין להתיב בשביעית  
הן דהייקין, ולא יעשה בהן סחורה ולהנעי לארץ שביעית ולהעשירי. וקשה דאם בן לישתר כל און דן מנסכת בשביעית פרא (משנה ג.) שיש עליו שביעית אלא דמי ובהדיא שרי  
בשמייתו: אי הכי לולב אל ביעור, דאסור למסור ליה הארץ אלא היינו טעמא דאבאי אסודרי טובא ויש הארץ דתורא לוקטת בהן בהמה גמאה עבדים  
ורקעות הלוקח וטלית ונעללים. ואין נותנין אל לבוי ולא לבגל ולא לספר ולא לספר. דשביעית לאכלאה ולשהיה וליסביה וליא לשיא דברים, ואסור לפירוש מוחו. ואין מספר לתינים  
ולא יסודרי שיש שביעית. שצריך לנהוג בהן קדושת שביעית. "ויתר" ממוון שלש סעודות – משמע שיש ברמי אחרון יותר ממוון של סעודות. והוא דתמן פירש דמעלה (בבא.א.)  
נתן לו את פירותו ואמר לו: הרי הבא לי אתהון באותו. ובאותו מוח, הן התם בארזות פסול. ולא בעי ליה אלא לאכלא. ולא באה שרי הדרר לכתב – דמי תריקין. פירוש: ויהי מחוללין  
על פירות שיש לי בביתי – פלוגתא היא במשנתא דרענן ב'מירובה' (בבא קמא ט"ב.ש.ש.) גבי כרם, אם יכול לחלל מה שביד חבירו. ולמאן דאסר – קשה. מה מועיל כאן: ויש לומר: הדבא  
קמא בעלמא דהא. ודווחתא אשכחן פרק "איש מקדש" (קדוש ג.ה.ש.) דאין לוקחין בהמה גמאה ועבדים ורקעות גמעות מעשר שש, ואם לקח – יאכל בגמרה. ומפרש התם: קמא,  
במה



**סוכה. פרק שלישי – לולב הגזול דף מ עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קצו**

תוספת:

1 אילעזר, אי בתר לקטה רבין גמליאל – מהו בו שני עישורין. אלא: דמאן אבא בר  
 2 לקטה אף על גב דנגמרי פרי (וברו) דדרי ונתן בשבט של שנה מעברה, ולא ללקט עד שבט  
 3 אחרו ושנאו אתרוג חלוק משאר פירות, לפי שדרכו לעמוד באילן שחום ושלש שנים, וכל  
 4 זמן שמתיקם באילן גזל בכל שנה ושנה. אי זמני אף על פי שנתן שבט של שנה שערבא  
 5 – ונתן דאין קטן נידולו עני שנתן אחר. ונתא  
 6 השתא, דנקט יבין פורן קמא דראש השנה  
 7 (טו.) ובי אחרון אפילו כותה ועשה ככר. כלומר:  
 8 ידל עמי מי שנה הבאה גדילה. ומידו כותה לאו  
 9 דווקא בענין, דדא רבי יוחנן עבר תנשא אילן  
 10 ושנאו את חשיבא תנשא באחרון פחות מכותה.  
 11 ורבותינו נטנו באושא – אית גרסי פק  
 12 קמא דראש השנה (טו.) אחרון  
 13 אחר תנשא בו לטעמיך בן לשבעיה, ודאמר כרבי  
 14 אילעזר לעילוי, ואי אפשר לומר כן, כדמוכח  
 15 בשעתן דגרסי. אתר לקטה. ועלש ממלוקות  
 16 דרבי. **שנבבן** לחובב – לפי שדווקא נקט,  
 17 ויש לפרש אורחא דמלואה נקט. **לקמן** לאבילה  
 18 – אי בסתם לויז עילוי זה היה מועיל מפרש  
 19 לאבילה, מרבי דוהא אעצים דמתוך שילקטן  
 20 להאי, לדידא דאמר סתם טעם עילוי השתא, ושנא  
 21 הני סתמידו לחבי ולדבאי, הלכך אולטן בתר  
 22 מפרש.  
**ועצים** דהסקה תנאי היא – אי נהגו בתו  
 23 שביעית או לא, דאיכא תנא דרדשי  
 24 לכתם דומיא דלאבילה. למעט כל שתנאנו אחר  
 25 ביעורו, וממעט עצי הסקה. ואית דלא ממעט אלא  
 26 דבר שתנאנו אין שיהי בכל אדם כגון מלוגמא  
 27 חילוף ואפקיטיון, כך פירש בקונטס. ורבותיו היו  
 28 גורסין, וסתם עצי הסקה נהניו תנאי היא.  
 29 ופירש בקונטס דסתם עצי הסקה לאבילה כולל.  
 30 וביהויל קמא" (בבא קמא ע"ב) פירש בקונטס,  
 31 וזה לשונו: תנאי היא. איכא למאן דאית ליה סתם  
 32 עצי הסקה נהניו ולא חיללא שביעית, ואפילו  
 33 אעצים דמתוך, ואיכא דאמר אעצים דמתוך  
 34 מיהא חיללא. והיינו תנאי, רבנן כרבי: סתם פירות  
 35 לאבילה נהניו. וחיללא ליעורו קדושת שביעית  
 36 כדאמרין: דאכל דבר שהם וביעורן שוה –  
 37 חיללא, הלכך אפילו לקטן למשרה ולבכסה לא  
 38 נהניו. ומחשבה. למיהו כעלי קנים שלקטן לעצים  
 39 ומשורו. דרבא סתמידו לחבי ולדבי, אבל פירות  
 40 סתמידו לאבילה. ומשעת יצירתן חיללא קדושה  
 41 ליעורו, ותו לא נהניו מחשבה לאפקיעי למשרה  
 42 ולבכסה. דאין נהנין קדושת שביעית. וגבי  
 43 עצים מני, סתם עצי הסקה נהניו ולא חיללא  
 44 אפילו אעצים דמתוך. ור' יוסי כרבי: לא מאינין  
 45 כתיב פירות לאבילה נהניו, והמניא בתו מחשבה  
 46 כתיב קנים וגפנים. והיכא דלקטן למשרה – הי  
 47 דבר שתנאו אחר ביעורו, ולא חל עליה שביעית

48 **יצאו** משרה ובכסה שתנאנו אחר ביעורן – משמעת ששרה הפשתן או הגברים בין  
 49 שנה אחת – בתבער ואבדו. ותנאו אינה עד שילבש אתן גברים, כך פירש בקונטס.  
 50 ותימה: דביהויל קמא" (בבא קמא ע"ב) שם) אף חשיב מין הצבועין הגתאן וליבשה שוה,  
 51 ומהאי טעמא היה ליה לאחשובי רתאנו אחר ביעורו. שביעית בשעת שביעית. וביעורו אחר  
 52 כר' ולמאי דבעי למימרא והתם יש שבח סמנין על גבי הצמר – נידא. דאין זה שיהי גבי משרה  
 53 ובכסה. וביקונטס פירש שם: ומניי בעיית רתיחת היורה ללא חשורו וקולו העבע  
 54 בכרה. נמצא נתנאו וביעורו שוה. אבל משרה ובכסה משעת שפילקן פשתן או גבי סך  
 55 – נתקלקל ובער. ותנאו אינה עד שלשה ימים או ארבעה שיהא הפשתן שרוי.  
 56 אץ

אץ

מרבח

שבשעת לקיטתו עישורו – שאם חגט בשנה נהיה שמשעותיה מעשר ראשון ומעשר  
 שני, ותלקט בשלישית שמשעותיה מעשר ראשון ומעשר עני – מתעשר בדין  
 מעשר שלישי. ואילו שאר אילנות שתנאו פירותיהן בשנה ותלקטן בשלישית –  
 מתעשרין בדין שנה. ולענין מעשר שני אתרוג לירק, דמעשר פירות האילן וירוקת  
 דרבנן, ומעשר גזול קמא דאורייתא. והזון ורקב

1 ילפינן בראש השנה (ג"ב) שמתעשר אחר השנה  
 2 שהניאו שלש מקראי, ואסבכו רבנן מעשר  
 3 בדיהם אגזון ורקב: מה גזון ורקב מיוחדים –  
 4 שגדלו על זרע מים, והיינו מי שגממ  
 5 ומתעשרין לשנה שערבא – אף כל הגדולין על  
 6 רוב מים. כגון פירות האילן, מתעשרין לשנה  
 7 שערבא. יצאו ריקות שגדלו על גבי מים.  
 8 ומתעשרים לשנה הבאה. ואתרוג נמי גדל על  
 9 כל מים כירק, לכל דבר – אף למעשרות. הוא  
 10 דאמר – תנא דמתני', דמקפיד אחרתו. (ראמר)  
 11 כי **האי תנא** – דהני: ורבותיו נטנו באושא  
 12 ואמרו אתרוג אחר לקטה, בין למעשר בין  
 13 לשביעית. טעמא דלולב בר שביעית ב' – קרישא  
 14 היא: כלומר, לעיל אמר דהיינו טעמא דלולב  
 15 ניקח שמים דבר שיהיה הוא. והא שביעית הוא  
 16 אסור. ונפקא מנה שילובי שביעית קדושתו  
 17 שביעית נהניו בהו, שלא ליקח בדמיון חלוק  
 18 ותלית, שנבבן – בסיכין לאצורין. לחובב –  
 19 לשון מחבא. לקטן לאבילה – למאכל בהמה.  
 20 שאני התם – גבי עצי הסקה לחבי לא נהנין  
 21 בתו שביעית – דאמר קרא "וזההי שבת" וגו'  
 22 ומשמע קרא: – לולב צריכבם, ובתיב לאבילה  
 23 – למימרא דאין מותר להדגת מפרות שביעית  
 24 אלא תנאו הדומה לאבילה. שתנאו וביעורו  
 25 שוה – כלומר, שתנאו וביעורו שומעטבן מן  
 26 העולם באין באחר. כגון סיכה ושתיה והדלקת  
 27 הני. ומדך דרשה נמי ליענין שאין שביעית נהניו  
 28 אלא בפרי השומר לדארות הללו, דהכי נמי  
 29 מודרש קרא: "ולב צריכבם, ובתיב נהניו במה  
 30 שלכם לאבילה", שתנאו דומה לאבילה. יצאו  
 31 עצי הסקה שתנאו אחר ביעורן – משמעת  
 32 נהלים אפילו בתו, אבל לולב עיקר נתנאו לכבוד  
 33 תא הויב, והוא ענין שביעית וביעורו וקולו. והני  
 34 לדתא אבילה. ועלי קנים וגפנים קיימי להכי  
 35 ולדבי, הלכך בתר מחשבה אולוי. והא איכא  
 36 **עצים דמתוך** – עץ עמון, שהענין עצמו מוליקין  
 37 כו האירי כמו באבוקות, והוי נתנאו וביעורו  
 38 כו. והניא השתא מיהא דאם הם לדלקת  
 39 אורח – דנהגו כתיב שביעית. ותפשי: סתם עצי  
 40 של היסק דהסקה נהניו לרבותי, וסתמן לא  
 41 להאי קיימי. הלכך, לא נהניו בתו קדושת  
 42 שביעית מעיקרא ואפילו לקטן להאי. והני  
 43 גרסינן: **עצים דמתוך תנאי היא** – ועצם

44 דהסקה נופייהו, שתנאנו אחר ביעורן – תנאי היא אי נהגו בהו שביעית או לא. דאיכא  
 45 תנא דרדשי לכתם דומיא דלאבילה. למעט כל שתנאנו אחר ביעורו, כדודרשין לעיל  
 46 ומיהא דרשה אימעט עצים. איכא דלא ממעט מיניה אלא דבר שאין נתנאו שוה בכל  
 47 אדם, כגון מלוגמא חילוף ואפקיטיון. ואני שמעתי מרבתי שהיו גורסים: וסתם עצי  
 48 הסקה נהניו תנאי היא, וכן כתוב בכל הספרים. ותרתינו מעשרי בכל יצדי שיש  
 49 התלמוד לישבה כן בדיהם. ואני יביל. ושמעתי גריסא וז' בספר כתב ידו של רבינו  
 50 גרשון בן יהודה מנחתו כבוד, ובסדר שיעורו של רבינו יצחק בר מנחם כותב ואנו מונה,  
 51 וכן כרבי נהניו. אין מוסרין פירות שביעית לא לתוך משרה – לשרות פשתן בין של  
 52 שביעית, ולא לבכסה – לבכסו גברים בין של שביעית. משרה ובכסה נתנאו אחר  
 53 ביעורן, משמעת ששורה הגברים או הפשתן בין שעה אחת נתבער ואבדו לו, ונתנאו אינה עד שילבש הגברים. למלוגמא = מרבח.

54

55

56

57

58



1 איין שבועית מתחללת אלא דרך מקח - הוא דהניא לעיל (ט"א); ואם מכר אימור  
2 מעות הללו מחלולין על פירות שהן לי בבית - קנסא בעלמא, בדפרישית  
3 לעיל.

4 **אבקה** - שן שבועית - עיקר איסור בעבודת קרקע, כגון הישה הידועה, אבל משא ומתן  
5 אנו אלא עשה בעצמא, ולאכלא ולא

6 לסחורה. וענש זה מפרש בפרק קמא דקדושין  
7 (כ"א): לטוף מוכר את ממטליו את ביתו ואת  
8 עצמו - בשן משא ומתן בלו מדה כנגד  
9 מדה.

10 **על חיון** אין מתחללין - במעשר שני חוץ  
11 לירושלים אירי, ובירושלים מותר לקנות  
12 ממנו ברמה לבדו שלמים, כדמוכר פרק קמא  
13 דמעשר שני; ועוד: מדרשין בסמוך, יאי לא תימא  
14 הכי מעשר שני ומתן בלו - הוא כתיב: "וערת  
15 הכסף בידך". כלומר אישן מתחלל על ברמה של  
16 וענף אלא מאי מעשר - מדי מעשר. משמע

17 בהדיא דאירי חוץ לירושלים, מדמיית עליה  
18 קרא "ורצת הכסף", ואפילו בחלחלה שיר ר'  
19 מאיר חללה, בודקתי בהדיא בתוספתא שחללין אותו  
20 אחד בעשר ואחד מעשר שני מתחללין אותו  
21 על עה ועתק ועל ברמה בעלמא מום, בדרי רבי  
22 ומאיר. ודחמיס אומרים: אלא אמרו אלא חוסי.

23 ותכלית - לכוונתה משמע. הוא דנקט שאין  
24 מתחללין, דמשמע ידעבר, כדאמר ברש "החב"ב  
25 (בבא מעוצה מהה) מתחללין ואין מתחללין  
26 מייעי ליה - משום רבותא דרבנן נקט ליה  
27 דאפילו ידעבר אין מתחללין על חוץ. ותימה:  
28 דבריש "החב"ב" (שם מה"מ) משמע בין לבית שמואי  
29 בין לבית חללי דאורייתא אפירא לא מחללין, ובי  
30 פלוגתא דלא יעשה אדם לטעם דרבי חובי ובן

31 לומר: דהבא מיירי על מנת להעלותו ולאוכלו  
32 בירושלים, ופלוגתא היא בירושלמי פרק קמא  
33 דמעשר שני, שי שאסור אפילו על מנת להעלותו,  
34 ומתוך פלוגתא דר' מאיר ורבנן דהבא דהבא  
35 ותימה: דמשום גזירה דרבנן דשמואי יגדל מהם  
36 עדיין אל היה לן למעשר אין מתחללים ידעבר,  
37 כדמשמע ברש "החב"ב" גבי פלוגתא דאורייתא יעשה  
38 אדם שלמים דרבי חובי, ופריה בשלמא לךך  
39 לישנא דאבאת מדאורייתא משרא שיר ורבנן הוא

40 דגורו בזה שמואי ישהה עליתו - היינו דקתי  
41 יעשה ולא יעשה, אלא לךך לישנא דאבאת  
42 מדאורייתא פליגי, מתחללין ולא מתחללין מיבעי  
43 ליהו משמע דמשום גזירה דרבנן לא אמרינן  
44 אין מתחללין ידעברו ויש לומר: דאין מתחללין  
45 דהבא - היינו שחורו רמים למקום, כדאבשתי  
46 דהתורה בפרק "האיש מקדש" (קדושין מ"א).

47 **שמוא** יגדל מהם עדיין - פרק האיש  
48 מקדש" (קדושין ש"ט) דהניא: אין לך קח  
49 ברמה במעות מעשר שני פירש שם בקונטרס:  
50 שמוא הבטיח, ולא היה לו לפרש שן אלא  
51 כדמשמע על פניו האב, משא יגדל עדרים, ואפילו  
52 ר' מאיר לא טעמא אלא בוכרים, אבל בנקבא

53 לאי כדראמרנן רבא. ומפרש בירושלמי דבוכרים  
54 פליגי אין ורבי זכרם סא נקבות. ותימה: דרבנן  
55 דהדמ, דאמרינן ואם לקח שגונן - חזרו ודעמו  
56 למקומם, במידי - תעלה ותאכל במקום וש  
57 לומר: דאירי כמו מופשר ר' יהודה הוסיף ברא - במתוכין ולקחו מתחללו לשם שלמים  
58 היינו נקבה, כדאייתא בכיזה (כ"א) דאו לא גורין ידעבר שמואי יגדל. ולא חזיקא לקח  
59 שלם שלמים, אפילו בסחם נמי, כיון שהם חמיצין ודאי לא ממשא אלא חזיקא מתוכין  
60 להוציא מעות מעשר שני לחלוק, אבל בעלי מומין - קתי רבי יהודה כסיפא בתוספתא. בין בשוגג בין במידי יחזרו דמיס למקום. וכלהו ברייתא דקדושין רבי יוחנן דהיא, דאפילו

1 מרבה אני את הכנסה ששנה בכל אדם - שהכל צריכין לה, כמו אבילה ששנה בכל  
2 אדם. מילונגא שאינה שנה בכל אדם - שאין הכל חלוק, אלא לזה - ין ממולגין בבית  
3 לריח טוב. אפיקומיוון - להקיא, הוא בנותריקו; אפיק טפי וין, מוזן הואוכל יותר מדאי  
4 מריציא ומקיא. כמאן כר' יוסי - דלא ממעט אלא זנאה שאינה שנה בכל, וקתי נמי אינם  
5 אלא לעבור חזרו ואמטנים, והיינו תנאי לדלעיל.

6 ולרבנן לא נהגא שבועית אלא בדבר שהנאטו  
7 וביעורו שנה, דרשנין ליה נמי הכי: היתה שבת  
8 הארץ נהגת בדבר שהוא לבס, דומיא ולאכלא  
9 שהנאטו וביעורו שנה, ולא ביעצים, ורבי יוסי  
10 דריש הכי: היתה שבת הארץ נהגת כולו  
11 שהנאטו שנה בכל אדם, ואפילו עצים לחסוק.

12 אין שבועית מתחללין, אל תפסם דמיא  
13 בקדושתה אלא דרך מקח, ומשכרתי לה לחידי.ו  
14 אבל אל על ידי חילול, לומר: יהי פירות הללו  
15 מחלולין על מעות האלה, כדרך שפודין  
16 הקדשות. בשבת חובלי - שבועית חובלי והוא  
17 הוא. ופסיק ליה ובי תמכרו מפני - ודרשנין  
18 סמוכין, לממרא דלא שן בפירות לחפס  
19 קדושת דמיס אלא על ידי ממכר, קודש  
20 מתחלל דברין אלא על ידי חילול - ודבתי  
21 (ויקרא כז) "ופדה בערכך וקסח תמשיטו עליו"

22 "היי חילול, יואם לא יגאל ותמכר בערכך"  
23 (שם) "היי מקח, ורבי יוחנן - דר' רישת  
24 דסמוכין, דסמוך יוכי תמכרו ליובל, מאי דריש  
25 ביזה: דרבי יוסי בר גמיטא - במבטח ערבך  
26 (ל"ב), ארובה היא מאד, ובאן לא נכתבה כולה  
27 בספרים כמה קשה אבקק על שבועית מידי  
28 דלא הוי עיקר האיסור תלוי בו קרי אבק, וכן  
29 אבק ביה, וכן אבק לשון ערע - שאינו ערע  
30 דרע ערע, אלא על לשון דרע. כמו אכל העולה  
31 מדבר ותכסת במבטח. אדם נישא ונותן

32 בפירות שבועית - לסחורה, והיינו  
33 שבועית, דעיקר איסור שבועית אלא תורע', ילא  
34 תומר, והוא איסור לקח שבו. לטוף מוכר את  
35 ממטליו ואת כליו - מחמת עניות, שנאמר  
36 בשנת חיובל האסור וספדו ליה ובי תמכרו מפני  
37 ודרשנין סמוכין, ושבועית עונשה על -  
38 שבועית הבא ליהי כן, קודש תופס את דמי -

39 פריה כתיב, שיה יוצא והו נכנס תחתיה  
40 יוצא הקדש לחלוק, ונכנסין הדמים תחתיו.  
41 והיינו ופדה והיינו נכמר, וכל תמכרו יוצאה  
42 מכחו של זה וזה לזה, והדמים נכנסין לרשות  
43 המוכר, בחיובית תוא - כקדשותה. במתכנין  
44 בשבועית - בתוך זמן הביעור. יצא אשר -  
45 שהדמים יוצאין לחלוק על ידי פריה בדמים על  
46 קודש, דלא כתיב תהיה אלא בפירות עצמן.

47 ורבי עצמו - פרי הראשון אסור להגות בעצמו  
48 ופלו, אלא קדושת שבועית עליו. מתחללין -  
49 משמע: דרך חילול, כפריה, ולא במקח וממכר.  
50 הנשא ניגל ספם - ישום אצלו לגרול הלוות,  
51 ונכנסא משהה מעשרותיו, והתורה אמרה  
52 (דברים ד') "שנה שנת אבולתי, ואם שהה  
53 ראשונה ושנה - חייב בשלישית לכער כל  
54 מעשרותיו בסוף שנה שלישית וכן הבה,  
55 ולהתרותו. וגבי שבועית נהגת מן להעשתה,  
56 והתורה אמרה ולא לסחורה אלא להפקיד

57 ולכער בשבועית, עד שלא תכלה ליהו זמן יבשר לפירות ולדמיקן.  
58 **כוכרים**

1 **מרבה אני את הכנסה ששנה בכל אדם** - שהכל צריכין לה, כמו אבילה ששנה בכל  
2 אדם. מילונגא שאינה שנה בכל אדם - שאין הכל חלוק, אלא לזה - ין ממולגין בבית  
3 לריח טוב. אפיקומיוון - להקיא, הוא בנותריקו; אפיק טפי וין, מוזן הואוכל יותר מדאי  
4 מריציא ומקיא. כמאן כר' יוסי - דלא ממעט אלא זנאה שאינה שנה בכל, וקתי נמי אינם  
5 אלא לעבור חזרו ואמטנים, והיינו תנאי לדלעיל.

6 ולרבנן לא נהגא שבועית אלא בדבר שהנאטו  
7 וביעורו שנה, דרשנין ליה נמי הכי: היתה שבת  
8 הארץ נהגת בדבר שהוא לבס, דומיא ולאכלא  
9 שהנאטו וביעורו שנה, ולא ביעצים, ורבי יוסי  
10 דריש הכי: היתה שבת הארץ נהגת כולו  
11 שהנאטו שנה בכל אדם, ואפילו עצים לחסוק.  
12 אין שבועית מתחללין, אל תפסם דמיא  
13 בקדושתה אלא דרך מקח, ומשכרתי לה לחידי.ו  
14 אבל אל על ידי חילול, לומר: יהי פירות הללו  
15 מחלולין על מעות האלה, כדרך שפודין  
16 הקדשות. בשבת חובלי - שבועית חובלי והוא  
17 הוא. ופסיק ליה ובי תמכרו מפני - ודרשנין  
18 סמוכין, לממרא דלא שן בפירות לחפס  
19 קדושת דמיס אלא על ידי ממכר, קודש  
20 מתחלל דברין אלא על ידי חילול - ודבתי  
21 (ויקרא כז) "ופדה בערכך וקסח תמשיטו עליו"

22 "היי חילול, יואם לא יגאל ותמכר בערכך"  
23 (שם) "היי מקח, ורבי יוחנן - דר' רישת  
24 דסמוכין, דסמוך יוכי תמכרו ליובל, מאי דריש  
25 ביזה: דרבי יוסי בר גמיטא - במבטח ערבך  
26 (ל"ב), ארובה היא מאד, ובאן לא נכתבה כולה  
27 בספרים כמה קשה אבקק על שבועית מידי  
28 דלא הוי עיקר האיסור תלוי בו קרי אבק, וכן  
29 אבק ביה, וכן אבק לשון ערע - שאינו ערע  
30 דרע ערע, אלא על לשון דרע. כמו אכל העולה  
31 מדבר ותכסת במבטח. אדם נישא ונותן

**סוכה, פרק שלישי - לולב הגזול דף מאו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) קפא רש"י**

1 כוכרים - שאין מגדלים מהם וחלדות, ואפילו הכי גזרו רבנן אטו נקבות. אמר רב אשי  
2 מחלוקת - דרבי אלעזר ורבי יוחנן. כפי ראשון - בפרות שביעית הוא דאמר ר' אלעזר  
3 דרך חילול לא, משום דריש סמוכין, פרי שני - דמי שביעית, והא דתנאי - בברייתא  
4 דמיטעי ליה, לך בבבלה, בין בפרי ראשון בין ברמיז דקתי' לבקש בכשר יין,  
5 ולא קתי' חילול לך בך, אפילו רמיז. אפילו רמיז רישא  
6 לקח - דאריזי בפרי עצמו, וביקש לו ליקח  
7 חילוק - ואינו יכול, והנהיה אגדה אלאכה  
8 בתוך הזמן ולא לסוחרה, וזה מתקיים לשנה  
9 בגאנה הנילו אצלו - שנתון כך ייעשה לו  
10 הפעו. והזור ואמר לו - לתנוני. הרי פירות  
11 הילוו - שמכרת לו, שהיו של חילוק ונכנסו  
12 לקדשת שביעית - נתונים לך במתנה, ואוכל  
13 אותם שביעית, והתנוני אומר לו בני נתון לך  
14 סלע חילוק הן שיצא לחילוק במתנה, ובה ולוקח  
15 מאותו סלע כל מה שירצה, והתנוני אומר  
16 הפירות בתורת שביעית, והא הכא - והא אלע  
17 פרי שני הוא, דמי שביעית, וקתי' דגרין ליקח  
18 אצל תנוני ולהוציאו לחילוק דרך מקח וממכר.  
19 אלאמא בפרי שני נמי אמר טאן דפליג. דאי הוי  
20 גיטו בדרך חילול - למה ליק' אצל תנוני? יקח  
21 פירות חילוק שיש לו בביתו שוה סלע, והחללו  
22 עליהם, ויאכלם בתורת שביעית, אפילו - אי  
23 שנתון דרבי אשי, הכי אתמר. מחלוקת כפי - אי  
24 - כהא הוא דאיכא דאמר רישא דרך חילוק,  
25 אבל פרי ראשון כו'. והא קתי' - בברייתא,  
26 דמיטעי לר' יוחנן: אהיה שביעית ואחת משערת  
27 ומתחללין, אלאמא שביעית עצמה לך חילוק  
28 מעשר מעשר פפש - בתמימה, וכי יש לומר  
29 שדמיטעי עצמו יתחלל על במתה דהוה ונהו  
30 והבבוי - וזה תנאי בבסק וצרת' אלא מתחלה  
31 אלא על התנאי, דבר שיש עליו צורת  
32 משנה במקדש שבעה - כדרשתינן בתורת  
33 בתים מיושמתחם לפני ה' אלהים שבע  
34 ימים' (ויקרא כג) ולא בגבולין שבעה ימים  
35 בפריה - בירושלם, שאף הוא בגבולים, ושיהא  
36 יום הגף - על עומר, דהיינו עשר עשר בוסין,  
37 כולו אסור בחדש, והעדר המקדש קיים משקב  
38 העומר דהוה אבולין ביום כו', דכתיב (שם)  
39 'עד הביאכם' וכשרוב הביט מותר מן התורה  
40 משדאי המורה, דאמרינן במתנות (סו.א.) תוב  
41 אחד אומר: ענין היום' חזיה חזיה, והוא  
42 המורה, וכתבו אחד אומר: עד הביאכם', הא  
43 כיצד? דמיכא עומר - עד הביאכם',  
44 ובזמן דביתא עומר - עד עמס', ואסור רב  
45 יוחנן בן נאי: עליהם כל היום, כדמיטעי טעמא  
46 בגמרא. גמרא מודה יבנה בית המקדש -  
47 החזור ובר לאיסור, והתורה קרינא ביה עד  
48 דכתיב: וראשית יבנה בית המקדש, וראשית  
49 מורה כרוך תורה - אתאי למיכל נמי בניינא,  
50 והימורה אשתקד מי לא אכלנו כו', דאינא אית  
51 חזי חששא, דהיישית למורה יבנה, איהא  
52 גבוי המלכא, דאיכא למיחש לאיסור, איש  
53 כל היום, דאצטרך לרבו יוחנן בן זכאי למיטר  
54 השתא כל היום משום סירכא הדהוא יומא? אי

1 דאפילו למאן דאמר פרק י"ה בורר' (סנהדרין כהא, ושם) 'אימתי' הייה יהודה לפרש רבנא  
2 לחלוק, היינו דומינן ד'במה' לחלוק ומכל מקום דומינן נמי דבינו לפרש, והא דאמרין  
3 בהגדה לקמא' (בבא קמא צ"ג, ושם) גבי נעו מעשר שני; מעושה של ככל דהם כבבל למאי  
4 חזו ומשני: דובין ביה דבמה. ומסיק לה דבמה, היינו כרבי מאיר שרי אפילו למתחלה, אי  
5 נמי אפילו כרבנן, והתם לא אפילו בענין אחי.  
6 ולפי מה שפירשתי דר' מאיר שרי אפילו  
7 למתחלה לא יתכן מה שפירש בקונטרס פרק  
8 'החוב' (בבא מציעא נ"ה), דגבי דמאי מחללין  
9 אותו כהן על חטאת, חטאת על חטאת, וחוזר  
10 ופדה את הפירות, דרוקא קר גרין לעשות ולא  
11 מעלם לירושלם, והוא אשכחן דשרי ר' מאיר  
12 דמאי לחלל על הפירות למתחלה, ולכלב יעילת  
13 יראבלו במקום, דהכי עריף שפירשתי ופדה את  
14 הפירות. פירות הללו נתונים כן במתנה -  
15 בהדיא קתי' כדמיטעי שביעית פושק פרק  
16 ששנייה התנונו אמר לו הדי עלט נתון לך  
17 במתנה, ובענין אחר לא סיג. הייק דרך חילול  
18 אי, מרלא חילל התנוני בחילוק סלע של בעל  
19 הבית על פירותיו, של כדמיטעי סלע של המוכר.  
20 ושיראוי' אמר דהף כולו אסור - דרבה תקנת  
21 תיקון רבן יוחנן בן זכאי, אלא הך חרתי תיקון יחד,  
22 לחייב נתן זכאי עם הגוף אלא בררא. והמתה  
23 בדמעות פרק י"ב ישעשעא (סחא), לא יתני דך  
24 לולב אלא ההוא דיום הנה, ובפרק בתרא דראש  
25 השנה (ל"א) גביא קתי' חרתי ועוד תקנת שובא  
26 דתקון. דאשתקד לא היה לך המקדש האיר  
27 המורה הזה מתיר - ואפילו לבי דהקדש; דאמרי:  
28 שבעתי שמקריבין אף על פי שאין בית, בפרק  
29 קמא דמגילה (א.), ודי מילי בשש מוחב בני,  
30 אבל כולו מוחב - כד, כדמוכח בביתים פרק  
31 קדשי' דרשמי' (ס.א. ושם) דבמתחם שפירש  
32 הקדשים ששנחטו עם ספולים, ואין אבולין בניו  
33 שריי מנחה, ולא קדשי דרשמי, ואפילו קדשים  
34 לקים. אי נמי מונך לשקיעת חממה דהמיטר -  
35 שלא יוכלו להתקטע בעומר בתחילה לילה ולא  
36 יספיקו להקריב קודם חמת למחר, וזה שפירשתי:  
37 דמריי יעביד יום טוב מונך לשקיעת חממה, ולא  
38 יכול לבקש ביום טוב מונךו קצית את העומר,  
39 והיכן מגלות וקופתו ועלש עשרה ופלי וכלי שרה,  
40 דרבי' הרחיבן לעומר, בתרתי במתנות פרק ד'  
41 דשעשעא (סו.א.), אי מונך לשקיעת חממה  
42 דהמיטר קאמו שיהוה יום טוב - הא אין בנין בית  
43 המקדש יהיה יום טוב, כדאיכא פרק שני  
44 דשביעית (ט"ב), ולאוי פירכא היא דהיישית לך אה  
45 דקאמרין לא עירכא דאינני בלילאי, לא אמנ  
46 אמרין דהם דאין בנין בית המקדש בלילה  
47 שאמרו יביסין דיקס את מונכ' - אלא עומקין  
48 אותה, ולבילאי און מקמיטא אותה, כד בחיך  
49 צריך לחלק מנו שפירש בקונטרס, דרמי מילי בניו  
50 הבניו בידי אדם אבל בקדש תתדור בניו ומשכיל  
51 יגלה ויבא מן השמים, שאמרו מקדש ה' כבנו  
52 ידך'.

1 ולקחתם  
2 דע  
3 דע  
4 דע  
5 דע  
6 דע  
7 דע  
8 דע  
9 דע  
10 דע  
11 דע  
12 דע  
13 דע  
14 דע  
15 דע  
16 דע  
17 דע  
18 דע  
19 דע  
20 דע  
21 דע  
22 דע  
23 דע  
24 דע  
25 דע  
26 דע  
27 דע  
28 דע  
29 דע  
30 דע  
31 דע  
32 דע  
33 דע  
34 דע  
35 דע  
36 דע  
37 דע  
38 דע  
39 דע  
40 דע  
41 דע  
42 דע  
43 דע  
44 דע  
45 דע  
46 דע  
47 דע  
48 דע  
49 דע  
50 דע  
51 דע  
52 דע  
53 דע  
54 דע  
55 דע  
56 דע  
57 דע  
58 דע  
59 דע  
60 דע  
61 דע  
62 דע  
63 דע

1 ולקחתם שהיא קלחת לכל אחד ואחד - מדלא כתיב 'ולקחת' יחדיו. וגיב סוכה  
2 לא צריך קרא. וזה כתיב 'לכל האוחז'. **אלא** אם כן נתן לו במתנה -  
3 ובאתרוג השוחפין גמי לא נפיק, כדמוכח בשילהי "יש נוטלין" (בבא בתרא ק"ב, ושם) גבי  
4 אתרוג שקנה אחריו שנתנה הבית, ולא חשיב של כיון דאין מיוחד שלו אלא כשאלו דמי,  
5 ואינו יוצא - וכן פשוטי הפוסקים לקבלת אתרוג

6 בשוחפות - מלמדן אותן שיהיו כולם נוטין כל  
7 אחד ואחד לקלו להכריזו על מנת להחזירו, ויש  
8 לטמוך כדיון קדמאורו על מנת לצאת בו ואף על  
9 גבי נטילת פוריש - שהטוב המלחא באילו פוריש  
10 דמי, כיון דבענין אתרוג אין יוכלין לצאת בו.  
11 הילך' אתרוג זה במתנה על מנת שתחזירו לו  
12 כי בשום מקום אין מוקדש להלמד

13 בלשנו להקדיש תנאי למעשה, ותנאי כפול, ודן  
14 קודם לטעם. אף על פי דבבבא מירי, אלא משמך  
15 לטעם לפי שאלה על הירוש הוה א"ל שחשמועני. ודי  
16 דמי לתנאי משעל ברבר אחד - היינו  
17 כשנשנום סותרים זה את זה, כי הדיא דעל מנת  
18 שתחזירו לי - אם כן את הדיא שיהיו אילו מוקדש,  
19 עתא וטעם. ואם תאמר, כיון דאמר על מנת  
20 שתחזירו לי - אם כן את הדיא שיהיו אילו מוקדש,  
21 כדמוכח בסוף "יש נוטלין" (בבא בתרא ק"ב), גבי  
22 שור זה נתן לו במתנה על מנת שתחזירו לי

23 דכיון דאקמרי לי - כן מיהא על קאמר, ואם כן  
24 הדיא יוצא: הוא אתן גנדרים פרק "השוחפין"  
25 (תמא), גבי מנתה רביה חזון רכל מנתה שאינה  
26 את הדיא שיהיו אילו מוקדשת לא שניה  
27 מנתה ויש לומר: רבתי ויהי ידו בידו להקדיש  
28 להית קודש כל זמן שהוא בידו על שחזרו. ועד.

29 דהתם גמי, לא בחקדשי תלוי טעם המתנה  
30 כדמוכח בנדרים: ונאמר דעל רבי ירמיה  
31 רבי יודיה, כד מעשה מנתה אין אדם נוטן מנתה  
32 להכריז על מנת שלא יקדשה לשמים ומשני

33 מנתה בן מנתה שהיא קדשה במתנת בית חזון  
34 שהיתה ברובה, כדמוכח שהיא קדשה אינה מוקדשת  
35 אינה מנתה. כלומר, שלא נתנה לו שיהיה המקבל  
36 שם הדיא ששעלם, אלא שיהיה מותר לאביו של  
37 נוטן - וכן דאי ערומה בעלמא, ולא שניה  
38 מנתה, שהיא לא זכה בה לענין עצמו לשום דבר,  
39 ואם כן מה הקנה לו? אבל רבא, דמוכח ליה

40 שיהיה בו - שניה מנתה. ולא חזיקי שם הקדש  
41 אלא משום שעל הקדש היה מעשהו, ולשון כל  
42 מנתה שאינה וכו' מוכיח כן, דמשמע שאינה  
43 מנתה לשם רבו, גם בערונה היתה מוכרת עליו,  
44 שלא היה דעתו לתן כל לענין של רבו.

45 שיבא אביו ויאכל, ממי שמפרש שם בגמרא, או  
46 משום דיהוה אסור במודד הנאה, אבל בעלמא  
47 מנתה היא, אף על פי שאין יכול להקדישה, כדתם  
48 פרק בתרא נדרים (תמא) שנתן לבתו מה  
49 שנשאת ותנתה לפיה, ובפרק קמא דקדושין  
50 (גבב) שנתן לנעב על מנת שיצא בו  
51 להורית. **ואמר** לאו לא יצא - ומה שלא החזירו

52 רבי יודישע לרבן גמליאל אלא נתנו לרבי אלתר  
53 כן עוריה, ורבי אלתר כן עוריה לרבי עקיבא -  
54 דעתו על רבן גמליאל היה שיצאו כולם, ואחר כך  
55 שחזרו. **ואמר** שנואל סבן וקטרה וכבר  
56 תמעת דדי אלו כיצא בהן - אצטרך ליה  
57 לשמואל למימר, דלא תימא דוקא תפילין וספר

58 תורה דאיכא ביוון כרבי הקודש בגמלתו טריד  
59 בדי טפי, ואין ערומה מתיישבת בתפלתו.  
אמר

**"עד עצם היום הזה" - עד עיצומו של יום וקסבר:**

1 **"עד" - ועד בכלל.** ומה סבר ליה בנותיה? והא מפליג  
2 פליג עליה, דתניא: משתכר בית המקדש התקין רבן  
3 יוחנן בן זבאי שיהיה יום הקנה כולו אסור. אמר לו  
4 רבי יהודה: והלא מן התורה הוא אסור, דכתיב:

5 **"עד עצם היום הזה" - עד עיצומו של יום!** רבי

6 יהודה הוא דקא טעני. הוא סבר: מדרבנן קאמר, ולא

7 היא - מדראווייתא קאמר. והא "התקין" קאמר! מאי

8 "התקין" - דרש והתקין. **משנה** יום טוב הראשון של

9 חג שחל להיות בשבת, כל העם מוליכין את לולביהן

10 לבית הפנסת, למחרת משבימין וזבאי, כל אחד ואחד

11 מביד את שלו ונטלו. מפני שאמרו חכמים: אין אדם

12 יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון בלולבו של חבירו,

13 יאשר ימות החג, אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של

14 חבירו. רבי יוסי אומר: יום טוב הראשון של חג

15 שחל להיות בשבת, ושכח והוציא את הלולב לרשות

16 הרבים - פטור, מפני שהוציאו ברשות. **גמרא** מא

17 הני מילי? והתנו רבנן: "ולקחתם" - שתהא לקוחה

18 ביד כל אחד ואחד. "לכם" - משלכם, להוציא את

19 השאול ואת הגזול. **מאן אמרו חכמים:** אין אדם

20 יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג בלולבו

21 של חבירו, אלא אם כן נתנו לו במתנה. ומעשה

22 רבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה

23 ורבי עקיבא, שהיו באין בספינה, ולא היה לולב

24 אלא לרבן גמליאל בלבד, שלקחו באף זו. נטלו

25 רבן גמליאל ויצא בו, ונתנו לרבי יהושע במתנה,

26 ונטלו רבי יהושע ויצא בו, ונתנו לרבי אלעזר בן

27 עזריה במתנה, ונטלו רבי אלעזר בן עזריה ויצא בו,

28 ונתנו במתנה לרבי עקיבא, ונטלו רבי עקיבא ויצא בו

29 והחזירו לרבן גמליאל. למה לי למימר החזירו? מלמא

30 אבי אריותה קא משמע לן: מתנה על מנת להחזירו

31 שמה מתנה. פי האי דאמר רבא: האי דף אתרוג זה

32 על מנת שתחזירוהו לי, ונטלו ויצא בו, יצא, לא החזירו - יצא, לא החזירו - לא יצא. למה לי למימר

33 שלקחו באף זו? להודיעך כמות מצות חביבות עליהן. אמר ליה מר בר רמימר לרב אשי:

34 אבא צולין קא מצלי ביה, מיתובי: לא יאחו אדם תפילין בידו ויספר תורה בחיקו ויתפולל,

35 ולא ישתין בהן מים, ולא ישן בהן לא שינת קבע ולא שינת ערא. ואמר שמואל: ספין

36 וקטרה כפר ומעוה - הרי אלו פיוצא בהן! התם לאו מצוה ניהו ומריד בהו, הקא - מצוה

37 ניהו ולא מריד בהו. תניא, רבי אלעזר בר צדוק אומר: קד היה מנהגן של אנשי ויזשלים,

38 אדם יוצא מבייתו ולולבו בידו, הולך לבית הפנסת ולולבו בידו, קורא קריאת שמע ומתפולל

39 ולולבו בידו, קורא בתורה ונזשא את פפיו - מניחו על גבי פרקע. הולך לבקר חולים ולגנחם

40 אבלים - לולבו בידו, נכנס לבית המדרש - משגר לולבו בידו וביד עובד שלוחו.

41 מאי קא משמע לן? להודיעך כמה היו ריויין במצות. "רבי יוסי אומר יום טוב" - אמר אביו:

42 **לא**

1 עד עצם עד עצמו של יום - כל היום קרוי עצם היום. וקסבר עד ועד בכלל - ולא דרש  
2 עד ולא עד בכלל להחזיר בהאי מורח כי ליכא עומר. חבי מוקמא קריא: אן עמר  
3 "עד" עד עצמו ועד בכלל יש עומר - "עד הבאיכא, והא טיפול פליג" - רבי יהודה עליה,  
4 שמצוה שתמה רבי יהודה ברורו על קתה ר' יוחנן בן זבאי, למה תלה הדבר בעצמו,  
5 ואינו יוצא - והלא כן הותרה הוא

6 אסור. דרש - המקרא עד ועד בכלל. והתקין -  
7 לפי שהיו רגילים לאכול חרש שמתנת להלן  
8 כשהיה הבית כיום עד עכשו, והוצרך לתקן.  
9 **משנה** יום טוב הראשון בו - רבן דאמרין לקמן  
10 (מנא) דדוחה מצות לולב שבת ביום טוב  
11 הראשון לבדו. מוליכין את לולביהן. מערב  
12 בשבת שחוציאי ברשות - ברשות אבותיה. שיהיה  
13 טרוד במצוה ומחשב ועוסק וממדר לעשותה,  
14 ומתוך כך טעה ושכח שהוא שבת. וקסבר רבי

15 יוסי: טעה דבר מצוה, ושגג דבר כרת - פטור  
16 מקרבן. **גמרא** מא הני מילי - דאין אדם  
17 יוצא בלולבו של חבירו, לכס משלכם - משמע.  
18 למה לי לימפר החזירו - מה הא מצוה לדרושין מחרה  
19 זה, דאצטרך תנא למתניהי במתניתין: אין קא  
20 משמע לן - דרבן גמליאל על מנת שתחזירו  
21 לו נתנו להם, ואפילו יכחי היא מנתה עד שיצא  
22 בו, החזירו לו יצא - דמתנה על מנת להחזיר

23 מנתה היא, חזרי החזירו זה, אבל לא החזירו  
24 - אנלא מלמא דמעיקרא גזול הוא בידו. הכי  
25 גרסינן: למה ליה למימר שלקחו באף זו  
26 להודיעך כמה מצות חביבות עליהם. הוה פצלי  
27 ביה - כשהיה מתפולל זה ללובד בידו, מרוב  
28 חבתו עליו היה מתפולל בו, לא יאחו אדם כי  
29 ויתפולל - מפני שטרוד הוא במשבתו שלא

30 יפלו מנו ותרבו, ואן דעתו משוכעת עליו  
31 בתפלתו. לא ישן בהם לא שינת קבע ולא שינת  
32 ערא - שמא יפלו מידו. והכי אוקמנא ליה  
33 ביהושע (סוכה כ"א) דאך דקתני לא קבע ולא  
34 ערא - בדיקת ליה בדידה, סבין - מתקרא  
35 שמא יפלו, ויתקע לו ברגלו, וקטרה - מליאה.

36 יעוה - שלא יתפור. וכבר - שאם יפול יצא  
37 בגנאם. לא מצוה ניהו - לאחור, ודיקין שלא  
38 למשא, לפיכך טרוד במשאם, וכבר עליו משאם  
39 ושומרתם. כבא - נטילתה ולקחתה מצוה  
40 והיא, ומתוך שהבימה מצוה עליו אין משא  
41 ושומרה כבד עליו, ולא טריד. קורא בתורה -

42 צריך להניח הלולב, לפי שגזול ספר תורה  
43 ופתחה. נכנס לבית המדרש - טריד בשמעתא,  
44 ויפלו מידו.

45 **לא**

46 **לא**

47 **לא**

48 **לא**

49 **לא**

50 **לא**



**סוכה. פרק שלשי - לולב הגזול דף מב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" קפה**

**אמר** אביי כשהפכו - מדאינטרין לשניו הכי שמעו דסבירא ליה דמעות איתן זכירות  
 בנות. ודא קאי אמוציא לרשות הריבם, והתם אין שייך מנהלתי לכתב כל במנה  
 דלא בייך. ועוד: דאיירי בחולק אצל בקי ללמוד. ותימה דרסוף 'ראדורו ביה דית' (ראש)  
 השנה בתר) דאמר רבא מנות אינן זכירות בונה קא מתיבי ליה אביי מובא ושמו אביי  
 קבלה מניה.

**עולת** העוף שנמצאת בין אנפים - למאי  
 דאמרין בשלהי: 'אלו דברים' (ספחים)  
 עבד) דלא פטר רבי יוסי בלולב אבל משום דומנו  
 בדול, צריך לומר דרמי נמי זמנו בדול, כדי שלא  
 תבא תטאת לרמי נותר.

**מהו** דתימא דתם הוא טעיה דברב מצוה ועבד  
 מצוה אבל תבא טעה דברב מצוה ולא  
 עשה מצוה אימא לא קא שמעו לן - פלוטא  
 היא ספחים פרק 'אלו דברים' (שב) מנדויב  
 התם נתחלקו לו שפוד של נותר בשפוד של צילי  
 ואכלה, ואת ספירי דרסוף: מהו דתימא דתי מילי  
 מצוה דרמי עליה, אבל מצוה דלא רמי עליה -  
 אימא לא. כלומר, לולב דלא סגי ליה דלא שקיל,  
 דאי אפשר על ידי אחרים. אבל תטאת - אפשר  
 שיאכלנה את.

**שאינו** מנוקד בהלכותו - ואפילו נמצא תם.  
 דמעתו ישוען ברי ארבעה ימים קודם  
 שדחתה. בפרש"י 'מי שדחה טמא' (ספחים זא.)  
 ליקף לה מפסח במרהה שוח.

**היוודע** לישאל ברשות היחיד ספקו מנא -  
 אבל אינו יודע לישאל - אפילו ברשות  
 היחיד ספקו טהור, בדרש"י בטהור פרק 'כשם'  
 (כתב).

**היוודע** לפרוט כפי חולקין לו תרומה בבית  
 הגרנות - מקמי הבא אין חולקין  
 לו גנור, אבל משגרין לו לביתו אם יודע  
 לשומרה בטרחה. והכי תניא בגמרא דריטשאן  
 על האגוסה' ביבמות (עגב תשם) עשרה אין  
 חולקין לך תרומה בביתו, וקא חשיב  
 חרש שוטה וקטן, וקטני סיפא: משגרין לך  
 בתורתך. ובבית הגרנות אין חולקין לו, שביתן  
 תרומה היא, שאן כל רואי בקיאן בו שידע  
 לשומרה בטרחה, אבל לרמי משגרין לו חולקין  
 בו, ומי שידע לפרוט כפי ופרוט בצבור הכל  
 יודעין שהביא שתי עשרות, שאן סקן פורט  
 את כפי כדתן במגילת (ד.כ.א.) קא פירש  
 בקנטרס. ולא שמעו הכי, אלא כפי ממש איירי,  
 דומיא דהודיע לרבי אבוי מלמדו תורה והודיע  
 לשלוטו, וכן כולוהו אחריו. הא דאמר בינשטאן  
 על האגוסה' (ביבמות עגב. תשם) דאין חולקין  
 תרומה

לא שנו - הפטור אבל יצא ידי חובת נטילה קודם שהגיעה, והשאת טורד במצוה  
 וטעה דברב מצוה. אבל יצא בו קודם שהגיעה - וזו לא טעה דברב מצוה הוא. ולא  
 טורד מהשאת במצוה לעשותה. הכי גרסין: **הא מדינאבהו נפקי כיה אמר אביי כשהפכו**  
**זכר קשיא ליה:** הכי דמי לא יצא מהו אל הא היצוא אלא אם כן הגביהו, ומדינאבהו  
 נפק כיה ידי חובת לקיחה וקטני פטורו אמר

**אביי:** שהיה שגבדו הפך ועליון למטה  
 והאגד למעלה, ואמרין לקמן אין יוצאין בךן  
 אלא דין גידולך, דין כבוד - כגון בודד,  
 שנוכר דין כבוד, דבארבן לעיל (ז.א.) ויורה  
 בוין - כגון בקערה, אומר היה רבי יוסי עולת  
 העוף **שנמצאת בין אנפים** - נראה בעיני דהאי  
 כגון אנפים אינו אלא לשון עפות; עלת העוף  
 שנמצאת בין עפות המולקים העוף  
 דמפרסין אצל הבונה. שפעמם שוק נעשן  
 על ארץ חתן, כדתן בשחיטת קדשים (וחים)  
 מנא: תטאת העוף הייתה נעשית על  
 מערביה דרומיה, ושלישה דברים הייתה אותה  
 הקרן ממשות מלמטה, ושלישה מלמעלה  
 מלמטה - תטאת העוף והגשות, ושירי הרם.  
 ומצמלה - ניסוך המזב, והיין ועולת העוף  
 כשהיא רבה במנחה, שעיקר מקום עלת העוף  
 כקן דרומית מורחה, וכשזו כתיב רבים  
 עטורים עולתה, ועלמקם עולת במנחה רבים  
 למערה, ונעשית שם בקרן תטאת העוף. אלא  
 שהעלה למעלה מחת הסקרא, והתטאת  
 למטה, ובמנחה - הבקן תטאת העוף אינו  
 ואכלה - נמצא שחלבי בקדשי שמים שגוג  
**פטור** - מקרבן מעילה, והואיל דעם החטאת  
 נמצאת, ואכלתה חמץ, דכתיב (שמות כט)  
 'ואכלו אותם אדם כפר בהם' - הוה ליה ליה טעיה  
 זכרבו מצוה, ופטור. היינו קח - למע ליה לרב  
 הווא למיכר פשיטא, דומתניחן שמעין ליה  
 מהו **דריטשאן** - דומתניחן הוא פטור שטוח  
 דטעה דברב מצוה, וסוף חוק עשה מצוה, שנטל  
 הלולב בהוצאה זו. אבל הבא - לא עשה מצוה  
 באכילתה אם עלת העוף היא. קא משמע לן -  
 רב אבוי דשמעיה ליה מרביה, ולא שני לרבי יוסי  
 כן טעה דברב מצוה ועולת המנחה דברב  
 מצוה ולא עשה מצוה. הכי גרסין: רבי יוסי  
 אומר הושוות את החייד שאינו מנוקד בהלכותו  
 מן הזמנין כשבב חייב תטאת משום שחיטה  
 כשבב שאינה של מצוה, ואינה דוחה, אלאמא:  
 שחיי טורד זה בלמטה, שהיה רוצה לשחוט  
 מגיד של שבת, וכסבור שהווא מנוקד, להבישין  
 אל גרסין. מלשבת שאינו מנוקד - דאין זה  
 טעה דברב מצוה, שנטלם שבילשבו זו אינו  
 טורד, שאינו עומד להקריבה ליהודי דרדי עליהם מתי יקרב. ואף חזקתו מן התמיד לא שיכח אבא, שקורבן למידי הוא, ולא רק בלשבת להבישן מניחו בימי. **משנה** סקבלת אשה  
 מיד בנה ובעלה - את לולביה, ולא אמרין: קמטלטלא מיד דלא חוי. מחוירין למים - שלא יכמוס. בשבת מחוירין - שהרי מוכן נטלום היום. אבל לא מוסיפין מים, כל שכן שאין  
 מחולקין המים לשפרן את אלו ולתת אחרים צנן מתי, וטורח להקני מנא. כפיוד מחליפין - בחולו של מונע מצוה להחליף. **מנרא** אימא לא - ולגבה איבא איסור טלטול. קא  
 משמע לן - כיון דראי נטילת אנשים - תורת כלי עליו, ומותר בטלטול לכל. חייב בלולב - לחבו מרביהם. לשמור תפילין - שלא יכנס בהן לבית הכסא. היוודע לשמור נסו  
 כמטמאת מנא ומשאת אורח. אובלין על ידיו מחירות - סטלי ידיו. אובלין על ידיו מחירות - שנגעו ידיו בהם. והודיע לישאל - שאם שואלין אותה נגעת במטמאה וזו יודע להשיב: קו או לאו, או  
 אינו יודע. ברשות הרבים פטור - אם מאלוהו אמר אינו יודע. ברשות היחיד פטור - כדי גמירי לה להכתא מסומה, כדאמרין במסכת סוטה (ד.כ.א.) ומכאן אתרן חן  
 לשרין: כן. היוודע לפרוט כפי - שהטוח כן. חולקין לו תרומה בבית הגרנות - ומקמי הכי אין חולקין לו גנור, אבל משגרין לו לביתו אם יודע לשמור טהור. **ברבי** נתיבא בגמרא  
 ד'רשאן על האגוסה' ביבמות (עגב. תשם) עשרה אין חולקין להם תרומה בבית הגרנות: חרש שוטה וקטן, כי וכוון משגרין להם לבתיהם. בבית הגרנות אין חולקין להם - שביתן תרומה  
 הוא, שאן כל רואי יודעים בו שהווא בקי לשומרה, אבל לביתן משגרין להם הבקיאים ומכירין בהם. ומשודיע לפרוט כפי ופרוט בצבור - הכל יודעים שהביא שתי עשרות, שאין  
 קטן פורט כפי, כדאמרין במגילת (ד.כ.א.) הלכך חולקין לו.

1 תרומה לקטן בבית הגרנות, היינו כשאנו יודע לישא את כפיו. והא דהגן בפרק ד'הקרא את  
2 הנהגולה עומד" (מגילה כ"א, ט"ז) דקטן אינו נושא את כפיו, הדינו כפינו עצמו, אבל עם  
3 הגדולים נושא, כדאשכחן גבי שיר של מקדש פרק "אין נערביך (ש"כ"ג, ג.) דהגן בין גרלי  
4 (הלולים) ודיו עומדים ועוצרי הלולים ודיו נקראים. והא דאמרין בישלח פרק קמא דהולין (כ"ב, ב)  
5 רש"י: תנאמן זקנו ראו ליעשות שלחן צבור

6 והליר לפני התיבה ולישא את כפיו עד שיתמלא  
7 זקנו, איבא לאוקמה ביחודי שאין נשנו אחר, א  
8 נמי לישא את כפיו בקביעות ובעשה שמרבים  
9 ברחמים ביום המפורים ותבטני ובמגדלות  
10 וכן צריך לחלק נשנו מיום לירד לפני התיבה,  
11 דב'הקרא את מגילה עומד" (מגילה כ"א, ט"ז) הנה  
12 קטן קורא בתורה אבל לא עמד על שבעה ולא  
13 יורד לפני התיבה ולא נשא את כפיו, משמע: הדי  
14 גדול - יורד לפני התיבה אף על פי שלא נתמלא  
15 זקנו. אלא על כרחיך צריך לאוקמה הדיא דהולין  
16 כגון ליעשות שלחן צבור קמא ולירד לפני התיבה  
17 ביום הכפורים וכתעניתו ובמעמדות.  
18 והודיע לשהטו - לאמן ידיו לשהטו אף על  
19 פי שאינו בקי בהלכות שחיטה מותר  
20 לאכול משחיטתו, כדמפרש רב הונא דהוא גנוזול  
21 עומד על גבי וראה שלא שדה ולא דרס, כך  
22 פירש בקונטרס, משמע דראם אין יודע לאמן ידיו  
23 לשהטו, אף על פי שראוה גדול מתחלה ועד  
24 סוף שלא שדה ולא דרס - אסור לאכול  
25 משחיטתו.  
26 יבול לאכול כוית צלי - יש שיכול לאכול כוית  
27 מבושל ואינו יבול לאכול כוית צלי,  
28 ומשערין בצלי, לפי שדרשו על פסח צלי.

### הדרן עלך לולב הגזול

29 לולב וערבה. והשמחה. לאכול בשר שלמים  
30 רקאמר גיפי (פסחים דף קט.) בזמן  
31 שבחוקי קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר  
32 וכוית שלמים ואבלת שם ושמתח ועמיג' דהאי  
33 קרא לאו ברגלים כתיב אלא כתיב גרויס וברד  
34 עיבל מידו ברפלים שמחה כתיב דרתיב ושמתח  
35 בתוך כך ברש בקונטרס אית דומנין דאינן  
36 נאכלין כל כ' כגון שחי' ידיו ראשון דסוכות באחד  
37 בשבת ויום שמני ואי בשבת דאי אפשר לומר כל  
38 ח' שלמים וליל מנאני שביעי לא יתסור דביעני  
39 יום הקרבה ויום השביעי נמי לא ראינן גיגית  
40 שמחה ודחה שבת ועי' מדר' נחשטו ביום (ש"ש)  
41 אבל בשביעי ראינן שלמים נאכלין לשני ימים ושני  
42 לילות נמצא בשלש מנאני, שהוא ליל שמני בערב לא יאכל שלמים ויש לומר כדאמר רב  
43 פפא פאר אלו דברים (שם דף ע"א.) על קושיא אדרת משמחו בבסות נקיה ובין יתן וסן ה' נימא  
44 הכי

45 מלמולל בעלמא דהא. איג' דהוי למעוה שכי' ביה איסור מוקפה לטלטול מאור דאין  
46 עשוי כלי כדאשכחן גבי קנים דלחם הפנים דרתיב' כדתיבא במנחות פרק שתי  
47 הלחם (דף צ"ז) ומקויותיו אלו קוים ותנן דהם לא סידור הקנים ולא נטילת ודחה את השבת  
48 אלא נכנס מעי' ש' אלמא חשיב ליה מוקפה ועמיג' דהוי לוחם בפי' ארבעה ארין (במכות דף  
49 ל"ג) גבי י' בשלש מנאני שביעי לא יתסור דביעני ודחה את השבת ודחה את השבת ודחה את השבת  
50 כיון דר' הוא.

### ועיברנו

לולבו לירי חבירו ור' הוא שלו במתנה כדי שלא ידא אצלו לא נולד לו שאול. נמי מלמולל בעלמא. נמי  
למה אסרוהו מה סייג לתורה מיאנו בה ל'פירו. ונעשו או ברבחה.

### הדרן עלך לולב הגזול

11 לולב וערבה - שששה ושבעה, ההלל והשמחה -  
12 שמונה. סוכה וניסוף המים - שבעה. החילול  
13 חמשה וששה. לולב שבעה פיצוד? ויום טוב הראשון  
14 של תג שחל להיות בשבת - לולב שבעה, ושאר  
15 כל הימים ששה. ערבה שבעה פיצוד? ויום השביעי  
16 של ערבה שחל להיות בשבת - ערבה שבעה, ושאר  
17 כל הימים - ששה. מצות לולב פיצוד בשבת? ויום  
18 טוב הראשון של תג שחל להיות בשבת מוליכין  
19 את לולביתן לחר הבית, ותחזינן מקבלין מהן וסודרין  
20 אותן על גבי איצטנא, ותקנינן מניחין את שלחן  
21 בלשכה, ומלמדן אותם לומר: כל מי שמעני לולבי  
22 לידו - הרי הוא לו כמתנה. למחר משכימין וקאין,  
23 ותחזינן זורקין אותם לפניהם והן מתפספסין ומפנין איש  
24 את חבירו. וכשראו בית דין שפאדי לירי סכנה -  
25 התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו. גמרא  
26 אמאי? מלמולל בעלמא הוא, ולירדו שבת! אמר  
27 רבה: יורה שמא יטלנו בידו (ל"ג אף אף ללמוד.  
ועיברנו

### הדרן עלך לולב הגזול

1 לולב וערבה. וקריבה. שוק במקדש כל שבעה לולב  
2 למטיה וערבה לחקיף מובח בדלקמן  
3 בפירקמן (דף מה.) ששה ובענין. פנמיים שדחוקן  
4 שבת והן כל שבעה ופעמים שאין דחוקן והו  
5 לזה ששה ימים ולקביה מפרש ואזיל לה חתלל.  
6 לגומר כל שמונה כן תקנו בנאים הראשונים  
7 ועברין (ד' י.) מפרש מאי שנא מפסח מפני  
8 שימי התח ולקיים בקרבנותיה. ושמתח.  
9 לאכול בשר שלמים דקיימא לן פסחים (דף  
10 קט.) בזמן שביט המקדש קיים אין שמחה אלא  
11 בבשר שנאמר וכוית שלמים ואבלת שם  
12 ושמתח ואף על גבי דהאי קרא לאו ברגלים  
13 כתיב דהאי קרא כתיב גרויס וברד עיבל כתיב  
14 מידו ברגלים שמחה כתיב. ושמתח בתרג'  
15 סוכה. ליבש סוכוה כתיב. בתמידה התג  
16 שחיות ולא ערבת כדאמרין בסדר יומא בפרק  
17 שני (דף כ"א.) החילול. שמתח בית השואבה הו  
18 שמחים בתג לכבוד שאיבת ניסוך המים  
19 ומחללים בחלילים ובכבודות ואותו חילול אי  
20 דוחה יום טוב הלכך פעמים שהוא תמשה ימים  
21 כגון שבת שלא חיל יום טוב הראשון בשבת דבין  
22 דלא דדי יום טוב וכל שכן שבת שבחולו על  
23 מועד פשו לזה חמשה ופעמים שהוא ששה כיום יום טוב ראשון בשבת דפשו לזה  
24 ששה של חול המועד. בזמן מקדש אין עשוי יום טוב שני. לולב שבעה. יום טוב ראשון  
25 דהו שבת ושאי כל הימים. שחל חיל יום טוב ראשון ומצאת שבת בחולו של מערב לא  
26 דוד ואעיג' דכל שבעה הוא מן התורה במקדש לא דוד כדאמרין עטמנא בגמרא. וכן  
27 ערבה בשביעי ובגמרא מפרש מאי שנא שביעי? מצות לולב. כיום טוב ראשון שחל  
28 להיות בשבת כתיב. ח"י י"ט הראשון של הגשלת לירות בשבת כל העם מוליכין את  
29 לולביהן לירד הבית מערב שבת. החזקין. משמין שדיו של לירוכי צבור. על גב האיצטנא.  
30 רובה של יד הבית ויהיה מוקפה איצטנאות לאם על מוסכות ונלמעה מנפי השמיים.  
31 על גב האיצטנא גר' במתני' דהדיעו על גבי הספסלים. והוקינן. שדאגין שלא ידרפוס  
32 למאור ויתמעבו בחוקיה הכל לקחת איש לולבו. ולפירין. ב"ד את כולם לומר יאם בא  
33 יום יתמעבו בחוקיה הכל לקחת איש לולבו. ולפירין. ב"ד את כולם לומר יאם בא  
34 יום יתמעבו בחוקיה הכל לקחת איש לולבו. ולפירין. ב"ד את כולם לומר יאם בא  
35 יום יתמעבו בחוקיה הכל לקחת איש לולבו. ולפירין. ב"ד את כולם לומר יאם בא

1 ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים - הוא הדין דמצי למימה: ויציא מרשות היחיד  
2 לרשות הרבים. אלא שרוב ברשות וענינים אמרין יש לחוש להעברת ארבע אמות,  
3 ואין לחוש להוצאתה. כגון אם היה מונח בכרמלית או בקרפה או בגינה, דאין איסור  
4 הוצאתה דארייתא, ויש כאן איסור העברה ברשות הרבים. או הנבדול על מנת לישלו ולא

5 לרצוא, ונמלק להוציא - פטור משום  
6 הוצאתו אל לא עמד לפוש ביתנס, כדאמרין  
7 במסכת שבת (ה.ב.) הא תקינו ליה רבנן ליטלו  
8 בביתו - כדקתני ומתוך: התקינו שיהא לו  
9 אחד ואחד נטל בביתו, ומתוך: הא הותרה לו  
10 אלא בביתו - זכור הוא, ולא אתי לאפקי. אלא  
11 ראשון - הדשבוה טיטלה, ואפילו בגבולין  
12 חייב - לא גזר בה רבנן לא בגבולין  
13 במקדש, אבל שאר הימים שאינו מן הותרה  
14 אלא במקדש - לא חשיבא נטילה דידהו, וגזר  
15 ביה רבנן משום חומרא דרשת אף במקדש, ואם  
16 תאמר: נמצא דתן דין מנחת לעקר דבר מן  
17 הותרה ואל תאבינה ביבמתו (ג.ב.) ושנינו: שב  
18 ואל תעשה שני. אי הכי - משום דאיתיה  
19 בגבולין לא גזר בהו. האירטא נמי - לידחי ביום  
20 טוב ראשית את השנה. לא ידעין בקביעתא  
21 דירחא - שמא אין זים טוב עדי למחר, דהוה לך  
22 שבעה אלול מעובר. אינו - בני ארץ ישראל  
23 מעבדין מוקדשין על הרדיא. ליהו - להו, אף  
24 בזמן הזה. ורשית ארץ - מתינתין היא בסוף  
25 פירוקי דלעיל (א.ב.ג.) ביום אפילו בשבת -  
26 דמשמע כל דהו יום. וקרא יחידא הוא. דמצי  
27 למכתב בראשון, ראשון אף בגבולין - לאו  
28 מרוביא דרש, אלא 'זלקתם ביום ראשון' ולא  
29 פירש מוקדש - משמע אפילו בגבולין. הראשון  
30 - היא מיעוטא הוא. כלומר: ראשון לחודיה  
31 הוא דאמינא לך ואף בשבת. אישירי חודיה  
32 ל'מישרי שלטול - דרבנן, עדיין לא נאסר  
33 שלטול בעולם, ובא הכותב להודיע כאן  
34 למבשרי לולב - ואל הובחול במלך שבשמימי  
35 לולב דחזין את השבת. כלומר: תקינהו, ואפילו  
36 לקוצבן מן המהובח ולאנוהו. ונאסר להלן ימים  
37 - כלולב, מה להלן ימים ולא לילול, כדכתיב:  
38 "ביום הראשון, במלוים - כדכתיב (ויקרא ח)  
39 'ותחת אהל מועד חשבו יומם ויללה' וגו'. סוכה  
40 מיוחדת כל היום, ומלאים מיוחדים כל היום,  
41 לישב בעודה ושלא לעלוא, כדכתיב: 'ומנחת  
42 אהל מועד לא תצאו שבעת ימים' ונאמר  
43 'תשבו יומם ויללה שבעת ימים',  
44 ונאפילו לילול. אתה אומר דלילול, או אינו אלא ימים ולא לילול? ורין הוא:  
45 נאמר פאן 'ימים' ונאמר בלולב 'ימים', מה להלן ימים ולא לילול - אף פאן ימים ולא  
46 לילול. או כפל לדרך זו: ונאמר פאן 'ימים' ונאמר במלוים 'ימים', מה להלן ימים ואפילו  
47 לילול - אף פאן ימים ואפילו לילול. נראה למו דומה: דנין דבר שמוצאותו כל היום מקדש  
48 שמוצאותו כל היום, ואל זכיה דבר שמוצאותו שעה אחת. או כפל לדרך זו: דנין דבר שמוצאותו  
49 לדורות מקדש שמוצאותו לדורות, ואל זכיהו מלוים שאין נוהגין לדורות. תלמוד לומר:  
50 "תשבו"

1 ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים - דוד הדין דמצי למימר ויציאו מרשות היחיד  
2 לרשות הרבים. אלא שרוב מקומות וענינים אמרין יש לחוש להעברת  
3 ארבע אמות ואין לחוש להוצאתה. כגון אם היה מונח בכרמלית או בקרפה או בגינה, דאין  
4 כאן איסור הוצאתה מדארייתא ויש כאן איסור העברה ברשות הרבים. או הנבדול על

5 מנת לישלו ולא להוציא, ונמלק עליו להוציא -  
6 פטור. אלא לא עמד לפוש ביתנס, כדאמרין  
7 בקמא דשבת (ה.ב.) כל פירש בקונטרס, ועם זה  
8 לא יתכן, דבני זמנא רבין, אף כן מתחילה נטלו על  
9 מנת שלא להעבירו ארבע אמות, אף על פי  
10 שהעבירו אחרי כן - לא מייחדיב אלא לא עמד  
11 לפוש ביתנס, ועם ראשון נראה, אי נמי: מרשות  
12 היחיד לרשות הרבים אית ליה היכרא וליבא  
13 למיגור, אבל העבירו ברשות הרבים - וזמנן ולא  
14 אדעתיה, ומעבדי ארבע אמות.

15 הא תקינו רבנן לישלו בביתו - כדאמרין  
16 מתינתין, ומתוך שלא הותרה לו אלא בביתו  
17 לתקנו נמי כל שבעה בביתו כמחל בשבת יודע  
18 הנמרא דמתיני קצת חזאל דראשון דארייתא.  
19 לא ידעין בקביעתא דירחא - לא משום ולא  
20 ידעין, הוא אמרין ברש ביהו (ה.ב.) האירטא  
21 ידעין, אלא עבד רבנן כאלו לא ידעין, משום  
22 גזרה דרזחם, דזמנין גזרוה ויהו רשמי לקוללו.  
23 ובפרק 'מקום שנתנו' (פסחים א.ב.ג.) אמר  
24 להו רב ספרא (לר.ב.) כגון אגא דרשנא מקביעתא  
25 דירחא, בישוב אל עבודתא, מדברד מא לא כמו  
26 שפירש בקונטרס שיהו ביק כוסד תעובר -  
27 דמכל מקום אסור, כדפרישית. אלא מפרש רבינו  
28 חם. דהוה ידיר דהכא דמטו שלוחו תשרי, וזמנן  
29 דאוייל בניסן דהכא דמטו שלוחו ניסן ולא מטו  
30 שלוחו תשרי, גזרוהו בהתוה וזכתא ניסן אלא  
31 תשרי ועבדוהו חרי יומי. כדאמרין בסוף פרק קמא  
32 דראש השנה (א.ב.ג.) אינהו ידעין בקביעתא  
33 דירחא אין זכור בהו, וזמנן וקיימא  
34 דלקמן מסקנין: כיון דלדין לא חיי - לדידהו נמי  
35 לא דחי. (בריייתא) דקתני מוליבין לליבין לבית  
36 הכנסת - מוקמנין בזמן שבת משפיר קיים,  
37 ובגבולין, ואם תאמר: מאי שניא במשפיר, דתנין פרק  
38 רביעי דראש השנה (ב.ט.ו.) יום טוב של ראש  
39 השנה שחל להיות בשבת, במקדש חזי תוקעין  
40 אבל לא במדינתא, ויש לומר: דשאני לולב, שאינו  
41 אלא שלטול בעלמא, וכיון דאישירי במקדש -  
42 מלאה חכמה, ואחזור בה טפי. ומיהו, קשה  
43 לדחיא חורבן תקילו משפיר טפי מבגבולין, דתנין  
44 בראש השנה (שם) משרחב בית המקדש -  
45 וחקי רבין יוחנן בן זבאי שיתו תקעין בכל מקום  
46 שיש בו בית דין, ולולב לא אישירי כלל,  
47 כדמסקנין לקמן ויש לומר: שרפירי שחל לעלות  
48 וזכונם של ישראל לאבדהו שבשמיים אל רע  
49 לבטל לגמרי, וכיון דבחד ביה דין תקנו - חקנו  
50 בכל מקום שיש בו בית דין, אף על פי שמוקם בבית  
51 לא היה אלא במקדש דוקא. ועוד: דרבין הוא  
52 דלולב היה דוחה בגבולין יותר משפיר, דבראש השנה ולא ידע בקביעת החודש אלא בירושלים, אבל יום טוב ראשון דלולב היה ידע אף בגבולין. וראשון  
53 טוב ראשון - מיתורא דהיא קא דרש, ולא מיעוטא הוא. כלומר: בראשון לחודיה הוא דבו ביום, ובפרק 'עיר הנדשה' (תולין נ.א.) דרש: הדין - הימיונת שבידך, למעטי שמאל, וכן  
54 העלה - עלהה ראשונה (פסחים נ.ג.). וזמנין דרזחא היא לרבות, כדאמרין לעיל בסוף פרק 'הדין' (מ.ב.) בני תוספת עניני ה'הכפרים' 'הארוח' - לרבות את הימים, ונבי זכום  
55 'הארוח' - לרבות את הגרים, כל אחד לפי ענינו. וטובה - גופה נמלן - דאי משום תשבו כעין תרורו - מה ידעה בין ביום בין בלילה, דמהאי טעמא דהו מרבינן נשים: מה דיהא איש  
56 ואשה, אי לא משום הליכא. שאני דבא דמנטיה קרא כדריא לילול, דשבעת ימים משמע ועל לילול דשבעת ימים, מלאי דקאמרין נראה למי דומה - קשה.  
57 תשבו

1 **תשבו** תשבו לומר שה - לא למצור ילף ממלאים, דהוה אן אפשר לישן בעודה כמו  
2 בחצר שהיה במקום עורה, ודמיו (סוטה מאב.) אן ישבה בעודה אלא למלכי בית  
3 דוד בלבד, ואילו באן אסר לישן חץ לסוכה. **שלוהו** בית דין מייחל לה - מערב שבת,  
4 ולמורת אינה מצוה לכל אדם, אלא כהנים מקיפין בה את המזבח, כדפרש בקהנא  
5 דישאל אן יבולין לקיפו; באתא בראש פרק קמא  
6 דכלים (משנה ח.) דאין ישראל נכנס בין האולם  
7 ולמזבח, ולכן הוצרך בקהנא לטעם זה  
8 שהכונים מקיפין ואין ישראל, שכן מוכח בהשן,  
9 דקמא: לולב לכל מסור. ועוד: הבאת שלוחו דהוה  
10 דין מה יש לו לתעילי; ועוד: דאם כן ליתקן נמי  
11 בלולב שביאום שלוחי בין דין ולידו. אלא הדיא  
12 הדבר הלכה בזה הכהנים ורזין הן, ולא אתו לירי  
13 חילול שבת, אבל לולב, ודכל מסור, כיון דלא  
14 הדי ישראל - ככהנים נמי לא הדי. ומיהו, קשה  
15 דפרץ האידיא נמי לידו האידרא; ערבה לכל  
16 מסוריהו וקבנטרס דודי לפרשי; לירחי ועלזה  
17 וחבטה שלוחו בית דין.  
18 **לא** איקלע - שדיו מעברין אלול או אחד מן  
19 החישים, כשהיו רואים שערב שבת  
20 שבעי של ערבה. הדי אמר בדשולמי: ר סימון  
21 מפקד לאילי המזבחה; וכן דרשמן דלא אתי  
22 תקעא שבתא, ודלא אתא ערבתא שבתא.  
23 ואי דחיקתן - עבדון וקבנטרס, ולא העברתן.  
24 ערבתא. משמע דחיש טפי יום ערבה מתקיעת  
25 שופר ורלוב. וגם כשהיו או מחשיבין ודלא מקילע  
26 יום ערבה שבתא, אופשין ואלולב לא דחישין. אן  
27 על פי שיום ראשון דאורייתא. ותימה: דאום  
28 ערבה שדוא זכר למקדש בעלמא - דחישין,  
29 והני דאורייתא לא דחישין; דהוה לומר: דאן הכי  
30 נמי, דתי רבתי בהדיא - לא אתי לפקפוקי אתו  
31 בשאר שנים, אבל ערבה דרבנן - אתי לפקפוקי  
32 בה. ועוד: דמסקד עבדין תרי יומי, וכי מקילע יום  
33 ראשון שבת - אן שופר בטל לגמרי, דתוקעין  
34 בשני. אן על גב כרי באו ערין קודם המנוחה לא  
35 עבד בארץ ישראל אלא דין זימא - מכל מקום  
36 בחציה לארץ עבדין תרי יומי. אבל שבעי של  
37 ערבה, דליתא אלא דין זימא, אבל אפשר  
38 למעבד השמיני על הספק לפי שדוא יום טוב, אם  
39 היה בטל לגמרי - משנתבחר תורת ערבה.  
40 **והביאו** מריבית של ערבה מערב שבת - כאן  
41 לא היו מתקני כל מי שגייע בערבה של  
42 חבירו הרי הוא ממנה, כדנתן גבי לולב, למואן  
43 דמריבית פירקין דגמרי (לר"א) ערבה הלכה למואן  
44 מטיי - לא נתן מערב מידים, ולאא שאול לשה  
45 דרדש מדכתיב "עירב" - אחת ללולב ואחת  
46 למקדש, אלא בעי משלם גבי מקדש כמו לולב  
47 מכל מקום גבי לולב, שכל אחד מביא לולבו לרד  
48 הבית והתנוסם מקבלין מידים - היו עריכין  
49 לתנוהו, אבל ערבה - שלוחי בית דין מייחל לה,  
50 ואן אחד מתן מוקף בה עד למחרת שבתה. ועוד:  
51 דכהכונים מקיפין את המזבח, ולא הו כל כך  
52 מרובים; ועוד: דחזיין הן.

אמר

40 **דחזיין** - אינהו נמי לא דחו. והא יום טוב הראשון, דלדידין לא דחי ולדידו דחי

1 תשבו - זימס ולילה, ולולב מצותו שעה אחת, שלא נמו בו אלא לקיחה. **מאי טעמא**  
2 דוחה - ולא נזכר בה כי חזי דגזור בלולב; דהא וכו' נמי ליתא מן התורה בגמלין  
3 כשאר ימי החג לגבי לולב, ואמאי לא נזכר בה במקדש? **לפיסטה שהיא מן התורה** -  
4 לפי שאינה מפורשת מן התורה בהדיא - בשקו לה רוחא למידו שבת חד זימא, כדי  
5 לפיסטה שכן התורה היא. לולב נמי נידחו -  
6 בשאר ימים במקדש, כדי לפרסמו שהוא מן  
7 התורה כל שבעה. דהא לא מפורשא בהדיא,  
8 דאיכא למשעי ולממרו שהיא 'ושמחתם לפני ה'  
9 שבעת ימים' - לאו נמי דהיא לולב קאמר. שלוחי  
10 בית דין מייחל לה - מערב שבת, ולמחרת אינה  
11 מצוה לכל אדם אלא כהנים ומקיפין בה את  
12 המזבח. אי הוי - לדיכא למיזור בה מיד, ודוא  
13 כל שבעה במקדש מן התורה. כל **זימא נמי** -  
14 דאיקלע בשבת נידחו, מאי שנא דין זימא ותו  
15 לא? אתי לפקפוקי בלולב - לחלוילי בלולב,  
16 משום דלא הדי בלולב אלא בדי זימא, והדי  
17 כל זימא. אתי למישר. לולב לאו מצוה השומב  
18 היא. ולדיחי - ערבה ביום טוב ראשון כולוב.  
19 דהו מוכחא מילמא - דמיוס ערבה הוא  
20 דמפרסם שהיא מן התורה, דאמר: משום  
21 דתנהו לדחות אצל לולב נדחת אף אצל ערבה,  
22 ועיקר משום לולב הוא. בחד מתקן - באחד  
23 משאר הימים. אוקפא אוקפא, דם סומיין. א  
24 ראשון או אחרון. האידיא נמי - לאחד חורבן,  
25 דבריבין ערבה חד זימא, דאמריין לקמן  
26 (מסא.) מנהג גבאיא ביה גבולתין, אן לדיכא  
27 למיחש מיד - לירחי שבועי, ועלזה וחבטה  
28 שלוחי בית דין לפיסטה שהיא במקדש מן  
29 התורה שדרי לא גזרו עליה שבועי, ולאודי  
30 חורבן בגזר עליה לא ידעין בקיעי ריחא  
31 - ושכאן אן שבעי שלנו שבעי. לא איקלע -  
32 הם בעברים את אלול או אחד מן החישים,  
33 כשהואין שארע שבעי שבתא. וכל נחוטי -  
34 כל חשיעה שיררו מארץ ישראל לכלב, ועלזו  
35 כעבל לארץ ישראל וחזרו. מאן לימא לן -  
36 דעריבה במקדש בגטילה, לירחי השתא ערבה  
37 איסורא מרבית נכסיה, נידחו שבת.  
38 דלמא בוקיפה - לא הדי נטליין אותה ביד, אלא  
39 וקפין אותן בעידי המזבח לחת, כדתנן  
40 במתניתין. והשתא ליכא מוכח, דהוה נוקפה  
41 ואותו היום - שבועי, מקרינעי פעם אחת  
42 ושבע פעמים - שמע מינה הקפה ברגל סביב  
43 המזבח הוא. ובמה מקיפין - לאו בערבה; לא  
44 בלולב - מקיפין; לאודי שוקפא הערבה סביב  
45 המזבח. בתחילתו - ביום טוב ראשון. וערבה  
46 נמופו - בשבעי. מריבית - נשיעת. והבחי  
47 בהן בייחוסין - הרגישו תלמידי בייחוס דין  
48 דוקדוק, ואינם מוריד בערבה. שאינה מפורשת  
49 מן התורה. וכבשום - טעמום. כמו: בהדי כבש  
50 דרומצאן למה לן, כמסתבכ בריכות (א.ו.) ועם  
51 מפרשים: כמו 'יבכשו ועניתי' (מכאי ז) -  
52 'כיסת כל חטאתם סלח' (תהלים פה).  
53 תחת האבנים - וידעיים הם בכבשים שלא  
54 יטלטלו למדור האבנים. עמי הארץ - שלא היו  
55 בקיאים באיסור טלטלו חל, והיתה ידם עם  
56 הפרשים. והביאום הכהנים וקופסו כו' - אבל  
57 ישראל לא היה נכנס בין האולם ולמזבח  
58 ומקדתי דבט ערבה מכלל דביד נטלין אותה ומענעם, ומקיפין בה הכהנים את המזבן ברגליהם, ואחר כך וקפין אותה. ואלא לירחי - כיון דבגטילה דהו - יש לו לעשות זכר  
59 למקדש, ולירחי שבעי ידלה שבת. כיון זימא - בגולה לא דחזין, משום דלא קים לן בקיעא דירחא.

1 **תשבו** תשבו לומר שה - לא למצור ילף ממלאים, דהוה אן אפשר לישן בעודה כמו  
2 בחצר שהיה במקום עורה, ודמיו (סוטה מאב.) אן ישבה בעודה אלא למלכי בית  
3 דוד בלבד, ואילו באן אסר לישן חץ לסוכה. **שלוהו** בית דין מייחל לה - מערב שבת,  
4 ולמורת אינה מצוה לכל אדם, אלא כהנים מקיפין בה את המזבח, כדפרש בקהנא  
5 דישאל אן יבולין לקיפו; באתא בראש פרק קמא  
6 דכלים (משנה ח.) דאין ישראל נכנס בין האולם  
7 ולמזבח, ולכן הוצרך בקהנא לטעם זה  
8 שהכונים מקיפין ואין ישראל, שכן מוכח בהשן,  
9 דקמא: לולב לכל מסור. ועוד: הבאת שלוחו דהוה  
10 דין מה יש לו לתעילי; ועוד: דאם כן ליתקן נמי  
11 בלולב שביאום שלוחי בין דין ולידו. אלא הדיא  
12 הדבר הלכה בזה הכהנים ורזין הן, ולא אתו לירי  
13 חילול שבת, אבל לולב, ודכל מסור, כיון דלא  
14 הדי ישראל - ככהנים נמי לא הדי. ומיהו, קשה  
15 דפרץ האידיא נמי לידו האידרא; ערבה לכל  
16 מסוריהו וקבנטרס דודי לפרשי; לירחי ועלזה  
17 וחבטה שלוחו בית דין.  
18 **לא** איקלע - שדיו מעברין אלול או אחד מן  
19 החישים, כשהיו רואים שערב שבת  
20 שבעי של ערבה. הדי אמר בדשולמי: ר סימון  
21 מפקד לאילי המזבחה; וכן דרשמן דלא אתי  
22 תקעא שבתא, ודלא אתא ערבתא שבתא.  
23 ואי דחיקתן - עבדון וקבנטרס, ולא העברתן.  
24 ערבתא. משמע דחיש טפי יום ערבה מתקיעת  
25 שופר ורלוב. וגם כשהיו או מחשיבין ודלא מקילע  
26 יום ערבה שבתא, אופשין ואלולב לא דחישין. אן  
27 על פי שיום ראשון דאורייתא. ותימה: דאום  
28 ערבה שדוא זכר למקדש בעלמא - דחישין,  
29 והני דאורייתא לא דחישין; דהוה לומר: דאן הכי  
30 נמי, דתי רבתי בהדיא - לא אתי לפקפוקי אתו  
31 בשאר שנים, אבל ערבה דרבנן - אתי לפקפוקי  
32 בה. ועוד: דמסקד עבדין תרי יומי, וכי מקילע יום  
33 ראשון שבת - אן שופר בטל לגמרי, דתוקעין  
34 בשני. אן על גב כרי באו ערין קודם המנוחה לא  
35 עבד בארץ ישראל אלא דין זימא - מכל מקום  
36 בחציה לארץ עבדין תרי יומי. אבל שבעי של  
37 ערבה, דליתא אלא דין זימא, אבל אפשר  
38 למעבד השמיני על הספק לפי שדוא יום טוב, אם  
39 היה בטל לגמרי - משנתבחר תורת ערבה.  
40 **והביאו** מריבית של ערבה מערב שבת - כאן  
41 לא היו מתקני כל מי שגייע בערבה של  
42 חבירו הרי הוא ממנה, כדנתן גבי לולב, למואן  
43 דמריבית פירקין דגמרי (לר"א) ערבה הלכה למואן  
44 מטיי - לא נתן מערב מידים, ולאא שאול לשה  
45 דרדש מדכתיב "עירב" - אחת ללולב ואחת  
46 למקדש, אלא בעי משלם גבי מקדש כמו לולב  
47 מכל מקום גבי לולב, שכל אחד מביא לולבו לרד  
48 הבית והתנוסם מקבלין מידים - היו עריכין  
49 לתנוהו, אבל ערבה - שלוחי בית דין מייחל לה,  
50 ואן אחד מתן מוקף בה עד למחרת שבתה. ועוד:  
51 דכהכונים מקיפין את המזבח, ולא הו כל כך  
52 מרובים; ועוד: דחזיין הן.

40 **דחזיין** - אינהו נמי לא דחו. והא יום טוב הראשון, דלדידין לא דחי ולדידו דחי

ומקדתי דבט ערבה מכלל דביד נטלין אותה ומענעם, ומקיפין בה הכהנים את המזבן ברגליהם, ואחר כך וקפין אותה. ואלא לירחי - כיון דבגטילה דהו - יש לו לעשות זכר  
למקדש, ולירחי שבעי ידלה שבת. כיון זימא - בגולה לא דחזין, משום דלא קים לן בקיעא דירחא.

**סוכה. פרק רביעי – לולב וערבה דף מוד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצג**

1 לדידהו נמי לא דדי – שלא לעשות ישראל אגודות, אגודות תוראה כשתי תרות, ולדירן  
 2 לא דדי לולב שבת, בגבולין – מוליכין לבית הכנסת, וכולוח בזמן הבית, דהו כולח  
 3 בארץ, וסומכין לדוחת בין דין, ויודעים אימת הדקבע החדש, אבל עתה, משורח בית  
 4 ועוקרש, אין לולב דחה שבת אפילו לבני ארץ ישראל, ולא עבידין לה שבעה – אבל  
 5 יום אחד מיהא עבדין, כדאמרין לקמן (עמוד  
 6 ב) בר' אלעזר בר עזוק, והוא היה לאורח דרובין.  
 7 שהיו ר' עזוק אבי בימי ר' יוחנן בן באבא, ובמיני  
 8 ר' אלעזר ור' יהושע ורבן גמליאל היה  
 9 כדאמרין בבבוצתא (ל"א), כלום הלוקן בין חבר  
 10 לעם הארץ? והוא היה השואל – לפאן – אליבא  
 11 דטנאן קאמר ערבה דרבנן, עיקר – יום אחד  
 12 מיהא על פי שורש, אבל ערבה אין לה שום  
 13 שורש מן התורה בגבולין, כתיבם בעלי' מוסי' –  
 14 אף הם דחוקים ומונסין להקפא ברגלים וערבה  
 15 בידם, ואי אפשר להקפא שלא יבנסו בין האולם  
 16 למנוח, ולא השנה אסורים לבנס שם  
 17 כדאמרין במסכת כלים בפרק ראשון, מי אמרה  
 18 – השתא סלקא דעתך דרבי קאמר: מי אמרה  
 19 שהיא חובה, וקאמר לצאת בה ידי חובה, ולהכי  
 20 פריך מנא אמרנה בתמיה, מי אמרה בגמליה –  
 21 ותתא חובת כותבים, וקאמר לצאת, ולפא  
 22 כותבים – ותכן אחד חזקה על ידי הכל, וכן  
 23 דוחפה על כלם, ויחי נביאים הוא – ותתן  
 24 נביאים אחרונים חגי זכריה ומלאכי, שהיו  
 25 ממתקני תקנות ישראל באבשי כנסת הגדולה  
 26 מנהג – תהיגו את הא העם, ולא תקנו להם, ונפקא  
 27 מנהג דלא עביד, ויחי נביאים ז' רצונ',  
 28 ואפילו בכלל לאל תסור' ליתא, ופי אמר רבי  
 29 יוחנן – וכן נביאים היה, והוא הלכת למשה  
 30 מסיני היה! כסוחם – כולות בני כבוד את  
 31 התורה והמצות במקצת, וזו נשכחה לגמרי.  
 32 וחזו – נביאים אחרונים, ויסתם – על פי  
 33 הדבור, והאמר ר' יוחנן דלבן אמרי דלחון הוא,  
 34 רב כהנא היה מתלמידי רב, והיה חרוץ גמא,  
 35 וברח לארץ ישראל לפני ר' יוחנן ממתמ מרדוך,  
 36 ושחרה ל'אדם אחוה' כדאמרין בפרק במה  
 37 דבבא קמא (ק"א), ודערץ לו ר' יוחנן לרמה  
 38 ספיקות, ודא אמור ר' יוחנן לבני ארץ ישראל:  
 39 סבור הייתי שתורה שלכם, שלא גליתם  
 40 אמרתי וזה היה לכם סירוף הדעת, אבל  
 41 ראיתי שהיא של בני בבל, שאף על פי שגלה  
 42 עמדה להם חכמת החרש והמסגר שגלו עם  
 43 בנייה, כדאמרין (מלכים ב' כז) 'הכל גבורים  
 44 עשיי כרתיהם' ותניא בסוד עשיי, וכי מה גבורה  
 45 עשיין בני אדם הנותנין בשאלות של ברזל?  
 46 אלא, שבונין היו מנחמתה של תורה –  
 47 אגמלא סבירא להי' יוחנן דלא נשתחבה  
 48 תורה בבלות בבל.

**אמר:** לדידהו נמי לא דדי – לא קשה מדיש מעלי, כפרשיטא לעיל. **כהניג** בעלי  
 מומים – הוא דין דהיה מצי למסגר ופרועי ראש תרידיו אסירי, אי לא משום  
 ערבה, כדורגן פרק קמא דכלים (משנה ט): בין האולם ולמנוח מקודש הימנו, שאין בעלי  
 מומין פרועי ראש בניסב לישם.  
**אמר** להי' ר' יוחנן בני אמרה – סלקא דעתיה  
 דהכי קאמר: מי אמרה שהיא חובה  
 דאורייתא, ואחיה דהוא מעלות דרבנן דלמא  
 רבנן היא, דלא דנין מעלות דרבנן בקטאת  
 דרבנן, ולכן פריך: הוא איתו אמרה, ומשני: מי  
 אמרה שהיא בגמליה דלמא בוקיפה, וכיון דאין  
 מקיפין את המנוח, ולא עבי אלא קופא בעלמא  
 – אחד חזק על ידי כולו, אי נמי, בעלי מומין  
 אפשר לזוז לוקוף בשאר רוחות, ולא יבנסו בין  
 האולם למנוח, ואפילו תימני לומר בגמליה,  
 כדאסקין לעיל דאיתותב מנא דאמר בוקיפה –  
 מי אמרה בעלי מומין דלמא אין דלכות למשה  
 מסיני אלא בתמנין דראוין לעבודה, כמו שאין  
 הילכת למשה מסיני בורים אלא בתנאים, דהבא  
 מורית, מדלא אמרת ויום כנסתי, ולפי שיטה זו  
 דפרי' ומעלה דרבנן היא, קשה לאבא שואל,  
 דלפי' (לעיל ל"א), ערבה של מנוח כדמכתיב  
 "ערב", אמאי כדכתיבי דלמא אפילו בשראית?  
 נמו ערבה איתו ולחלוש יחי לומר: דעמא שקפתו כחום  
 כהניגים, ושאר ישראל – בעודה, בלא קהפה.  
**והא** אמר ר' יוחנן דלבן אמרי דלחון היא – רב  
 כהנא מתלמידי דרב היה, ומבבל ברח  
 לארץ ישראל לפני ר' יוחנן מחמת מרדוך,  
 כדאמרין פרק בתרא דבבא קמא (ק"א, ושם ב),  
 ודערץ לו ר' יוחנן לבמה ספיקות, ואמר ר' יוחנן  
 לבני ר' ישראל: סבור הייתי שתורה שלכם,  
 שלא גליתם מארצכם אל היה לכם סירוף הדעת,  
 אבל ראיתי שהיא של בני בבל, שאף על פי שגלו  
 עמדה להם חכמת החרש והמסגר שגלו עם יכניה,  
 כדתיב: 'הכל גבורים עשיי מלומות' ותניא בסוד  
 עולם: וכי מה גבורה עשיין בני אדם הנותנים  
 בשאלות של ברזל אלא שהיו גבורים  
 בגמלתה של תורה, אלא לומר: ר' יוחנן אל  
 נשתחבה תורה בבלות בבל, כי פירש בקומיס.  
 הקשה רבינו הם אטו מי גבי אשכחן פרק  
 'הובנה' דבבא קמא (ושם) גבי מנצפץ כסוחם  
 וחזרו וסבדו, ולא פריך להי' רבי: אטו משום  
 דרבני תנא, ולא דלבן אמרי דלחון היא,  
 ומפרי' שגמלא, ר' שיהי' ר' יוחנן דלכות לתלמידי  
 שהיו לפניו מבבל, אחוה משלכם אמר, דהוא רב  
 כהנא שגלה מבבל, דלחון הוא – משלחם היא:  
 ערבה, כלומר שהיא מנהג בניאים, שהיו גרילין  
 לרבי לתלמידיהם שגמלא, כדתיב: 'הכל גבורים  
 עשיי מלומות' שמוארי ישראל, כדאשכחן  
 דאמר (לפ"מ, ט"ב) ר' חייא בר רב (אשוי) שהיה מבבל  
 ישראל, וי' יהושע בן לוי שהיה מארץ ישראל  
 דאמר מרליקין את את הגר, איירי לבני בבל, וכן  
 פרק קמא דשבת (ט"ב, ושם) גבי משיתרי תורה,  
 והשתא נחא, דפריך הבא שפיר דרבי יוחנן  
 אדרבי יוחנן דאמר רבי נביאים, דלחון היא – משמע דמנהג הנביאים, ולא יסוד, והשתא נמי נחא פרק 'הובנה' (גיטין פ"ב, ד) אמנותיהן רביציי עשה – טילנו הימנה ויחזור ויתנוהו ולא  
 דאמר חוקיה: ר' שמואל בן אלעזר היא שמוצרין בן פרק 'חורקין' (שם ט"א, ט"ב) נבי כנס שטר חוב רבי, ור' יוחנן אמר: חייא אפילו תימני רבי, דלבן אמר, שאני רבא, והילאי קמאטוי לפיסל בו, ופי'  
 שם בתקסטר דר' חייא ובזי ועל מבבל, כדאמרין לעיל בסוף פרק קמא (ט"א), וסוקיה פני ש' ר' חייא היה, ואמר ר' יוחנן: אחד משלכם, דהוא רב כהנא שגלה מבבל – כמחזר אמר,  
 דאיתא אפילו כתיב: וקשה ליה חוקיה רבו של ר' יוחנן היה, וממנה פרק 'אלו קשירי' (שבת קכ"ב), ושבעה רב כהנא היה ר' יוחנן ראש שיבה, כדמכתב בירושלמי (מגילה כ"א) קמא  
 ק"א, וכן גדול היה המסרוד ל גביתה, ותמנא אל היה ר' יוחנן ראש שיבה כל מי חוקיה רבו, ואף על גב דאשכחין ב'הוקמין רבד' (מנחות כ"ג, ושם) בדשעלה רב כהנא אשכחיהו לבני  
 ר' חייא דרבי וקאמר: עשוון שחלוף ודערץ בביסא, ונגע טבול יום באות מוחן – מוחו שגמא פעמיים עלה, אחת בימי חוקיה ואתח בימי ר' יוחנן, בששאל מנוט' ר' נתן על ספקי הדלי  
 ולפירושו רבינו עם נחא, דלתלמידי שגמבל היה אמור ר' יוחנן דלבן אמר, אפילו תמנא ר', וכדתיב אשכחן פרק 'אין עמדין' בירושלמי דאמר ליה ר' יוחנן ל'י' חייא בר אבא: אבין  
 חלת מלין סלקן מן גבויין.

**אמר:** לדידהו נמי לא דדי, ואלא קשאי הני תרתין,  
 דתנא חדא: קל העם מוליכין את לולבין לחר הבית,  
 ותניא אידי: לבית הכנסת, ומתריצין: פאן – בזמן  
 שביט המקדש קיים, פאן – בזמן שאין בית המקדש  
 קיים, לא, אידי ואידי – בזמן שביט המקדש קיים, ולא  
 קשאי: פאן – במקדש, פאן – בגבולין, אמר ליה אבי  
 לרבא: מאי שניא לולב דעבדין ליה שבעה זכר  
 למקדש, אמר ליה: דלא עבדין ליה שבעה זכר  
 למקדש? אמר ליה: והואיל ואתם יוצא דיי חובתו  
 בערבה שבלולב, אמר ליה: התיא משום לולב הוא  
 דקא עבדי ליה, וכי תימא דקא מנבה ליה ודדי מנבה  
 ליה – והיא מעשים בכל יום דלא קא עבדין הכי!  
 אמר רב בביד משמיה דרבא: לולב דאורייתא – עבדין  
 שבעה זכר למקדש, ערבה דרבנן – לא עבדין לה  
 שבעה זכר למקדש, למא? אולימא לאבא שאול –  
 האמר: ערבי חגל' פתיב, שתיים – אחת ללולב ואחת  
 למקדש, אי דרבנן – הלכתא גמירי לה, דאמר רבי אסי  
 אמר רבי יוחנן משום רבי נחוניא איש בקעת בית  
 חורתי: עשר נטיעות, ערבה, וניסוף הפיום – הלכה  
 למשה מסיני, ולא אמר רב בביד משמיה דרבא: לולב  
 דאית ליה עקר מן התורה, ערבה דאית לה עיקר מן התורה  
 שבעה זכר למקדש, ערבה דאית לה עיקר מן התורה  
 בגבולין לא עבדין שבעה זכר למקדש, אמר ריש  
 לקיש: כהניג בעלי מומין ומונסין בין האולם ולמנוח  
 פדי לצאת בערבה, אמר ליה רבי יוחנן: מי אמרה?  
 מי אמרה? היא איהו אמר, דאמר רבי אסי אמר רבי  
 יוחנן משום רבי נחוניא איש בקעת בית חורתי: עשר  
 נטיעות, ערבה, וניסוף הפיום הלכה למשה מסיני?  
 אלא: מי אמרה בגמליה, דלמא בוקיפה? מי אמרה  
 בגמליה מומין, דלמא בתמנינים? אמר: רבי יוחנן ורבי  
 הוישען בן לוי, אמר: ערבה, ערבה נביאים, והד'  
 אמר: ערבה מנהג נביאים, וקתים רדבי יוחנן הוא  
 דאמר יסוד נביאים, דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן  
 ערבה יסוד נביאים הוא, וקתים, אמר ליה רבי יוא  
 לרבי אבהו: מי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבי יוחנן  
 משום רבי נחוניא איש בקעת בית חורתי: עשר  
 נטיעות, ערבה, וניסוף הפיום הלכה למשה מסיני!  
 ואתחתיים שבעה זכר למשה מסיני? והאמר: שבעה  
 זכר ויסודים, ופי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבי יוחנן:  
 דלבן אמרי, דלחון היא: לא קשאי;



סוכה. פרק רביעי - לולב וערבה דף מ"ד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

1 כ"א] במקדש כן בגבולין - במקדש החדש למשה מסיני, בגבולין פליגי. דר' יוחנן אמר  
2 יסוד נביאים ור' יוחנן בן לוי אמר מנהג נביאים, ופרש בקונטרס דתפיק מינה דאי  
3 תקנה הדיא בעיא ברכה, ואי מנהגא לא בעיא. דליכא למימר "דעונת", דמנהג בעלמא שהדגו  
4 העמ, האפילו בכל שנתן ליתיה. וכן אמרין בסמוך: רחבי תובט ולא בריך, קסבר מנהג  
5 נביאים הוא. ועוד מדקדקין אמרין כן על דאמרין

6 אהלל דראש חדש שאינו אלא מנהג בעלמא,  
7 כדומה פרק בחראי דתענית (תב"ב וש"ס): ר' ב  
8 איקלע לבבל, חזי דקרו הלל בראש חדש סבר  
9 לאפסוקיה, שמע דקא מילת ואולי: אמור: שמע  
10 מינה מנהג אבותיהם בידיהם. והא דקאמר רבי  
11 יוחנן דתם שמנה עשר יום יחיד גומר את החלל  
12 בתו ובעה עשרים ואחר יום א' משום דליחוי  
13 תריזיזו תקנה שדון קריין בירולא. אלא איך גומר  
14 היינו בנו יחיד קריא. דאוחזיה דהללמור  
15 דמשמעיה הכי. כי היאי דתניא קמא פרק דברכות  
16 (ט"ב וש"ס) ותקוה דין ונמירין אותו עם יצני  
17 החמה. ורבינו תם אמר דאין ראייה משרבה לחלל,  
18 הערבה אינה אלא טלטול, וכוון ולא קתנא  
19 היא אלא מנהגא, ולא תשיבא למיקבע על ברכה.  
20 אבל קריאת החלל לא גרע מקריאת בתרה.  
21 דהוחזיה אשכח דמברכין אשני ימים טובים של  
22 גלות ויבנה איהו אלא בעלמא דביתא קרא  
23 קאב דאביה (ר"ב). מנהג און מוח ראיא. והא  
24 טעמא דאין מברכין אערבה, למאן דאמר מנהג  
25 נביאים, משום דלא אפשר לומר "דעונת" ושני ימים  
26 טובים של גלות אין בהם "דעונת" אלא קידוש  
27 לחברות הוות בתפלה וברכת הומוון, ואי מש  
28 דמברכין אתקיעת שופר ביט טוב שני של ראש  
29 השנה הוות תקנתא לנו גרע מקריאת בתרה.  
30 טובים של גלות, לענין כיתה קודשה משני ימים.  
31 כדומה בפרק קמא דביע"ה (ר"ב). ודחורו בנהג  
32 אבותיהם בידיהם. ועוד מדקדק רבינו תם ממסכת  
33 ברכות פרק "דיה קרא" (ד"א). דמיתו ראיא היה  
34 מופקדין בבלא מבור בר שבא דאקלע לבל דרבינא  
35 בימים שאין יחידיו גומר בתו את החלל ולא  
36 איסקי, משעני: שאני רב רב שבא לוי חשב  
37 עלה דרבינא. והא ועד אין מברכין עליו - כי  
38 הפקיע שריבא. וכן אמר רוחא מוחדיא עובדא  
39 דתענית (תב"ב וש"ס) מעבדא דרב דאמר: כסר  
40 לאפסוקיהו דמשמע דמברכי, די לא מברכי  
41 היה לו לידע שדומה מנהג אבותיהם, ותכמת לא  
42 באמצע הלל איקלע, מדקאמר "רב איקלע  
43 לבבל", ולא קאמין לקיעתו ליה בגשתא. וכו'  
44 תמא: אבתי, אמר מנזרין אקלעתי היה לו לידע  
45 דמולאי, ואמאי סבר לאפסוקיהו את לאו  
46 מילתא היא. שאפילו כשעומרים את החלל יכול  
47 לברך לקרות את החלל בנו מעברין לקרות  
48 מגילת. ומה שתיקני בערב לברך "אלהינו" למנזר  
49 כשעומרין, ומברכין לקרות בשמולגין - לסימן  
50 בעלמא נתקין בן, ובין הוא ובין הוא יוכל לברך  
51 לקרות "ר'למנזר". ואם תאמר: ואם דנקט שמנה  
52 עשר יום שידיו גומר בתו את החלל, אמאי קאב  
53 יחיד, דמשמע אבל עובר גומרין אותה אפילו  
54 ימות השנה. והא עובדא דרב בביבא דהא  
55 האפילו בדי מילגין ושטא לרבותא קאב יחיד, דאפילו יחיד בפני עצמו גומר. ועוד שי למנזר דאפילו עובר שאין עם כל ישראל יחיד קרי לחו עובר אמרין "בערבי פסחים" (ק"א). נביאים  
56 אמרואו ותיקנו להם ישראל שידו אמריום אותו על כל פרק ופרק, על כל צד הנהג שלא תבא עליהן, וכבר נקט יחיד רבי ליבא כל ישראל אין גומרין  
57 אותו אלא באלו הימים, אבל לגמולת כל ישראל אמריום אותו לעולם. הוא דתניא הים תבנית יחיד: לא יתחיל. ואם התחיל גומר - כי ליבא כל ישראל קרי ליה יחיד. אפילו עובר אם  
58 נגאלו מן הנהג והתחילו דרו גומרין אותו. ורובנו נפאל פריה. לא יתחיל בברכה. ו**ואינה** נישלת אלא בפני עצמה - לא שייסור לישול הערבה עם הלולב, ולא שיידי אלא באגדי בהדי  
59 הדדי. **שלשה** בדי עלין לחון - שלשה בדי ורצאן מלקח אחד.

1 במקדש - הלכה למשה מסיני. בגבולין - יסוד נביאים. ערבה צריכה שיעור - ויפין  
2 מפרש שיעודה. אינה נישלת אלא בפני עצמה - אין דבר אחר נאגד עמה. ומכוח שהיא  
3 מצוה. אבל היא דאנבחה - לשם נישלת לולב, הדר אנבחה לשם ערבה - אמאי  
4 ליפוק בה. דאיכא הוכחה טובא. וכמה שיעודה - דאמרין לעיל (ל"ב). שלשה  
5 בדי - שש בכל אחד עלין לחון. עלה אחד רבי  
6 אחד סלקא דעתך - עלה משמע בלא בה, ובד  
7 בלא עלה. ומאי לקיהו עלה בלא בה? הא לא  
8 מעברו עלה אחד כבר אחד - בר אחד ובו עלה  
9 אחד. וכי אמרין לעיל (ל"ב). וכל  
10 טפחים - לבני לולב הוא דאמרין, שתהא  
11 ערבה ארוכה משמע טפחים. עלה ערבה שדו  
12 מקיפין בה בפני עצמה - כל דהו טו. והשתא  
13 הנוו להביא מרוביות, ענפם אינו מסיים, וכן  
14 שנוכרבה מצוה בעין יפה. אייבו - נביאים הרב  
15 הבין חפז - לשון יגיעו. מנהג נביאים הוא  
16 בדי - בגבולין, ולא יסוד נביאים. הלכך אינה  
17 צריכה ברכה. קרייתא אית לי - כפרים  
18 ויחשבהם. ומקשקשיה - ברייתא - עורדין את  
19 הכרמים שבביעית. ואבלי יתיא - ששבר  
20 חפרת הכרמים, ואין מפקדין לענייהם. איך  
21 לא אריך - טוב לעשות כן או לא. אריך -  
22 לשון דבר העין, ובערתי את ר' חמה: יצירת  
23 למכא לא אריך אלא למחיו. אמאי ליה לא  
24 אריך - לפי שאתה פורע פעולתם מפורות  
25 שביעית החרחה אמרה. ללאכלא? ולא לסתרה  
26 אבל הקשקשו מותר. כדלוקן. אמר רבי אליעזר  
27 בי צדוק בניו חזיתי דארי - כבר בעבר ארבעים  
28 שנה שאני דר בארץ הזאת, ולא חפיתי בר איש  
29 לא ראייה פן אדם. ומתקין בארומה דתקן  
30 בין - שמתקן בדרך כך שראים הם. אפקי  
31 ויתאי לחשובאי - לענייהם. והב פרישאי - וכן  
32 פרוטות מברכין לקשקש הכרמים. ופי שיי -  
33 קשקשו שבביעית. מלסלס - להשליך אבנים  
34 לחוץ. חתופי פילי - ושרושיהם מגולגים, ורצין  
35 לכסותם שלא יביש האילן, ואוקמו אלניו הוא  
36 אילן מומה. ואנו ששה הלשונות אלא לקשקש  
37 - שרי. פילי - בקרבתם. וכן אמרין אלני -  
38 כמו "ורבא ארומה מלעט" (יחזקאל כג) -  
39 לנקוב העפר שעל השרשים ולהחיו שראו רך  
40 ויחיהו, והאילן משבית, כך שמעתי. לישאנ  
41 אתרנא: להבירא את האילן ולהשביתו. לא  
42 יחלך בו' - אלא ישבות לו בעוד יום גדול, ויכן  
43 ולו סעדת שבת. אלא לביתיה - שהולך לביתו,  
44 והוא אינם יודעים שישב היום, ואין מבינים  
45 ולצורך הוא כונס עליהם. אלא לאשפיה  
46 אמאי דנקט פודל - אינו סומך על בני הבית,  
47 ונראה עמו שיעודה. ועל מה שבדין נסמך. אפילו  
48 לביתו - דמה שנראה אם מעט אם בר שלו  
49 הוא. אף על פי כן לא יחלך, וכל שכן  
50 לאושפיה. שלא ימצא כלום. כמא דהרמב"ם -  
51 סעודה מומעת, דגם קטנים מוטעין בקנה  
52 בשומן שלהן. על גג האמצעא - וזה תנא  
53 קמיה.

1 וזה תנא  
2 האפילו בדי מילגין ושטא לרבותא קאב יחיד, דאפילו יחיד בפני עצמו גומר. ועוד שי למנזר דאפילו עובר שאין עם כל ישראל יחיד קרי לחו עובר אמרין "בערבי פסחים" (ק"א). נביאים  
3 אמרואו ותיקנו להם ישראל שידו אמריום אותו על כל פרק ופרק, על כל צד הנהג שלא תבא עליהן, וכבר נקט יחיד רבי ליבא כל ישראל אין גומרין  
4 אותו אלא באלו הימים, אבל לגמולת כל ישראל אמריום אותו לעולם. הוא דתניא הים תבנית יחיד: לא יתחיל. ואם התחיל גומר - כי ליבא כל ישראל קרי ליה יחיד. אפילו עובר אם  
5 נגאלו מן הנהג והתחילו דרו גומרין אותו. ורובנו נפאל פריה. לא יתחיל בברכה. ו**ואינה** נישלת אלא בפני עצמה - לא שייסור לישול הערבה עם הלולב, ולא שיידי אלא באגדי בהדי  
6 הדדי. **שלשה** בדי עלין לחון - שלשה בדי ורצאן מלקח אחד.

**סוכה. פרק רביעי – לולב וערבה דף מזה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצו תוספות**

וכי לבישן הוא צריך – והרי הישב פסול. כסוי כפול – באבטאות מקיפת אותו, ואבטאות אחרים לפנים מדיק. **משנה** ונקרא **מוצא** – בגמרא מפרש טעמא. **אי** וזו – בגימטריא: אנה ה. ועד: משבעים וששים שמות הן, הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת "יחי בשלח": "ויסע וגו" "ויבא בן מחנה" "ויט משה את ידו" ושלתש

וכי לבישן הוא צריך – תימה: נתנן תחלפה שיטתו דהבא דדחה ליה למעוץ על האבטאות אחרים לפנים מדיק. **משנה** ונקרא **מוצא** – בגמרא מפרש טעמא. **אי** וזו – בגימטריא: אנה ה. ועד: משבעים וששים שמות הן, הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת "יחי בשלח": "ויסע וגו" "ויבא בן מחנה" "ויט משה את ידו" ושלתש

בני שבעים וששים אותיות, ומקום של המגוש: **א** את ראשונה של פסוק ראשון, ואחרונה של **א** **א**מעז, וראשונה של אחרון, וכן בזה הסדר **ב** **ב**זל, חמש הראשון "ודו" וזו של יסע, **ה** **ה**דל הלה, וזו דוט, ושל השלשים ושבע הוא **א** **א**י: אלף דמאתריהם, וזון ראשון הדעק **ב** **ב**חשבון של פמריע, ויוד דרוח קדים, ואותו הוים **ג** **ג**שבעי. נניתי. \*קניניש, של זבד בלמאת **ד** **ד**ים. חריות של דקל וזו כסניא – בין בחול **ה** **ה**שבת, ובגמרא מפרש טעמא. חריות – ענפים. **ו** **ו**יר תניקת טופסין את אליהם: את הגדלים **ז** **ז**שומטין את לולבי הקטנים מידם בשבעי **ח** **ח**ואבלין אחריוהן – של תניקות, ואין דבר **ט** **ט**לא משום גזל, ולא משום דרכי שלום, שכך נהוג **י** **י**חמת שמה. **יג** **יג**מרא קליא – בין חורן **יד** **יד**הם של מלך. **יז** **יז**דביק מרינו – מוצא מכלל **יח** **יח**הם של מלך, הדינו נמי קליא דהוספתא. **יט** **יט**שיו נוחות על המזבח – גרסינו: נוחות – ממות, כמא בוחל גורחה לרשות הרבים, דפרק **כ** **כ**מא דמועד קטן (ו.א.), שמע מינה – מדיקתי **כ** **כ**נחות על המזבח אמה, ואי אפשר להיות נוחות **כ** **כ**על המזבח אמה אלא אם כן בנחות ממש **כ** **כ**אמת, איה ויתר. דאם אינם מנצא **כ** **כ**אמתים ומטות אמה הרי הן נגרות בבג **כ** **כ**המזבח איה אן לישן נוחות. כי מנה גרליים **כ** **כ**אישו מנה לחו – על אמה של בינסת היסוד **כ** **כ**של מבת. עלה אמה – של דהארץ **כ** **כ**שלשים וששים על שלשים וששים. שמחזילה **כ** **כ**ביאו מלבן מרובע שלשים וששים על שלשים **כ** **כ**והתום, והדשיתו על הארץ כעין \*\*אשתיא\*\* **כ** **כ**וגובה אמה, ומילאודו סיד וקניא חפה, נמצא **כ** **כ**שעלה אמה. חזרו והביאו מלבן שהוא שלשים **כ** **כ**על שלשים וגובה חמש אמות והדשיתו על זה **כ** **כ**משוך אמה מלבן זה, ומילאודו סיד וקניא חפה **כ** **כ**– ורי ענבנס אמה, ועל אותה כניסה ודי **כ** **כ**שופכי דמים, ומילאודו סיד וקניא חפה **כ** **כ**נקבים שיהו יבאת חריות, וכשנתמלא מלבן זה **כ** **כ**נמצא שעלה חמש מן היסוד ומעלה, הדי שש **כ** **כ**מן הארץ. חזרו והביאו מלבן שהוא עשרים **כ** **כ**השמונה על עשרים השמונה והדשיתו על זה **כ** **כ**משוך אמה מלבן צד וגובה שלש אמות, **כ** **כ**ומילאודו סיד וקניא חפה – נמצא גובה חשע **כ** **כ**אמות, הוא גג המזבח, והיסקו זו של סוף שש **כ** **כ**הוא הסוכה, שבח מוקם וביקש סביב למזבח כשבאין למעוץ דמים, ודינו **כ** **כ**דקאמר: עלה אמה וכנס אמה – זה היסוד, עלה חמש וכנס אמה – זה הסוכב, עלה **כ** **כ**לפי: עלה אמה הקרנות, ולא גרסינו וכנס אמה – שלא היו משוכין הקרנות כלום **כ** **כ**ששים – אלא חכים מלבן שהוא אמה על אמה ברום אמה ותנו לקרן, ומילאודו חלק **כ** **כ**אבנים וסיד וקניא מיהן, כדיל כלל קרן, מכל מקום גובה המזבח אנו למדין מכלן שיהו חשע אמות לכד הקרנות, ואי אירעי מנה לחו, והתם צריך לתת באלכסון גרליים משוכין **כ** **כ**לחל מן המזבח מפני הבניסות, כדי שיהו ראשיון גודון על המזבח – תו לו משכחת להו גברו שתי אמות למעלה מגג המזבח שיהו נוחות עליו אמה, אלא לאו שמע מינה – איסור **כ** **כ**מנה לחו, ודי היל שמונה אמות לגובהו של מזבח מן היסוד ולמעלה, והשיתין מפני כניסת הסוכב מנעטת קצת מנובוקן, שצריך למשך גרליים לשפת כניסת היסוד נמצאו בנחות **כ** **כ**יורר משתי אמות, שזו אמה גודיה למעשה מן הגדליה חזר מאמנה, שלא היו נגרות על גבי המזבח, פאי קראה – העלות למעלה מן המזבח, אפסי חג כנפיותים – כאלנות, כנס **כ** **כ**יבד עבותים איהת צמרתן (וחוקאל לא), בצד שלו "איסור" – כמו דקפיה, כמו "איסור לרפן" "איסור ישראל" (בראשית מט), עדי קרנות שהם בנחות מן המזבח, **כ** **כ**אסרו

וכי לבישן הוא צריך – תימה: נתנן תחלפה שיטתו דהבא דדחה ליה למעוץ על האבטאות אחרים לפנים מדיק. **משנה** ונקרא **מוצא** – בגמרא מפרש טעמא. **אי** וזו – בגימטריא: אנה ה. ועד: משבעים וששים שמות הן, הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת "יחי בשלח": "ויסע וגו" "ויבא בן מחנה" "ויט משה את ידו" ושלתש

בני שבעים וששים אותיות, ומקום של המגוש: **א** את ראשונה של פסוק ראשון, ואחרונה של **א** **א**מעז, וראשונה של אחרון, וכן בזה הסדר **ב** **ב**זל, חמש הראשון "ודו" וזו של יסע, **ה** **ה**דל הלה, וזו דוט, ושל השלשים ושבע הוא **א** **א**י: אלף דמאתריהם, וזון ראשון הדעק **ב** **ב**חשבון של פמריע, ויוד דרוח קדים, ואותו הוים **ג** **ג**שבעי. נניתי. \*קניניש, של זבד בלמאת **ד** **ד**ים. חריות של דקל וזו כסניא – בין בחול **ה** **ה**שבת, ובגמרא מפרש טעמא. חריות – ענפים. **ו** **ו**יר תניקת טופסין את אליהם: את הגדלים **ז** **ז**שומטין את לולבי הקטנים מידם בשבעי **ח** **ח**ואבלין אחריוהן – של תניקות, ואין דבר **ט** **ט**לא משום גזל, ולא משום דרכי שלום, שכך נהוג **י** **י**חמת שמה. **יג** **יג**מרא קליא – בין חורן **יד** **יד**הם של מלך. **יז** **יז**דביק מרינו – מוצא מכלל **יח** **יח**הם של מלך, הדינו נמי קליא דהוספתא. **יט** **יט**שיו נוחות על המזבח – גרסינו: נוחות – ממות, כמא בוחל גורחה לרשות הרבים, דפרק **כ** **כ**מא דמועד קטן (ו.א.), שמע מינה – מדיקתי **כ** **כ**נחות על המזבח אמה, ואי אפשר להיות נוחות **כ** **כ**על המזבח אמה אלא אם כן בנחות ממש **כ** **כ**אמת, איה ויתר. דאם אינם מנצא **כ** **כ**אמתים ומטות אמה הרי הן נגרות בבג **כ** **כ**המזבח איה אן לישן נוחות. כי מנה גרליים **כ** **כ**אישו מנה לחו – על אמה של בינסת היסוד **כ** **כ**של מבת. עלה אמה – של דהארץ **כ** **כ**שלשים וששים על שלשים וששים. שמחזילה **כ** **כ**ביאו מלבן מרובע שלשים וששים על שלשים **כ** **כ**והתום, והדשיתו על הארץ כעין \*\*אשתיא

וכי לבישן הוא צריך – תימה: נתנן תחלפה שיטתו דהבא דדחה ליה למעוץ על האבטאות אחרים לפנים מדיק. **משנה** ונקרא **מוצא** – בגמרא מפרש טעמא. **אי** וזו – בגימטריא: אנה ה. ועד: משבעים וששים שמות הן, הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת "יחי בשלח": "ויסע וגו" "ויבא בן מחנה" "ויט משה את ידו" ושלתש

בני שבעים וששים אותיות, ומקום של המגוש: **א** את ראשונה של פסוק ראשון, ואחרונה של **א** **א**מעז, וראשונה של אחרון, וכן בזה הסדר **ב** **ב**זל, חמש הראשון "ודו" וזו של יסע, **ה** **ה**דל הלה, וזו דוט, ושל השלשים ושבע הוא **א** **א**י: אלף דמאתריהם, וזון ראשון הדעק **ב** **ב**חשבון של פמריע, ויוד דרוח קדים, ואותו הוים **ג** **ג**שבעי. נניתי. \*קניניש, של זבד בלמאת **ד** **ד**ים. חריות של דקל וזו כסניא – בין בחול **ה** **ה**שבת, ובגמרא מפרש טעמא. חריות – ענפים. **ו** **ו**יר תניקת טופסין את אליהם: את הגדלים **ז** **ז**שומטין את לולבי הקטנים מידם בשבעי **ח** **ח**ואבלין אחריוהן – של תניקות, ואין דבר **ט** **ט**לא משום גזל, ולא משום דרכי שלום, שכך נהוג **י** **י**חמת שמה. **יג** **יג**מרא קליא – בין חורן **יד** **יד**הם של מלך. **יז** **יז**דביק מרינו – מוצא מכלל **יח** **יח**הם של מלך, הדינו נמי קליא דהוספתא. **יט** **יט**שיו נוחות על המזבח – גרסינו: נוחות – ממות, כמא בוחל גורחה לרשות הרבים, דפרק **כ** **כ**מא דמועד קטן (ו.א.), שמע מינה – מדיקתי **כ** **כ**נחות על המזבח אמה, ואי אפשר להיות נוחות **כ** **כ**על המזבח אמה אלא אם כן בנחות ממש **כ** **כ**אמת, איה ויתר. דאם אינם מנצא **כ** **כ**אמתים ומטות אמה הרי הן נגרות בבג **כ** **כ**המזבח איה אן לישן נוחות. כי מנה גרליים **כ** **כ**אישו מנה לחו – על אמה של בינסת היסוד **כ** **כ**של מבת. עלה אמה – של דהארץ **כ** **כ**שלשים וששים על שלשים וששים. שמחזילה **כ** **כ**ביאו מלבן מרובע שלשים וששים על שלשים **כ** **כ**והתום, והדשיתו על הארץ כעין \*\*אשתיא

וכי לבישן הוא צריך – תימה: נתנן תחלפה שיטתו דהבא דדחה ליה למעוץ על האבטאות אחרים לפנים מדיק. **משנה** ונקרא **מוצא** – בגמרא מפרש טעמא. **אי** וזו – בגימטריא: אנה ה. ועד: משבעים וששים שמות הן, הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת "יחי בשלח": "ויסע וגו" "ויבא בן מחנה" "ויט משה את ידו" ושלתש

בני שבעים וששים אותיות, ומקום של המגוש: **א** את ראשונה של פסוק ראשון, ואחרונה של **א** **א**מעז, וראשונה של אחרון, וכן בזה הסדר **ב** **ב**זל, חמש הראשון "ודו" וזו של יסע, **ה** **ה**דל הלה, וזו דוט, ושל השלשים ושבע הוא **א** **א**י: אלף דמאתריהם, וזון ראשון הדעק **ב** **ב**חשבון של פמריע, ויוד דרוח קדים, ואותו הוים **ג** **ג**שבעי. נניתי. \*קניניש, של זבד בלמאת **ד** **ד**ים. חריות של דקל וזו כסניא – בין בחול **ה** **ה**שבת, ובגמרא מפרש טעמא. חריות – ענפים. **ו** **ו**יר תניקת טופסין את אליהם: את הגדלים **ז** **ז**שומטין את לולבי הקטנים מידם בשבעי **ח** **ח**ואבלין אחריוהן – של תניקות, ואין דבר **ט** **ט**לא משום גזל, ולא משום דרכי שלום, שכך נהוג **י** **י**חמת שמה. **יג** **יג**מרא קליא – בין חורן **יד** **יד**הם של מלך. **יז** **יז**דביק מרינו – מוצא מכלל **יח** **יח**הם של מלך, הדינו נמי קליא דהוספתא. **יט** **יט**שיו נוחות על המזבח – גרסינו: נוחות – ממות, כמא בוחל גורחה לרשות הרבים, דפרק **כ** **כ**מא דמועד קטן (ו.א.), שמע מינה – מדיקתי **כ** **כ**נחות על המזבח אמה, ואי אפשר להיות נוחות **כ** **כ**על המזבח אמה אלא אם כן בנחות ממש **כ** **כ**אמת, איה ויתר. דאם אינם מנצא **כ** **כ**אמתים ומטות אמה הרי הן נגרות בבג **כ** **כ**המזבח איה אן לישן נוחות. כי מנה גרליים **כ** **כ**אישו מנה לחו – על אמה של בינסת היסוד **כ** **כ**של מבת. עלה אמה – של דהארץ **כ** **כ**שלשים וששים על שלשים וששים. שמחזילה **כ** **כ**ביאו מלבן מרובע שלשים וששים על שלשים **כ** **כ**והתום, והדשיתו על הארץ כעין \*\*אשתיא

וכי לבישן הוא צריך – תימה: נתנן תחלפה שיטתו דהבא דדחה ליה למעוץ על האבטאות אחרים לפנים מדיק. **משנה** ונקרא **מוצא** – בגמרא מפרש טעמא. **אי** וזו – בגימטריא: אנה ה. ועד: משבעים וששים שמות הן, הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת "יחי בשלח": "ויסע וגו" "ויבא בן מחנה" "ויט משה את ידו" ושלתש

בני שבעים וששים אותיות, ומקום של המגוש: **א** את ראשונה של פסוק ראשון, ואחרונה של **א** **א**מעז, וראשונה של אחרון, וכן בזה הסדר **ב** **ב**זל, חמש הראשון "ודו" וזו של יסע, **ה** **ה**דל הלה, וזו דוט, ושל השלשים ושבע הוא **א** **א**י: אלף דמאתריהם, וזון ראשון הדעק **ב** **ב**חשבון של פמריע, ויוד דרוח קדים, ואותו הוים **ג** **ג**שבעי. נניתי. \*קניניש, של זבד בלמאת **ד** **ד**ים. חריות של דקל וזו כסניא – בין בחול **ה** **ה**שבת, ובגמרא מפרש טעמא. חריות – ענפים. **ו** **ו**יר תניקת טופסין את אליהם: את הגדלים **ז** **ז**שומטין את לולבי הקטנים מידם בשבעי **ח** **ח**ואבלין אחריוהן – של תניקות, ואין דבר **ט** **ט**לא משום גזל, ולא משום דרכי שלום, שכך נהוג **י** **י**חמת שמה. **יג** **יג**מרא קליא – בין חורן **יד** **יד**הם של מלך. **יז** **יז**דביק מרינו – מוצא מכלל **יח** **יח**הם של מלך, הדינו נמי קליא דהוספתא. **יט** **יט**שיו נוחות על המזבח – גרסינו: נוחות – ממות, כמא בוחל גורחה לרשות הרבים, דפרק **כ** **כ**מא דמועד קטן (ו.א.), שמע מינה – מדיקתי **כ** **כ**נחות על המזבח אמה, ואי אפשר להיות נוחות **כ** **כ**על המזבח אמה אלא אם כן בנחות ממש **כ** **כ**אמת, איה ויתר. דאם אינם מנצא **כ** **כ**אמתים ומטות אמה הרי הן נגרות בבג **כ** **כ**המזבח איה אן לישן נוחות. כי מנה גרליים **כ** **כ**אישו מנה לחו – על אמה של בינסת היסוד **כ** **כ**של מבת. עלה אמה – של דהארץ **כ** **כ**שלשים וששים על שלשים וששים. שמחזילה **כ** **כ**ביאו מלבן מרובע שלשים וששים על שלשים **כ** **כ**והתום, והדשיתו על הארץ כעין \*\*אשתיא

וכי לבישן הוא צריך – תימה: נתנן תחלפה שיטתו דהבא דדחה ליה למעוץ על האבטאות אחרים לפנים מדיק. **משנה** ונקרא **מוצא** – בגמרא מפרש טעמא. **אי** וזו – בגימטריא: אנה ה. ועד: משבעים וששים שמות הן, הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת "יחי בשלח": "ויסע וגו" "ויבא בן מחנה" "ויט משה את ידו" ושלתש



לרעה כמוד, וחי אחיד עמך (שם כה), שפא יעני ואין את יכול לפרנסו. ואמר: אילו הייתי יודע שהוא כן, לא הייתי נדר – הרי זה מותר.

גמרא כתיב: לא תקום ולא תטור את בני עמך.

### [דף ל' ע"ב]

היך עבידא? הוה מקטע קופד ומחת ספינא לידוי. תחזור ותמחי לדייה? ואהבת לרעה כמוד (ויקרא יט). רבי עקיבה אומר: זהו כלל גדול בתורה. בן עזאי אומר: זה ספר תולדות אדם (בראשית ה) זהו כלל גדול מזה.

שפא יעני לא בנולד הוא? אומר רבי זעירא: עניות מצויה, כהדא חד בר נש הוה בעל דיניה עתיר, אתא בעי מידון קומי רב, שלח רב בתריה, אומר: עם ההוא אנא בעי מיתי מידון? בך אין אתון גמלייא דערבייא לא טענין קורקסניא דאפתיקי דידי שמע, וכו', מהו מתנאה דלא ליה. תהא פתחה בה. מן יד נפקת קלווסים מן מלכותא דיעול הוא ומדליה לטימיון. אתא גבי רב אמר ליה: צילי עלי דו נפשי תחזור, צלי עלוי וקור עלה.

הלכה ה' מתניתין פותחין לאדם בכתובת אשתו. מעשה באחד שנדר מאשתו הנאה והיתה כתובתה ארבע מאות וזו ובאת לפני רבי עקיבה והיכו לתן לה כתובתה. אומר לו: רבי! שמונה מאות וזו הניח לי אבא ונמל אחי ארבע מאות ואני ארבע מאות, לא דייה שתיטול היא מאתים, ואני מאתים? אומר לו רבי עקיבה: אפילו אתה מוכר שער ראשך את נותן לה כתובתה! ואמר: אילו הייתי יודע שהוא כן, לא הייתי נדר! והתירו רבי עקיבה.

גמרא וגובין מן המטלטלין? אומר רבי בא: אף על גב דתימר אין גובין מן המטלטלין כד היא הגירסה. אומר לו: שיתן. רבי מישא שאל, מהו לומר לזורשין לגבות מן המטלטלין? כד היא הגירסה. אומר רבי אבא מרי: מתניתא אמרה בן שאין אומר להו, דתנינן תמן אלא יינתנו

### [דף ל"א ע"א]

לזרשים, שפולן צריכין שבועה, ואין הזורשין צריכין שבועה! מהו מישבעינה? תמן אמרין: מן תבנא לא גבאי ומן גופיה גבאי.

**הלכה ו' מתניתין** פותחין בנמים טובים ובשבתות. בראשונה היו אומרים, אותן הנמים מותרים ושאר כל הנמים אסורים עד שבא רבי עקיבה ולימד, שהנדר שהותר מפלגו הותר כולו! ביצד? אומר: קונם שאיני נהנה לכולם הותר אחד מהן, הותרו כולן. שאיני נהנה לזה ולזה ולזה הותר הראשון הותרו כולן. הותר האחרון, האחרון מותר וכולן אסורים שאיני נהנה לזה קרנן ולזה קרנן, צריכין פתח לכל אחד ואחד קונם ויון שאיני טועם שתינו רע למעיים. אמרו לו: והלא המיושן יפה למעיים. הותר למיושן, ולא במיושן בלבד הותר, אלא בכל היין. קונם בצל שאיני טועם שהבצל רע ללב. אמרו לו: והלא הכפרי יפה ללב. הותר בכפרי. ולא בכפרי בלבד הותר, אלא בכל הבצלים. מעשה היה, והותרו רבי מאיר בכל הבצלים.

**גמרא** תני, הותר האמצעי, ממונו ולמטה מותר ממונו ולמעלה אסור כך היא הגירסה. תני בשם רבי נתן, יש נדר שמקצתו בטל ומקצתו כוים. ביצד? נדר מן הפלפלה והיו שם בנות שבע. אומר: אילו הייתי יודע שיש שם בנות שבע לא הייתי נודר. הותר בבנות שבע, ולא בבנות שבע בלבד הותר אלא בכל הפלפלה. אבל אם אומר: אילו הייתי יודע שיש שם בנות שבע לא הייתי נודר מבנות שבע, לא הותר אלא בבנות שבע בלבד:

**הלכה ז' מתניתין** פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו ואומר לו: אילו הייתי יודע שלמחר יהיו אומרים עליך כך היא ונסתו של פלוני מגרש נשיו. ועל בנותיה יהיו אומרים בנות גרושה הן מה באת איפן של אלו להתגרש? ואמר: אילו הייתי יודע שהוא בן לא הייתי נודר, הרי זה מותר.

**גמרא** תני, רבי יודה בן בתירה אומר: אין פותחין לאדם אלא בכבוד עצמו בלבד, בהדא תדא איתתא נדרת מן ברתה אתת לגבי רבי יוחנן. אומר לה: אילו הוויית ידעת דברתיך נספה שום ביש, נודרת הוית? אמרה: לא! ושרא לה. ולא מתניתא היא? פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו! דלא תיסבור קרבי יודה בן בתירה.

[דף ל"א ע"ב]

**הלכה ח' מתניתין** קונם שאיני נושא את פלנית בעורה היא, והרי היא נאה! שהורה והרי היא לבנה! קצרה, והרי היא ארוכה! מותר בה. לא מפני שהיא בעורה ונעשית נאה, שהורה ונעשית לבנה, קצרה ונעשית ארוכה. אלא, שהנדר טעות! מעשה באחד שנדר מבת אחותו הנאה, והכנסיה לבית רבי ושמעאל ויפה. אמר לו רבי ושמעאל: בני, מוז נדרת? אמר לו: לא! והתירו רבי ושמעאל באותה שעה בכה רבי ושמעאל ואמר: בנות ישראל נאות הן, אלא שעניות מנוולתן.



גמרא געשח לה עיני של זקב. שן של זקב. בלשון הזה אמר לו: זכה בפה שעליה!

הלכה ט' מתניתין וכשמות רבי ישמעאל, היו בנות ישראל נושאות קינה, ואמרות: בנות ישראל אל רבי ישמעאל בכינה. וכן הוא אמר בשאול (שמואל ב א) בנות ישראל אל שאול בכינה.

גמרא פתיב (שמואל ב א) בנות ישראל אל שאול בכינה וגו'. רבי יודה ורבי נחמיה, חד אמר בנות ישראל ממש, שהיו בעליהן הולכין למלחמה והיה מעלה להן מזונות. מה תלמוד לומר? (שם) הפעלה עדי זקב על לבושכן, שאין תכשיט נאה אלא על גוף מעודן. והרנה אמר, בנות ישראל בנות שבשארל סנהדריות של ישראל. היה רואה בת חבירים ומאכלין ומשקן, ומה תלמוד לומר הפעלה עדי זקב על לבושכן? שהיה שומע טעם הלכה מפי חכם ומקלסו.

### הדרן עלה רבי אליעזר

## פרק י

הלכה א' מתניתין נערה מאורסה, אביה ובעלה מפירין נדריה. הפר האב ולא הפר הבעל, הפר הבעל ולא הפר האב – אינו מופר, ואין צריך לומר אם גנים אחד מהן.

גמרא פתיב (במדבר ל) ואם היו תהיה לאיש. מה אגן קיימין? אם בנשואה, כבר פתיב, אם בית אישה נדרה, ואם בפנויה, כבר פתיב, ואשה פי תדר נדר לה. מה תלמוד לומר ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה? ואי זו זו? זו נערה מאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה. עד כדון, בנדרים שנדרה משנתארסה. נדרים שנדרה עד שלא נתארסה? ונדריה עליה, לרבות את הנדרים שבא בידה מבית אביה.

תני בשם רבי לעזר: אם היו תהיה לאיש, בבוגרת ארוסה הפתיב מדבר. חברייא אמרי:

### [דף ל"ב ע"א]

ואות אמר רבי לעזר. וקשיא על דרבי לעזר, מפיון שבגרה לא כבר יצאת מרשות אביה? יתומה שמת אביה, מי מפר לה, הבעל מיפר! וקשיא על רבנין. אם עד שלא נכנסה לרשותו הוא מיפר לה. נכנסה לרשותו לא כל שבין? מה מקיימין רבנן ונדריה עליה? מה אגן קיימין? אם בנדרים שנדרה עד שלא נתארסה ונתארסה, כבר נראה לאב ולבעל להפר! אלא פי גן קיימין, בנדר שנדרה עד שלא

מת אביה, ומת אביה והיא בוגרת. מנן לרבי לעזר נערה מאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה? בין איש לאשתו עד פדון בבעל, באב, בין אב לבתו.

מה מקיימין רבנן בין איש לאשתו? ולא שבינה לבין אחרים בין אב לבתו לא שבינה לבין אחרים! ולית לרבי לעזר בן? אית ליה פולח מתמן, אית ליה בין איש לאשתו לא מה שבינה לבין אחרים בין אב לבתו לא שבינה לבין אחרים. ולית לרבי לעזר בן? אית ליה פולח מתמן אית ליה בין איש לאשתו, לא מה שבינה לבין אחרים בין אב לבתו, ולא שבינה לבין אחרים.

ואין צורך לומר שקיים אחד מהן. איתא חמי, היפר האב אין מופר, ואת אמר הכין! לא על הדא אתאמרת אלא הדא, היפר האב את חלקו לא הספיק הבעל להפר עד שמת.

### [דף ל"ב ע"ב]

האב מיפר חלקו של בעל. אמר רבי נתן: זו דברי בית שמאי, אבל דברי חכמים, אין צורך להפר בשלא חקם, אבל אם חקם – אינו יכול להפר. את אמר: האב מיפר חלקו של בעל, ביקש לחקם, אמר מוקם ליד סתם, מוקם ליד סתם מופר לך חלקו של בעל!

פשיטא דא מילתא, לא היפר האב את חלקו, ועברה על נדרה, לוקה. היפר האב ולא היפר הבעל, מהו שתלוקה? או מאחר שאם ימות הבעל, מתרסקת אצל האב – אינו לוקה! ניהא כמאן דמר: אין מיתה בהפרה, ברם, כמאן דמר: יש מיתה בהפרה מיתה בהפרה היא, וכן מפנין שאינו מיפר לה ועברה על נדרה לוקה!

תני: היפר האב את חלקו ולא הספיק הבעל להפר עד שמת הבעל, האחרון מיפר לה חלקו של ראשון. אמר יוסי, מתניתא אמרה בן, אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה.

הלכה ב' מתניתין מת האב – לא נתרסקה רשות לבעל. מת הבעל – נתרסקה רשות לאב. בזה ייפה כח האב מכה הבעל. בדבר אחר ייפה כח הבעל מכה האב, שהבעל מיפר בכפר, והאב אינו מיפר בכפר.

גמרא הוון בעיי מימור: בשלא היפר האב חלקו ומת ולא נתרסקה רשות לבעל. נישמענה מן הדא, דרף תלמידי חכמים, עד שלא היתה בתו יוצאה מאצלו אמר לה: כל נדרים שגדרת בתוך ביתי הרי הן מופרין. הדא אמרה, אפילו לא היפר האב חלקו ומת האב, לא נתרסקה רשות לבעל. מת הבעל,

נתרוקנה רשות לאב. הוון בעיי מימר: כשהיפר הפעל את חלקו, אבל לא היפר הפעל חלקו ומת, לא נתרוקנה רשות לאב.

## [דף ל"ג ע"א]

נישמענה מן הדא: נדרה והיא ארוסה, נתגרשה בו ביום, נתארסה בו ביום אפילו למאה, אביה ובעלה האחרון מפירין את נדריה. הדא אמרה אפילו לא היפר הפעל חלקו ומת הפעל, נתרוקנה רשות לאב. מת האב, לא נתרוקנה רשות לפעל. רבי חנני בעא קומי רבי יוסה וכך היא הגירסה.

עד בדון, בנדרים שנדרה עד שלא נתארסה. נדרים שנדרה משנתארסה מאי? מת האב, לא נתרוקנה רשות לפעל! אמר ליה: וכי נדרים שנדרה עד שלא תתארס ונתארסה, לא כבר נראו לאב לפעל ולפעל להפר לה דתימר מת האב, לא נתרוקנה רשות לפעל! הדא אמרה: אפילו נדר שנדרה משנתארסה, מת האב לא נתרוקנה רשות לפעל כך היא הגירסה. אמר ליה: כאן צריך להוסיף: נדרה עד שלא נתארסה, נדרה משנתארסה, מת הפעל נתרוקנה לרשות האב. וכי נדר שנדרה עד שלא נתארסה ונתארסה, לא כבר נראו לאב ולפעל להפר לה דתימר מת הפעל נתרוקנה רשות לאב! הדא אמרה: אפילו נדר שנדרה משנתארסה, מת הפעל נתרוקנה רשות לאב.

שהפעל מיפר בכגר. מתניתא – דרבי לעזר, דתני בשם רבי לעזר: אם היו תהיה לאיש – בכוגרת ארוסה הכתוב מדבר.

**הלכה ג' מתניתין** נדרה והיא ארוסה. נתגרשה בו ביום, נתארסה בו ביום, אפילו למאה – אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה. זה הכלל, כל שלא יצאת לרשות עצמה שעשה אחת, אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה.

**גמרא** אמר רבי הילא: היו תהיה, אפילו מאה תהיה – אביה ובעלה האחרון מיפר נדריה. אמר רבי יוסי: מתניתא אמרה פן: שאביה ובעלה האחרון מפירין נדריה.

**הלכה ד' מתניתין** דרו תלמידי חכמים, עד שלא היתה בתו יוצאה מאצלו, אומר לה: כל נדרים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מופרין. וכן הפעל, עד שלא תיכנס לרשותו, אומר לה: כל נדרים שנדרת עד שלא תכנס לרשותי הרי אלו מופרין. שמשתיכנס לרשותו אינו יכול להפר. בוגרת ששהתה שנים עשר חדש ואלמנה שלשים יום. רבי אליעזר אומר: הואיל ובעלה חייב במזונותיה, יפר. והחכמים אומרים, אין הפעל מיפר עד שתכנס לרשותו.

גמרא מיספר סבר רבי אליעזר, דבמוזנות הדבר תלוי. קידש אשה על מנת לזון. הפעל מפר לה.

## [דף ל"ג ע"ב]

נשא אשה על מנת שלא לזון – האב מיפר לה; דברי חכמים. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן: לעולם אין הפעל מיפר, עד שתיכנס לרשותו.

הלכה ה' מתניתין שומרת יבם, בין ליבם אחד, בין לשני יבמיו, רבי אליעזר אומר: יפר. רבי יהושע אומר: לאחד אבל לא לשנים. רבי עקיבה אומר: לא לאחד ולא לשנים.

גמרא על דעתיה דרבי אליעזר, מיפר לה. והן דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אפילו קידושי מאה תופשין בה. מי מיפר לה? וי דמר רבי יעקב בשם רבי יוחנן: מניעדה לבנו קמן, מי מפר לה? וי דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ורבי הילא בשם רבי לעזר: אפילו אשם תלוי אין לה, מי מיפר לה?

## [דף ל"ד ע"א]

הלכה ו' מתניתין אמר רבי אליעזר: מה אם אשה שקנה הוא לעצמו – הרי הוא מפר נדריה. אישה שקנו לו מן משמים – אינו דין שיפר נדריה! אמר לו רבי עקיבא: לא, אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו, שאין לאחרים בה רשות. תאמר באשה שקנו לו משמים, שיש לאחרים בה רשות. אמר לו רבי יהושע: עקיבה, דבריד, בשני יבמיו, מה אתה משיב על יבם אחד? אמר לו: אין היבמה גמורה לאישה בשם שהארוסה גמורה לאישה.

גמרא אמר רבי לעזר: ומה אם אשה שלא היה לי בה רשות עד שלא נכנסה לרשותי, משנכנסה לרשותי – הונמרה לי. אשה שהיה לי בה רשות עד שלא נכנסה לרשותי, משנכנסה לרשותי – אינו דין שתיוגמר לי? אמר לו רבי עקיבה: לא, אם אמרת באשה שלא היה לה בה רשות עד שלא נכנסה לרשותה – משנכנסה לרשותה הונמרה לה, שבשם שלא היה לה בה חלק, כך לא היה לה לאחרים בה עמו חלק. תאמר באשה שהיה לה בה רשות עד שלא נכנסה ברשותה, משנכנסה לרשותה הונמרה לה, שבשם שהיה לה בה חלק, כך היה לאחרים עמו בה חלקו.

אמר לו רבי יהושע: עקיבה, דבריד בשני יבמיו, מה את משיב על יבם אחד? אמר ליה: בשם שלא חלקת לנו בין שומרת יבם אחד לשני יבמיו, בין שעשה בה מאמר בין שלא עשה בה מאמר. יכול

בנדרים ובשבועות בן. אמר לו: אכל! אמר לו: אילו היית בימי רבי לעזר בן ערד, אמר: (אין) מאמר קונה קניין גמור – מודה שאינו מיפר לה עד שתיכנס לרשותו.

**הלכה ז' מתניתין** האומר לאשתו: "כל נדרים שתדורי מיכן עד שאבוא ממוקום פלוני, הרי הן קיימין" – לא אמר בלום. "הרי הן מופרין", רבי אליעזר אומר: מופר, והקמים אומרים: אינו מופר. אמר רבי אליעזר: אם היפר נדרים שבאו לכלל אפור, לא יפר נדרים שלא באו לכלל אפור! אמרו לו, אישה יקימנו ואישה יפירנו (במדבר לו), את שבא לכלל הקם – בא לכלל הפר. לא בא לכלל הקם – לא בא לכלל הפר.

**גמרא** השיבו על דברי רבי לעזר: והרי המקוה יוכיה, שמעלה את הטמאין ממימאנתן, ואינו מצייל את המהורין!

[דף ל"ד ע"ב]

חזר רבי לעזר ודנן דין אחר. מה אם במוקום שאינו מיפר נדרי עצמו משנדר, הרי הוא מיפר נדרי עצמו עד שלא ידור. מוקום שהוא מיפר נדרי אשתו משתידור, אינו דין שיפר נדרי אשתו עד שלא תידור! לא, מה למיפר נדרי עצמו עד שלא ידור, שבן אם רצה להקם – מוקם. יפר נדרי אשתו עד שלא תידור, שבן אם רצה להקם – אינו מוקם! ואומר (במדבר ל, יד): אישה יקימנו ואישה יפירנו, את שבא לכלל הקם – בא לכלל הפר. ואת שלא בא לכלל הקם – לא בא לכלל הפר.

**הלכה ח' מתניתין** הפר נדרים – כל היום. ויש בדבר להקל ולהקמיר. ביצד? נדרה בלילי שבת – מיפר בלילי שבת, וביום השבת משתחשד. נדרה עם השכיבה – מיפר עד שלא תחשד. שאם לא היפר משחשיכה – אינו יכול להפר.

**גמרא** תני, רבי יוסה בי רבי יודה ורבי לעזר בי רבי שמעון אומר: הפר נדרים – מעת לעת. מה טעמא דרבנן? ביום שמעו. מה טעמא דרבי יוסי בי רבי יודה? מיום אל יום.

מה מקנים רבי יוסי בי רבי יודה טעמא דרבנן ביום שמעו? תפתר: שנדרה מתחילת הלילה.

מה מקיימין רבנן טעמא דרבי יוסי בי רבי יודה מיום אל יום? תפתר: שנדרה בתחילת לילי שבת, ונשתתק, וחזר לדיבורו. על דעתיה דרבי יוסי בי רבי יודה – נותנין לו כ"ד שעות. על דעתיה דרבנן – אין לו אלא אותו היום בלבד.



נשתתק וחזר לדבורו; על דעתיה דרבי יוסי בי רבי יהודה – מצטרפין לו לכ"ד שעות. על דעתיה דרבנן – לעולם הוא מיפר והולך עד שיחזור לדבורו. לפני שקיעת החמה שעה אחת – עוד אינו יכול להפר.

"מופר לך במנחה" – מופר לעולם. "מוקם לך במנחה" – מוקם לעולם. "מופר לך עד המנחה" – באומר: מופר לך מן המנחה ולמעלה.

תמן תנינן: מפירין נדרים בשבת. תני: בין נדרים שהן לצורף השבת, בין נדרים שאין לצורף השבת. ונשאלין נדרים שהן לצורף השבת. הא שלא לצורף השבת, לא זקן, שהוא יכול להפר למחר.

### [דף ל"ה ע"א]

וכרבי יוסי בי רבי יודה וכרבי לעזר בי רבי שמעון, דאמר: הפר נדרים – מעת לעת, אפילו נדרים שהן [שלא] לצורף השבת – לא יפר! תיפותר: דכרי הכל, שנדרה בתחילת לילי שבת.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הפעל שאמר: "אין כאן נדר", "אין כאן שבועה" – לא אומר כלום. וזקן שאמר "מופר לך", "בטל לך" – לא אומר כלום. אלא: זה כהלקתו, וזה כהלקתו. הפעל אומר: "מופר לך", "בטל לך". והזקן אומר: "אין כאן נדר", "אין כאן שבועה".

אמר רבי יוחנן: ראשונים היו נשאלין, מהו שישאל אדם על תקמתו?

היה עבידא; נדרה אשה, ושמע בעלה ולא היפר לה – פשיטא שאינו מיפר לה לענין הפעל! מהו שאפר לה לענין הזקן?

מה אנן קיימין? אם בנדרים שבינו לבינה, נדרי עצמו הן! אלא בי נן קיימין, בנדרים שבינה לבין אחרים. ולא רבי יודה היא? תני: בשם רבי יודה. רבי חייב תני לה: בשם חכמים.

מהו להתיר נדרים בלילה? ומה אם נדר הפעל שכתוב בהן "ביום" – הרי הוא מיפר בלילה. נדרי זקן שאין כתוב בהן "ביום" – לא כל שבין!

מהו להתיר על ידי התירגמן? נישמעניה מן הדא: רבי בא בר זוטרא איתעביד תירגמן דרבי יוחנן, בהדא איתא דלא הוות חכמה מישמע מוריבטין.

תני: אין נשאלין נדרים – אלא: עמיפים, ויושבים, והנשאל יושב, והשואל צריך להיות עומד. מן הדיו: ועמדו שני האנשים אשר להם ריב (דברים יט, יז). אין לי עומדין – אלא נידונין, שואל הלכות אגדות מוניין? תלמוד לומר עמדו, ועמדו.

רבי אהא בר פפא סלק מישרי נדרא דרבי אימי. איחר בעמידה כדי לומר אין כאן נדר.

רבי מנא סלק מישרי נדרא דגמליאל דקונתיה. איחר בעמידה כדי לומר אין כאן נדר אין כאן שבועה.

רבי מנא סלק מישרי נדרא דגמליאל בר בריה. אמר ליה: לא תיעביד לי כמה דעבדת לסבי, אלא תיב לך ואנא קיים לי.

רבי זעירא, רב יהודה, ירמיה בר אבא, בשם רבי שמואל: שלשה שיודעין לפתוח – מתירין כזון. סברין מימר: במקום שאין זון. רבנין דקיסרין: אפילו במקום שיש שם זון.

### [דף ל"ה ע"ב]

אמרין קומי רבי יסא: רב הונא שרי נדרין! ר' זירא פעי קומי דרבי יסא: רב הונא ראשי מטות! אמר ליה: ואין לית רב הונא ראשי מטות, מאן אינון ראשי מטות? רב הונא ראש לראשי המטות!

מהו למנות זקנים לדברים יחידים? נישמעניה מן הדא: רב, מנתייה רבי להתיר נדרים ולראות בתמים. מן דדמוה, בעא גבי בריה, מומי בכורות. אמר ליה: איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא. אמר רבי יוסי בי רבי בון: כולא יהב ליה, לדון יחיד, ולהתיר נדרים, ולראות בתמים, ולראות מומין שבגלוי. מן דדמוה, בעא גבי בריה מומין שבסתרי. אמר ליה: איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא.

אף על גב דתימר: מומין זקנים לדברים יחידים. והוא – שיהא ראוי לכל הדברים. כהדא רבי יהושע בן לוי, מני לכל תלמידיו, והוא מצטער על חד דתנה גבי בעייניה ולא תנה יכיל ממנתייה, ומני יתיה לדברים יחידים. הדא אמרה: הראוי לדבר אחד – ראוי לכל הדברים. ושאינו ראוי לכל הדברים – אפילו לדבר אחד אינו ראוי.

מהו למנות זקנים לימים? נישמעניה מן הדא: דרבי חייה בר אבא אתא לגבי רבי לעזר, אמר ליה: פיים לרבי יודן נשייא, דיתתוב לי הדא איגרא דאיקר, דאפוק לפרנסתי לארעא ברייתא. ופייסיה, וכתב ליה: "הרי ששלחנו לכם אדם גדול שלוחינו, וכיוצא בנו עד שיגיע אצלינו". רבי חזקיה, רבי

דוסתמי, רבי אבא בר זמינא, ומטו בה בשם רבי דוסתמי סבא, אגן כתב ליה, "תרי שלחנו לך אדם גדול שאינו בוש לומר לא שמעתיו".

מהו להתיר בפלוגם? רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מתירין בפלוגם. רבי יהושע בן לוי התיר בפלוגם. רבי הונא בשם רבי ירמיה: במקום שאין טלית. אמר רבי יוסי בי רבי בון: בנדרים הקלים.

## הדרן עלה נערה מאורסה

### פרק יא

**הלכה א' מתניתין** אילו נדרים שהיא מיפר: נדרים שיש בהן עינוי נפש. אם ארחין ואם לא ארחין. אם אתקשט ואם לא אתקשט. אמר רבי יוסה: אין אלו נדרי עינוי נפש.

**גמרא** כתיב (במדבר ל) כל נדר וכל שבועת אפר לענת נפש. אין לי אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש, נדרים שבינו לבינה מניין? בין איש לאשתו. עד דון בבעל, באב מניין?

[דף ל"ז ע"א]

בין אב לבתו, מה הבעל אינו מיפר אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש ונדרים שבינו לבינה, אף האב אינו מיפר אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש ונדרים שבינו לבינה.

רבי יעקב בר אחא אמר: איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. רבי יוחנן אמר: בין לנדרים בין לשבועות – הבעל מפר. רבי שמעון בן לקיש אמר: לנדרים מפר, ולא לשבועות.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אף בנדרי הוקן פליגי רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. רבי יוחנן אמר: בין לנדרים בין לשבועות – הוקן מתיר. ורבי שמעון בן לקיש אמר: לנדרים – הוקן מתיר, ולשבועות – אין הוקן מתיר.

ואתניא דרבי שמעון בן לקיש כהדא דאיוסי. חד בר נש אתא מישרי נדרא קומי רבי יוסי. מתעטף ויתיב ליה, אמר ליה: מה אשתבעת? אמר ליה: איופי ושראל, לא עללה לביתי. אמר ליה: איופי ושראל ולא עללה לבייתך!

רבי זעירא פתח מתניתא: אלו נדרים שמופר, נדרים שיש בהן עינוי נפש, אם ארחץ ואם לא ארחץ. אם אתקשט ואם לא אתקשט. אמר רבי יוסי: אין אלו נדרי עינוי נפש, אלא דברים שבינו לבינה. אלו הן נדרי עינוי נפש, כרבי יוסי, בשאמרה: "קונם פירות העולם עלי" – הרי זה יפר.

רבנין אמרין: נדרי עינוי נפש, היפר לה – מופר לעולם. נדרים שבינו לבינה – אינו מופר אלא כל זמן שהיא עמו. רבי יוסי אומר: בין נדרי ענוי נפש בין נדרים שבינו לבינה, הפר לה – מופר לעולם.

והא רבנין אמרין: נדרי עינוי נפש, הפר לה – מופר לעולם. רבי יוסי אומר: נדרים שבינו לבינה, היפר לה – מופר לעולם. מה ביניהון? בשאמרה: "קונם הנניתי עליך אם אצא מרשותך".

### [דף ל"ז ע"ב]

ויפר לה! בשלא אמרה [אלא] קונם הנניתי גופי עליך לכשאצא מרשותך; רבנין אמרין: נדרי עינוי נפש הן. רבי זעירא ורבי הילא, תריהון אמרין [רבי יוסי אומר]: נדרים שבינו לבינה הן.

על דעתיה דרבי זעירא, רבי יוסי ורבי יוחנן בן גורי – שניהון אמרו דבר אחד. דתנינן תמן: רבי יוחנן בן גורי אומר: יפר, שפא יגושגו ותהא אסורה לחזור לו.

רבי הילא פתח מתניתא: אלו נדרים שהוא מיפר לה, נדרים שיש בהן עינוי נפש, אם ארחץ אם לא ארחץ, אם אתקשט אם לא אתקשט. מהו "אמר רבי יוסי"? אין אילין נדרין נדרי עינוי נפש, אלא אלו נדרים שבינו לבינה. אלו הן נדרי עינוי נפש – דברי הכל.

אם ארחץ אם לא ארחץ. ותני בן: נדרי עינוי נפש, אם ארחץ אם לא ארחץ, אם אתקשט אם לא אתקשט.

בין על דעתיה דרבי זעירא, בין על דעתיה דרבי הילא, מחלפה שיטתיה דרבי יוסי. דתני: מעיין של בני העיר; הן ואחרים – הן קודמין לאחרים. אחרים ובקמתן – אחרים קודמין לבקמתן. בכיסתן ותני אחרים – בכיסתן קודמת לתני אחרים.

אמר רבי יוחנן: מאן תנא כביסה תני נפש? רבי יוסה! דתני, אין נותנין מהן לא למשרה ולא לכביסה. רבי יוסה מתיר בכביסה. מחלפה שיטתיה דרבי יוסי, תמן הוא אומר: אין רחיצה תני נפש, וכא הוא אומר: כביסה תני נפש! אמר רבי מנא: אדם מגלגל ברחיצה, אין אדם מגלגל בכביסה.

יהודה איש הוציא, עבד טמיר במערמא תלתא יומין מיקום על הדין טעמא מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת. אתא לגבי רבי יוסי בן חלפתא. אמר ליה: אית לי טמיר במערמא תלתא יומין מיקום על הדין טעמא, מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת. קרא לרבי אבא בריה, אמר ליה הדין טעמא, מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת? אמר ליה: (יהושע כא) תהיינה הערים האלה. תהיינה עיר, ואחר כך מוגרשיה כביבותיה. אמר ליה: מי גרם לך? דלא ילפתה עם חבירה.

ניחא, אם ארחי. אם לא ארחי, ותרחי? אמר רבי מנא: בשאמרה: "קונם הנניתי עליך משארחי אם ארחי!"

### [דף ל"ז ע"א]

ויפר לה! אמר רבי יוסי בי רבי בון: בשלא אמרה אלא: "קונם הנניתי גופי עליך לכשארחי". ויכוף! לא בן אמר רב הונא: "הנניתי עליך" – בופה ומשמשתו. "הנניתיך עלי" – הרי זה יפר! שנייא היא, שהיא הננייתו והננייתה.

אמר רבי אבא מרי: אם ארחי אם לא ארחי, לעולם. אם אתקשט, ואם לא אתקשט, לעולם. רבנין דמיקרין בשם רבי נסא: אם ארחי ואם לא אתקשט, אם אתקשט ואם לא ארחי.

הלכה ב' מתניתין אלו הן נדרי עינני נפש, אמרה: "קונם פירות העולם עלי" – הרי זה יפר. "פירות המדינה זו עלי" – יביא לה מדינה אחרת. "פירות ההנווני זה עלי" – אינו יכול להפר. אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו – הרי זה יפר; דברי רבי יוסה.

גמרא שמואל אמר: אמרה: "קונם פירות העולם עלי", והיו שם ציבורים בסידקי – יקח לה מהן. רבי שמעון בן לקיש אמר: "קונם פירות בני זו המדינה עלי", והיו שם אכסנאין מוכרין – יקח מהן.

כתיב (במדבר ל) וכל נדר וכל שבועת אסר לענת נפש. כגון פילפל שאני טועמת, קלוסקין שאני טועמת. לא סוף דבר שיש מאותו המין, אלא אפילו אין בו מאותו המין, שמו יביא לה אחר מאותו המין.

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: היו לפניו שתי חתיכות, אחת יפה ואחת רעה, נתנה עיניה בפה ונדרה מן הרעה – הרי זה יפר. מפני מה הוא מיפר? חברייה אמרי: מפני נדרי עינני נפש שלה. רבי ועירא ורבי הילא, תריהון אמרי: מפני נדרי עינני נפש שלו.



רבי זעירא בשם שמואל: כל הנדרים אדם מיפר, חוץ מהאומרת: "הנניתי על פלוני". הא

## [דף ל"ז ע"ב]

"הנניתי פלוני עלי" – יפר. והתנינן: "קונם פירות חנווני זה עלי" – אינו יכול להפר! פתר לה, כרבי יוסי וחלוקים עליו, דתנינן תמן: אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו – הרי זה יפר. אמר רבי יוסי: דו מקיף ליה דו יב ליה. אמר רבי מנא: דו יב ליה מקמה טבא .

**הלכה ג' מתניתין** "קונם שאיני נהנית לבריות" – אינו יכול להפר. ויכולה היא ליהנות בלקט ובשכחה ובפיאה. "קונם פהנים ולוים נהנין לי" – יפלו על פורחו. "פהנים אילו ולוים אילו נהנין לי" – יפלו אחרים.

**גמרא** אמר רבי יוחנן: כיני מתניתא, ויכולה היא ליהנות בלקט בשכחה ובפיאה.

תני: ובמעשר עני. לית באן מעשה [מעשר] עני. מעשר עני ניתן בזביחה, ואילו בעזיבה.

רבי יוסי בן חנינא אמר: אדם נותן מעשרותיו בטובת הננייה! ורבי יוחנן אמר: אין אדם נותן מעשרותיו בטובת הננייה! מאי טעמא דרבי יוסי בן חנינא? (בפדבר ה) ואיש את קדשיו לו יהיה. ורבי יוחנן אמר: לו יהיה, יתנם לכל מי שירצה.

מתניתא פליגא על רבי יוסי בי רבי חנינה. "קונם פהנים ולוים נהנים לי" – יפלו על פרוחו! פתר לה, באומר: אי אפשי ליתן מתנה כל עיקר. תדע שהוא בן, דתנינן: "פהנים אילו ולוים נהנים לי" – יפלו אחרים.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן. אומר הוא לישראל: הא לך סלע זה, ותן בכור זה לכן בתי כהן! פתר לה: ברוצה ליתנו לשנים, וכן בתו אחד מהן, אמר לו: הא לך סלע ותן כהן בתי כהן!

בעיון קומי רבי זעירא: כהן לישראל – רבי אוסר. מה רבי יוסי אמר? לא אנכיבון. רבי חזקיה בשם רבי אחא אמר:

## [דף ל"ח ע"א]

הכין אנכיבון, על דעתיה דרבי יוסי בר חנינה, כהן לישראל למה הוא אסור, לא מפני מראית העיון! אף רבי יוחנן אית ליה, ישראל לישראל אסור, מפני מראית העיון. אמר רבי יוסי בר בון: חילול קדשים יש באן, ותמר, מפני מראית העיון!

## מסכת שבת פ"ק אחד ע"ש

א. הזורק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע, בארבע אמות - פטור. פחות מארבע אמות - ח"כ.

ב. שתי סרטאות' זו על גבי זו, וזרק מן העליונה לתחתונה, חוץ לארבע אמות - ח"כ. בתוך ארבע אמות - פטור. זרק מן רשות הרבים לדיר, ולסהר, ולמקצה, ולחצר, אפילו הן בבקעה - הרי זה ח"כ. הזורק מן התנות דרך סטיו לפלטיא - ח"כ. מן התנות לסטיו, ומסטיו לפלטיא - פטור.

ג. שתי בקעות זו על גבי זו, וזרק מן התחתונה לעליונה, ומן העליונה לתחתונה, בתוך ארבע אמות - פטור. איסטריטיא על גבי בקעה, וזרק מן האיסטריטיא לבקעה - פטור. רבי שמעון אומר: אם יש במקום שזרק עמק עשרה טפחים ורחב ארבעה - הרי זה ח"כ.

ד. מבוי ששנה לרשות היחיד, ועשויה מדרון לרשות הרבים, אם יש גבוה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות - אין צריך לחי וקורה. רשות הרבים השופע לרשות היחיד - הרי הוא כרשות היחיד. שנה ברשות הרבים ונעשה מדרון לרשות הרבים, אם יש גבה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות - אין צריך לחי וקורה. רשות היחיד השופע לרשות הרבים - הרי הוא כרשות הרבים, שנה לכאן ולכאן וגבוה מן האמצע, אם יש גבה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות - אין צריך לחי וקורה. רשות היחיד השופע לרשות היחיד - הרי הוא כרשות היחיד, לרשות הרבים - הרי הוא כרשות הרבים.

ה. תל ברשות הרבים - רבי חנניא בן גמליאל אומר: אם יש גבוה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות, הנוטל הימנו והנותן על גבו - ח"כ. פחות מכך, בתוך ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - ח"כ. גג ברשות

הרבים, גבוה עשרה ורחב ארבעה, ונטל הימנו ונתן על גביו - ח"כ. פחות מכך, בתוך ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - ח"כ. עמוד ברשות הרבים, גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה, ונטל הימנו ונתן על גביו - ח"כ. פחות מכך, בתוך ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - ח"כ.

ו. מנורה ברשות הרבים, גבוהה עשרה, ופרח שבראשה רחב ארבעה, ונטל הימנה ונתן על גבה - ח"כ. היה פחות מכך, בתוך ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - ח"כ. עגלה ברשות הרבים, גבוהה עשרה טפחים, ורחבה ארבעה, אחד הפורק ואחד הטוען - הרי זה ח"כ.

ז. הזורק בכתל למעלה מעשרה טפחים, והלכה וישבה בחור שהוא ארבעה על ארבעה טפחים - הרי זה ח"כ; שאין מטלטלין ברשות לרשות, כגון אלו שמשחקין בכדור ברשות הרבים, ויצאה הכדור מתחת ידו של אחד מהן לכתל וחוזה לאחוריה, חוץ לארבע אמות - ח"כ. קפה ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים ורחבה ארבעה. וכן גומא אין מטלטלין מתוכן לרשות הרבים, ולא מרשות הרבים לתוכן, אבל יורד לתוכן ואוכל. פחות מכך, תוף ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - ח"כ. לשון ים הנכנס לחצר - אין ממלאין ממנו בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים. כמה דברים אמורים? בזמן שנכנס בפרצה שהיא יתרה על עשרה אמות, אבל הנכנס בפתח - אין צריך כלום. סלע שהוא גבוה עשרה טפחים - אין מטלטלין, לא מתוכו לים, ולא מים לתוכו. פחות מכך - הרי זה מתר, ובלבד שיהא בית סאתים.

ח. הזורק מן הים ליבשה, ומן היבשה לים, מן הספינה לים, מן הים לספינה ומן הספינה לחברתה - פטור. זרק מן

<sup>1</sup> רשות הרבים.

בתורה. אם היה מתעסק - פטור. שגג בשבת והיוד במלאכה, או שהיה יודע שהוא שבת, ונתפנן לעשות בה מלאכה. אבל לא היה יודע שעל אותה מלאכה חייב חטאת - זה הוא שגג האמור בתורה.

## מסכת שבת פ"ק שנים עשר

א. הבונה כל שהוא - הרי זה חייב. רבי יוסי אומר: אחד נתן את האבן ואחד נתן את הטיט - הנותן את הטיט, הרי זה חייב; רבי יהודה אומר: שניהם חייבים. נטל את האבן ונתנה על גבי דימוס, והתקינה לבנון, אף על פי שלא נתן עליה את הטיט - הרי זה חייב, והרי היא כקרקע לכל דבר.

ב. המכה בפטיש, אחד טפחה גדולה ואחד טפחה קטנה - הרי זה חייב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה - חייב, שכן מרדכי ססין לעבודת המשכן.

ג. הקודח, והגורר, והקוצץ כל שהוא, והצר צורה, והצובע את העור, והמעבד את העור - הרי זה חייב. רבי שמעון אומר: עד שיקדיח את כלו, עד שייגרר את כלו, עד שיקלץ את כלו. הצר צורה - עד שייצור את כלו. הצובע את העור - עד שייצבע את כלו. המעבד את העור - עד שיעבד את כלו. המכבה והמבעיר - הרי זה חייב. הנותן שמן בנר, אף על פי שיש בו שמן - הרי זה חייב. טלטלו ממקום למקום - פטור. הטאו על צדו - הרי זה חייב. היו לפניו שני גרות דולקין - נתפנן לכבות את זה וכבה את זה - הרי זה פטור. שני גרות כבוין - נתפנן להבעיר את זה והבעיר את זה - הרי זה פטור. אחד כבוי ואחד דלוק - נתפנן לכבות את הדלוק ולהבעיר את הכבוי, והבעיר את הכבוי וכבה את הדלוק בנשימה אחת - חייב, בשתי נשימות - פטור.

ד. אחד נתן את האור, ואחד נתן את העצים, ואחד נתן את הקדרה, ואחד נתן את המים, ואחד נתן את הבשר, ואחד נתן את התבלין, וקבא אחד והגיס - בלן חייבין. אחד נתן את

האיסטרטיא לים - פטור. רבי שמעון אומר: אם יש במקום שזרק עמק עשרה טפחים - הרי זה חייב. ובבור אפלו עמק מאה אמה - הרי זה חייב. ספינה שבים, גבוהה עשרה טפחים - אין מטלטלין לא מתוכה לים, ולא מים לתוכה. רבי יהודה אומר: עמוקה עשרה ואינה גבוהה עשרה - מטלטלין מתוכה לים, אבל לא מים לתוכה.

ט. ספינות קשורות זו בזו - מערבין ומטלטלין מזו לזו. התרו - נאסרו. חזרו וקשרום - בין אנוסין, בין שוגגין, בין מזידין, בין מטעין - חזרו להתרן. מחצלות פרוסות ברשות הרבים - מערבין ומטלטלין מזו לזו, נקפלו - נאסרו. חזרו ופרסוה, בין אנוסין, בין שוגגין, בין מזידין, בין מטעין - חזרו להתרן. שכל מחיצה הנעשית בשבת, בין שוגגין, בין מזידין, בין אנוסין, בין מטעין - הרי זו מחצה.

י. בתים שבספינה - חייבין בערוב. והשאר שבספינה שאין להם בתים - הרי הן כשרוין בחצר. לווחין שבספינה - אין מטלטלין אותם. אם היו מכסין בהן פרות או כלים - הרי הן ככסוי כלים ומטלטלין אותן.

יא. לא יחלה אדם בשרשי אילן למעלה משלשה טפחים, ויורד וטובל, אלא אם כן היו רגליו נוגעות בארץ. אבל נתלה בחבל הקשור בסלע או בספינה - יורד וטובל.

יב. הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים, ונזכר לאחר שיעתה מיד - קלטה אחר או קלטה כלב, או שנשרפה - רבי מחיב, וחקמים פוטרין. מודה רבי לחכמים, שאם זרק מרשות הרבים לרשות היחיד שהוא פטור, עד שעה שתנוח.

יג. זה הכלל, כל חייבי חטאות - אין חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה. תחלתן זדון וסופן שגגה, תחלתן שגגה וסופן זדון - פטורים, עד שתהא תחלתן וסופן שגגה. אם יש בשגגה של אחד מהם כדי לעשות מלאכה - חייב. כיצד? היה יודע שהוא שבת, והיזיד במלאכה - זה הוא מזיד האמור

העצים, ואחד נתן את הקדרה, ואחד נתן את המים, ואחד נתן את הכשר, ואחד נתן את התבלין, ואחד הביא את האור, ובא אחד והגיס - שנים האחרונים חביבין.

ה. הסורט סריטה אחת על גבי שני נסרים כאחת - הרי זה חיב. אמר רבי יוסי: לא חיבו שתי אותיות אלא משום רושם, שכן רושמיך על קרשי המשכן לידע איזהו בן זוגו. כתב אות אחת בראש היריעה מכאן, ואות אחת בראש היריעה מכאן, אם כשמדביקן זו לזו והן נראות כאחת - חיב, ואם לאו - פטור. כתב אות אחת, ובא אחר וכתב אות אחת, ובא אחר וכתב אות אחת - אפלו כל השם בלו, אפלו כל הפסוק בלו - פטור. הרושם אות אחת והשלים את השם, אות אחת והשלים את הספר - חיב.

ו. המקרע על העור כתבנית כתב - פטור. הרושם על העור כתבנית כתב - חיב. כתב בקליפי אגוזין, בקליפי רמונים - חיב. בדם קרוש, בחלב קרוש, על עלה זית, ועל עלה חרוב, ועל עלה דלעת, ועל כל דבר שהוא של קימא - חיב. על עלה חרויז, ועל עלה כרשין, ועל עלה בצלים, ועל עלה ירקות, ועל כל דבר שאינו של קימא - פטור. זה הכלל: כתב דבר שהוא של קימא על דבר שאינו של קימא, או דבר שאינו של קימא על דבר שהוא של קימא, פטור. אינו חיב, עד שיכתב דבר שהוא של קימא על דבר שהוא של קימא.

ז. הכותב אות אחת גדולה, אף על פי שיש במקומה כדי לכתב שתי אותיות - פטור. המוחק אות אחת גדולה, אם יש במקומה כדי לכתב שתי אותיות - חיב. אמר רבי מנחם ברבי יוסי: זה חמור במוחק מבכותב, חמור בכותב מה שאין פן במוחק. הכותב לקלקל - חיב. והמוחק לקלקל - פטור. נפלה דיו על גבי ספר ומחקה, שעה על גבי פנקס ומחקו, אם יש במקומה כדי לכתב שתי אותיות - חיב. והמוחק לקלקל - פטור. אין לך שחיב, אלא המוחק על מנת

לכתב, והמוחק כדי לתקן כל שהוא - הרי זה חיב.

ח. הכותב אות אחת ועשה שתיים. שתי אותיות ועשאן אות אחת - הרי זה חיב. נתפנו לכתב אות אחת ונעשה בידו שתי אותיות, שתי אותיות ועשאן אות אחת - הרי זה פטור. עשה שני נקודין, ובא אחר וגמרן ועשאן שתי אותיות - האחרון חיב. כתב על הזוית מבפנים - הרי זה חיב. מבחוץ - פטור. המציר בקליפי פולין, בקליפי תורמסין - פטור.

ט. המסרט על בשרו - רבי אליעזר מחיב וחכמים פטריין. אמר להם רבי אליעזר: והלא בן סטדא לא למד אלא בכך? אמרו לו: מפני שוטה אחד נחיב את כל הפקחין?

י. אחד אוחו בקלמוס ואחד אוחו בידו וכותב - האוחו בקלמוס - פטור. והאוחו בידו וכותב - חיב. נתפנו לסיעו - האוחו בקלמוס - חיב, והאוחו בידו וכותב - פטור. שוגג אוחו בקלמוס, ומזיד אוחו בידו וכותב - פטור. מזיד אוחו בקלמוס, ושוגג אוחו בידו וכותב - חיב. קטן אוחו בקלמוס וגדול אוחו בידו וכותב - חיב. גדול אוחו בקלמוס וקטן אוחו בידו וכותב - פטור.

יא. מודה רבי אליעזר לחכמים, שאם כתב אות אחת בשבת זו, ואות אחת בשבת אחרת, אות אחת בשבת ואות אחת ביום טוב, אות אחת בשבת ואות אחת ביום הכפורים - שהוא פטור, שאין שני ימים מצטרפין למלאכה אחת.

יב. אחד נתן את הדיו, ואחד נתן את המים, ואחד נתן את הקנקנתום - שנים האחרונים חיבין. אחד נתן את הדיו ואחד נתן את הקנקנתום, ואחד נתן את המים, ואחד נתן את הדיו - שנים האחרונים חיבין. אחד נתן את הדיו, ואחד נתן את הקנקנתום, ואחד נתן את המים - האחרון חיב. אחד נתן את הקנקנתום, ואחד נתן את הדיו, ואחד נתן את המים - האחרון חיב. אחד נתן את הדיו, ואחד נתן את המים. אחד נתן את הקומס,

ה. הצד בהמה חיה ועוף מאפר שברשות אדם, אם היו מחסרין צידה - חיב. לאפר שברשות אדם, אף על פי שמחסרין צידה - פטור. הפורש מצודה על גבי בהמה חיה ועוף, אף על פי שנכנסו לתוכה - פטור, הפורש מצודה על גבי בהמה, חיה ועוף, אם נכנסו לתוכה - חיב. המפרק בהמה ועוף מן המצודה - פטור.

ו. שנים שישובו על הפתח - שניהם פטורין, שאין ידוע איזה מהן קדם. ישובו זה ראשון וזה שני - הראשון חיב והשני פטור. ישב אחד על הפתח, ובא אחר וצדו מבפנים - היושב על הפתח חיב. והצדו מבפנים - פטור. ישב אחד על הפתח, ובא אחר וישב לו מבפנים - פטור, ישב אחד על הפתח, ובא אחר וישב לו מבחוץ - היושב על הפתח חיב, ושנים האחרונים פטורין. ישב אחד על הפתח, ונמצא צבי בתוכו, אף על פי שמתכונן לישוב על הפתח עד שתחשף - פטור, מפני שקדמה צידה למחשבה, אין לך שיהא חיב אלא המתכונן לצוד, אבל קדמה צידה למחשבה - פטור. למה זה דומה? לנועל את ביתו לשמרו ונמצא צבי בתוכו, ולמתכסה בטלית, ונמצא צפורית בתוכה, אף על פי שמתכונן לישוב עד שתחשף - פטור, מפני שקדמה צידה למחשבה, אין לך שחיב אלא המתכונן לצוד. אם קדמה צידה למחשבה - פטור.

ז. אין לועסין מסתיכין בשבת. אימתי? בזמן שמתכונן לרפואה, אם מפני ריח הפה - הרי זה מתר. לא ישחק אדם סם יבש בשניו, אימתי? בזמן שמתכונן לרפואה. אם מפני ריח הפה - הרי זה מתר.

ח. החושש בשניו - לא יגמע בהן יין וחמץ ופולט, אבל מגמע ובוֹלע. ומטביל כדרפו ואינו חושש בגרונו - לא יערענו

ואחד נתן את המים. אחד נתן את המים ואחד נתן את האפר. אחד נתן את האפר ואחד נתן את המים - האחרון חיב; דברי רבי. ורבי יוסי בן רבי יהודה אומר: אינו חיב אלא עד שיגבל.

## מסכת שבת פרק שלשה עשר

א. האורג שני חוטין על גבי הגס. ועל גבי האמרא - הרי זה חיב. רבי אלעזר אומר: אפלו אחד. האורג שני חוטין על גבי שפה על הרחב שלשה בתים - הרי זה חיב. האורג שלשה חוטין בתחלה - הרי זה חיב, הא למה זה דומה? לצלצל קטן שארג בו שני חוטין על רחב שלשה בתים. והאורג שלשה בתים מתחלה - הרי זה חיב.

ב. שנים שצדו את הצבי - שניהן פטורין, שאין שנים חיבין על מלאכה אחת. צדו הראשון והניחו - שניהם חיבין. צדו הראשון ונתנו לשני - הראשון חיב והשני פטור.

ג. הצד צבי בחצר שיש לה שני פתחים - פטור. נעל הראשון את הפתח ובא השני ונעל את הפתח השני - השני חיב והראשון פטור. חזר הראשון ופתח ונעל - הראשון חיב על צדה השני.

ד. הצד צבי חגר, חולה, זקן - פטור. הצד את הישן ואת הסומא - חיב. הצד יוני שוכף, יוני עליה, וצפרין שקננו בטפיחין ובבירה, וכל דבר שמחסר צידה - חיב. ארזין ותרנגולין, ויוני הרדסיות, וכל דבר שאין מחסר צידה - פטור. הצד זבובין ויתושין - חיב. ורבי יהודה פטר. הצד חגבים - בשעת הטל - פטור. בשעת השרב - חיב. אלעזר בן מהבאי אומר: אף בשעת השרב, אם היו מקלחין - פטור.

<sup>2</sup> שרף העין שעושים ממונו זפת ומשמש לרפואה וגם להכיר ריח הפה.

ובלבד שלא יערב. מפרפרין גלוסקין לחולה בשבת, ובלבד שלא יגבל. אבל מחבץ הוא מצשה קדרה - ואוכל.

יג. מודים חכמים לרבי אליעזר שאין עושין אהלים בתחלה ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת, על מה נחלקו? על המוסיפין, שרבי אליעזר אומר: אין מוסיפין ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. וחכמים אומרים: מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום-טוב.

יד. רבי אליעזר אומר: קרן עגולה - חיב, קרן פשוטה - פטור. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: המרפוב קנה של מנורה - חיב לשלם, ושל צידין - פטור.<sup>4</sup> נשמתו לו רצועות מנעל וסנדל, או שנשמת רב הרגל - הרי זה יחזיר, ובלבד שלא יקשר.

טו. סנדל שנפסקה אחת מאזניו, או אחד מתרסיותיו - יוצאין בו. שתיים - אסור, מפני משווי שבת. נפסק עקבתו, או שנטל חוטמו, או שנחלק לשנים - אסור, מפני משווי שבת. נשמת חוטמו - הרי זה יחזיר, ובלבד שלא יקשר.

טז. הדגים, והגבינין, והמסדרין על גבי קנים. ועל גבי עלין - מפרק ואוכל, ובלבד שלא יחזיר. חותל של תמרים, ופטליא<sup>5</sup> של גרוגרות - מקרע ואוכל, ובלבד שלא יקשר. זה הכלל: כל קשר שהוא של קימא, ויכול להתירו באחת מידי, או שאינו של קימא, ואין יכול להתירו באחת מידי - אין חיבין עליו, עד שיהא קשר של קימא, ואין יכול להתירו באחת מידי.

יז. חבל הקשור בפרה - קושרו באבוס, והקשור באבוס קושרו בפרה; אבל לא יקשר באבוס ובפרה. חבל שבתוך הבית

בשמן, אבל נותן שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע, ומטביל פדרכו ואינו חושש. החושש בראשו, וכן מי שעלו בו חטטים - סך הוא את השמן ואינו סך יין וחמץ, שהשמן דרכו לסיכה, יין וחמץ אין דרכן לסוך. סך אדם שמן על גבי מכתו, ובלבד שלא יטול במוך ובמטלית, ויתן על גבי מכתו.

ט. עושין אלונתית לחולה בשבת, אימתי? בזמן שטרפה מערב שבת, לא טרפה מערב שבת - אסורה, שאין טורפין מתחלה בשבת. אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: טורפין יין ושמן לחולה בשבת. אמר רבי שמעון בן אלעזר: פעם אחת חלה רבי מאיר<sup>3</sup>, ובקשנו לעשות לו ולא הניחנו, אמרנו לו: תבטל דבריך בחייד? אמר לנו: אף על פי שאני אומר בן וחברי אומר בן - לא מלאני לבי מימי, לעבר על דברי חברי.

י. ושותין מי זבלין, מי דקליו, וכוס עקרין, ומדיח בהן פניו ידיו ורגליו. לא ידית בהן את הסנדל. רבי יוחנן הסנדלר מתיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: האשה רוחצת בנה ביין, אף על פי שמתכוננת לרפואה.

יא. רוחץ אדם במי טבריא ומי ים הגדול, אבל לא במי הגר, ולא במי המשרה, ולא בימה של סדום. אימתי? בזמן שמתכונן לרפואה, אבל אם להעלות מטמאה לטהרה - הרי זה מתר. לא יתן אדם מים על גבי ספוג, ויתן על גבי מכתו. אבל נותן הוא על גבי רגליו והן יורדין לספוג. נותן אדם מוך יבש, וספוג יבש על גבי מכתו. אבל לא גמי יבש, ולא כתייתן יבשין על גבי מכתו.

יב. נותנין מים לתוך קמח וקלי, ובלבד שלא יגבל. נותנין שמשמן ואגוזין לתוך הדבש,

<sup>4</sup> בנוסחת הספרים מובא כאן: י"ב סימאי אומר:

קרן עגולה חיב ופשוטה פטור.

<sup>5</sup> סל העשוי ממיני ערבה שאוצרים בו גרוגרות.

<sup>3</sup> הגר"א ז"ל הגי' רבי אלעזר. אבל בגמרא

איתא רבי מאיר.

מטלטלין אותו, ושבהפסק אין מטלטלין אותן. אם התקינו בעל הבית להיות משתמש בהן - מטלטלין אותו.

**ית.** חבל דלי שנפסק - אין קושרין אותו, אלא עונבים אותו. מפצעין באגוזים ומפרדין ברמונים. ומחתיכין בנבלה משבת לאותה שבת, אבל לא משבת למוצאי שבת, מפני שהוא כמתקן מקדש לחול. רבי יוסי אומר: מפצעין באגוזים ומפרדין ברמונים, ומדיחין בכבושין ביום הכפורים עם חשכה ואינו חושש, שהוא כמתקן מקדש לחול.

**יט.** מדיחין פלים משבת לאותה שבת, אבל לא משבת זו לשבת אחרת. כיצד? אכל בהן בלילי שבת - מדיחין שיאכל בהן לשחרית, בשחרית - מדיחין שיאכל בהן בסעדת צהרים. בסעדת צהרים - מדיחין שיאכל בהן למנחה. במנחה לא ידח מעתה. הכוסות - מדיחין כל היום כלו, מפני שאין קבע לשתייה. מדיחין עשרה כוסות, שאם ירצה ישתה באחד מהן. מציעין עשר מטות, שאם ירצה - יסב על אחת מהן. של בית רבן גמליאל לא היו מקפלין כלי לכן שלהן. מפני שהן מחליפין.

## מסכת שבת פרק ארבעה עשר

**א.** אף על פי שאמרו: אין קורין בכתבי הקדש, אבל שונין בהן ודורשין בהן. ואם צריך לו דבר לבדוק - בודק. רבי נחמיה אומר: מפני מה אמרו - אין קורין בכתבי הקדש מפני שטרי הדיטות? שיאמרו: בכתבי הקדש אין קורין, קל וחמר בשטרי הדיטות.

**ב.** היו כתובין תרגום בכל לשון - מצילין אותן וגונזין אותן. רבי יהודה אומר: אין מצילין אותן. אמר רבי יוסי: מעשה והלך אבא חלפתא אצל רבן גמליאל לטבריא, ומצאו שהיה יושב על שלחנו של רבי יוחנן

הנזוף, וכידו ספר איוב תרגום, והיה קורא בו. אמר לו רבי חלפתא: זכור הייתי ברבן גמליאל הזקן, אבי אביך, שהיה יושב על גב מעלה בהר הבית, והביאו לפניו ספר איוב תרגום, ואמר לבנאי: תגנוז תחת הנדבך. באותה שעה, שלח רבן גמליאל וגנוז. רבי יוסי בר יהודה אומר: ערבה של טיט כפה עליו. אמר רבי מאיר: שתי תשובות בדבר, טיט לא היה בהר הבית. ועוד, וכי מאבדין אותה ביד? אלא מניחין אותה במקום התרפה והן מתאבדין מאליהן.

**ג.** היו כתובין בסם, בסקרא, בקומוס, בקנקנתום - מצילין אותן וגונזין אותן. הברכות והקמעות. אף על פי שיש בהן מאותיות השם ומענינות הרבה שבתורה - אין מצילין אותן, אלא נשרפין במקומן. מכאן אמרו: כותבי ברכות כשורפי תורה. ומעשה באחד בצידן שהיה כותב ברכות, ואמרו עליו לפני רבי ישמעאל, והלך רבי ישמעאל לבודקו, כשהיה עולה בסלם הרגיש בו, נטל טומים של ברכות ונתנו לתוך ספל של מים. בלשון הזה אמר לו רבי ישמעאל: 'ענש האחרון קשה מן הראשון'.

**ד.** הגליונים וספרי מינים - אין מצילין אותן מפני הדלקה, אלא נשרפין במקומן, הן ואזכרותיהן. רבי יוסי הגלילי אומר: בחול - קודר את אזכרותיהן וגונזן, ושורף את השאר. אמר רבי טרפון: אקפח את בני, שאם יבאו לידי - שאשרוף, הם ואזכרותיהן. שאפלו הרודף רודף אחריו להורגו ונחש רץ אחריו להכישו, נכנס לבית עובד כוכבים, ואינו נכנס לבתיהן של אלו, שהללו אין מכירין אותו וכופרין בו והללו מכירין וכופרין בו, ועליהן אמר הפתוב (ישעיה נד, ח): 'ואחר הדלת והמזוזה שמת זכרונו' וגו'. אמר רבי ישמעאל: מה אם להטיל שלום בין איש לאשתו אמרה תורה: שמי שנכתב בקדשה ימחה על המים, ספרים הללו שמטילין איבה בין ישראל

לאביהם שבשמים, על אחת כמה וכמה שימחו, הן ואזכרותיהן. ועליהן אמר הכתוב (תהלים קלט, כא): "הלא משנאידך ה' אשנא" וגו'; כשם שאין מצילין אותן מפני הדלקה - כך אין מצילין אותן, לא מן המפלות ולא מן המים, ולא מכל דבר המאבד אותן.

ה. ספר שאחוזו האור בראשו האחד - נוטלו ומתכסה בו, אם כבתה - כבתה. כלי שאחוז האור בראש אחד - כופלו ומשתמש בו, אם כבתה - כבתה. ספר שנפל לתנור - מטמא את התרומה. מכבין את הדלקה ואין מכבין להציל את התרומה. יפה כח הקדש מכת התרומה, שהקדש מציל את כלו, תרומה אין מציל אלא כדרך שמציל בחלין.

ו. מצילין מיום-טוב לשבת, אבל לא משבת ליום-טוב, ולא משבת ליום הכפורים, ולא מיום הכפורים לשבת, ולא משבת זו לשבת אחרת, ואין צריך לומר מיום-טוב לחול. חבית שנשברה בראש הגג, מביא כלי אחר ומניח תחתיה, ולא יהא מביא כלי אחר וקולט, כלי אחר ומצרף, ולא יקלט ואחר כך יזמין, אלא מזמין ואחר כך יקלט. הציל פת נקיה - אין רשאי להציל פת הדראה. פת הדראה - רשאי להציל נקיה. ואין מצירימין בכך. רבי יוסי בר יהודה אומר: מצירימין בכך.

ז. אין מצילין את המת מפני הדלקה. אמר רבי יהודה בן לקיש: שמעתי, שמצילין את המת מפני הדלקה. שכח פת בתנור, וקדש עליו היום - מצילין ממנו מזון שלש סעודות, ואומר לאחרים: בואו והצילו לכם, בלבד שלא יעשה עמהם חשבון אחר השבת. וכשהוא רודה - רודה בסכין, אבל לא במרדה.

ח. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פורסין עור של גדי על גבי שדה תבה ומגדל שאחוז בהן את האור, מפני שהוא מחרר. ולא הודו לו חכמים.

ט. נכרי שבא לכבות, אין אומרים לו: 'כבה' ואל תכבה'. מעשה שנפלה דלקה בחצרו של יוסף בן סימאי בשיחין, ובאו אנשי גסטרא של צפורי לכבותה, ולא הניחין. ירדו גשמים וכבו, אמרו חכמים: לא היה צריך, אף על פי כן, למוצאי שבת שלח להם סלע לכל אחד ואחד, ולאפרכוסו שבהן שלח חמשים דינרים.

י. אין משכירין כלים לנכרי בערב שבת, וברביעי ובחמישי - מתר, אין משלחין אגרות ביד נכרי בערב שבת, וברביעי ובחמישי - מתר. אמרו עליו על יוסף הכהן, שלא נמצא פתב ידו ביד נכרי מעולם.

יא. מלא מים להשקות בהמתו - משקה אחריו ישראל. ואם בשביל ישראל - אסור. לקט עשבים להאכיל בהמתו - מאכיל אחריו ישראל. אם בשביל ישראל - אסור. במה דברים אמורים? בנכרי שאין מכירו, אבל נכרי שמכירו - הרי זה אסור, מפני שמרגילו ועושה עמו לשבת אחרת, וכלם שעשאן ישראל, בין אנוסין, בין שוגגין, בין מזידין, בין מטעין - הרי זה אסור.

יב. אין מפליגין בספינה ביים הגדול פחות משלשה ימים קדם לשבת. במה דברים אמורים? ביורד לדבר הרשות, אבל ביורד לדבר מצוה, אפלו בערב שבת - מתר. ופוסק עמו על מנת לשבת, ואינו שוכת. דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו צריך, ומצור לצידן, אפלו בערב שבת - מתר.

יג. ספינה הבאה ביים - אין עולין מתוכה ליבשה, אלא אם כן היו בתוך התחום עד שלא חשכה. מעשה ברבן גמליאל וזקנים, שהיו באין בספינה, וקדש עליו היום. אמרו לרבן גמליאל: מה אנו לירד? אמר להם: מתר, שצופה הייתי, והיינו בתוך התחום עד שלא חשכה, אלא שנטרפה הספינה פעמים



לִיסְטְרָא שֶׁל קְדָרָה, וּסְכִין קְטָנָה שֶׁעַל גְּבִי הַשְּׁלַחָן. חֲזָרוּ לֵהִיּוֹת מוֹסִיפִין וְהוֹלְכִין, עַד שְׁאָמְרוּ: כָּל הַכֵּלִים נִטְלִין בַּשַּׁבָּת, חוּץ מִן הַמַּסָּר הַגָּדוֹל וְיֵתֵד שֶׁל מַחְרָשָׁה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִף הַעֲגוּלָה שֶׁל סְפִינָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אִף צֶפְרָן גְּדוֹלָה. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: אֲפִילוּ טְלִית, אֲפִילוּ תְרוּד – אֵין נִטְלִין אֲלָא לְצַרְף. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: אֵין נִטְלִין אֲלָא לְצַרְף. וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים: לְצַרְף וְשֶׁלֹּא לְצַרְף.

ב. דָּלַת שֶׁל תְּבֵה וּמַגְדֵּל וְשֵׁדָה – נוֹטְלִין וְלֹא מַחְזִירִין. דָּלַת שֶׁל לוּל, וְשֶׁל בֵּית תְּרַנְגוּלִין – לֹא נוֹטְלִין וְלֹא מַחְזִירִין. דָּלַת מִטְּהָ שֶׁנִּשְׁבְּרָה – הִיא וּשְׁבָרֶיהָ נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. מַכְבֵּשׁ שֶׁנִּשְׁבֵּר – הוּא וּשְׁבָרָיו נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. מְגוּפַת חֲבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה – הִיא וּשְׁבָרֶיהָ נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. לֹא יִסְפּוֹת מִמֶּנָּה שֶׁבֵר, לֹא לְסַמֵּךְ בָּהּ כְּרַעֲי מִטְּהָ וְלֹא לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת הַכֵּלִים. זֶרְקָה לֹא שִׁפָּה – הִיא וּשְׁבָרֶיהָ אֵין נִטְלִין בַּשַּׁבָּת. שְׁבָרֵי תַנּוּר יֵשֶׁן – אֵין נִטְלִין בַּשַּׁבָּת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: נִטְלִין. הַעֵיד רַבִּי יוֹסִי מִשּׁוֹם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, עַל שְׁבָרֵי תַנּוּר יֵשֶׁן שֶׁנִּטְלִין בַּשַּׁבָּת, וְעַל כְּסוּיֵי שְׂאִין צְרִיד בֵּית יָד. אֵין נוֹטְלִין בְּמוֹט בַּשַּׁבָּת, אֲבָל נוֹטְלִין בַּשְּׂנִים. שְׁלֶשֶׁה וְאַרְבָּעָה – אֶסוּר.

ג. קְנָה שֶׁהִתְקִינוּ בְּעַל הַבַּיִת לֵהִיּוֹת פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ. אִם הִיָּה קֶשׁוּר וְתַלּוּי – פּוֹתֵחִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ. וְאִם לֹא – אֵין פּוֹתֵחִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: מִתְקֵן אִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ קֶשׁוּר, וְאִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ תַלּוּי. מִקֵּל שֶׁעָשָׂה בְּרֵאשׁוֹ מִסְמֵר, לֵהִיּוֹת נוֹטֵל בּוֹ

הַרְבֵּה. בְּאוֹתָהּ שֶׁעָשָׂה עָשָׂה נְכָרִי אֶסְקְלִיא<sup>7</sup> לִירֵד בּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מַה אָנוּ לִירֵד? אָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְלֹא בְּפִנְיֵנוּ עָשָׂה – מִתְרִין אָנוּ לִירֵד בּוֹ, וְיִרְדוּ בּוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְהַזְקֵנִים.

יד. מִלְבָּן שֶׁל מִטָּה, וְשֶׁל עֲרִיסָה וְנוֹקְלִיטֵי הַמִּטָּה, לְוֹחִים שֶׁל סְבָבִים וְכַרְעֵי שְׁלַחָן, וְיָד שֶׁל סְכִין – הָרִי זֶה לֹא יַחְזִיר, וְאִם הַחְזִיר – פְּטוּר. וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִתְקַע. וְאִם תִּקַּע – חֵיב חֲטָאת. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִם הָיָה רַפִּין – נוֹטֵל וּמַחְזִיר.

טו. מְטַלְטְלִין אֶת הַשּׁוֹפָר לְהַשְׁקוֹת בּוֹ אֶת הַתֵּינוֹק. מְטַלְטְלִין אֶת הַקְּרָקֶשׁ וְאֶת הַפְּנֹקֶס לְתֵינוֹק בַּשַּׁבָּת. אֵין מְקַרְקְשִׁין, לֹא אֶת הַזּוּג וְלֹא אֶת הַקְּרָקֶשׁ לְתֵינוֹק בַּשַּׁבָּת. מְטַלְטְלִין אֶת הַפְּנֹקֶס וְאֶת הַמְּרָאָה לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת הַכֵּלִים, וְאֵין רוֹאִין בְּמִרְאָה. וְאִם הִיָּתָה קְבוּעָה בַּכֵּתֶל – מִתּוֹ. אֵין מְטַלְטְלִין, לֹא אֶת הַמַּקְבָּת, וְלֹא אֶת הַמַּקְדָּח, וְלֹא אֶת הַקֶּשְׁתָּנוֹת, לֹא יֵכֶה בַּמַּקְבָּת עַל גְּבִי מַפְסָלָת, וְלֹא יַקְדִּיחַ בַּקֶּשְׁתָּנוֹת, כְּדָרְךָ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוּל. כְּלֵי גָלְלִים כְּלֵי אֲבָנִים כְּלֵי אֲדָמָה – הָרִי הֵן כְּכֹל הַכֵּלִים, וּמְטַלְטְלִין אוֹתָן.

טז. כֶּפֶה<sup>8</sup>, בֵּין חֻקּוֹק וּבֵין שְׂאִינוֹ חֻקּוֹק – מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת, וְלֹא אָמְרוּ "חֻקּוֹק" אֲלָא לְעֵינֵי טְמֵאָה. מְדוּכָה – אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוֹם, מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. וְאִם לֹא – אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: מְדוּכָה קְטָנָה הַנִּתְּנָה עַל גְּבִי שְׁלַחָן – הָרִי הִיא כַּקְּעָרָה וּמְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: צְרוּר, וְאֲבָן הַמַּקְרוּלָת – פְּזִיטָה. כַּאֲגוּז וְכַפִּיצָה – נוֹטְלוֹ וּמְקַנְחֵה בּוֹ אֶת רִגְלָיו. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשּׁוֹם אֲבִיו: מִלֵּא הַיָּד.

## מִסְכַּת שַׁבָּת פָּרָק חֲמֵשֶׁה עָשָׂר

א. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אֹמְרִים: שְׁלֶשֶׁה כְּלֵים נִטְלִין בַּשַּׁבָּת, מְקַצּוֹעַ שֶׁל דְּבִלָּה, וְזוּמָא-

<sup>7</sup> הַנְּרֵסָה עַל פִּי הַיְרוּשָׁלְמִי שַׁבָּת פ"ב ע"ב.

<sup>8</sup> סֶלֶם אוֹ כְּבִשׁ.

<sup>9</sup> שֵׁם כְּלֵי יָשִׁישׁ לוֹ בֵּית קַבּוּל.

את הפת מאפאפיריות<sup>10</sup> - הרי היא כדוקרן, ומטלטלת בחצר.

ד. מטלטלין את המשליא<sup>11</sup> להעלות בה דלי או קיתון של דבלה. כלכלה - לישוב עליה תונגלת. בהמה שנפלה לתוך הבור - עושין לה פרנסה במקומה, בשביל שלא תמות.

ה. אין מפנין את האוצר בתחלה בשבת. אבל עושה בו שביל, כדי שיהא נכנס ויוצא.

ו. חצר גדולה שירד בה גשמים, והיה בה בית אבל או בית המשטה, מביא תבן בקפה ומרדד, ובלבד שלא ירדד בידו ובקפה כדרך שעושה בחול. נסרים של בית אומן - אף על פי משופין ואף על פי שמתקנין - מטלטלין אותן.

ז. חבלים של טבחין, וטמוס של שטרות, ועורות שאינן עבודין, אם התקינן בעל הבית - מטלטלין אותן, ואם לאו - אין מטלטלין אותן. רבי יוסי אומר: עורות עבודין ושאינן עבודין - מטלטלין אותן. אבל גזי צמר, ואניצי פשתן, ולשונות של ארגמן, ומוכין - אין מטלטלין אותן.

ח. מטלטלין את החדש בשבת, ומטלטלין מעשר שני בירושלים, אבל לא בגבולין. מעלין את המדמע באחד ומאה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: נותן עיניו באחד מהן ואוכל את השאר.

ט. שכרי ערבה - לכסות בהן את פי החביות. שכרי זכוכית - לכסות בהן את פי הפך. רבי יהודה אומר: ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן. שכרי ערבה - לצק בתוכן מקפה, שכרי זכוכית - לצק לתוכן שמן לתינוק. חבית שנתגלה, ואבטיח שנגר - נוטלין ומניחין במקום המצנע.

י. מטלטלין את החצב, מפני שהוא מאכל צביים. ואת החרדל, מפני שהוא מאכל יונים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מטלטלין שכרי זכוכית מפני שהוא מאכל נעמיות. רבי נתן אומר: אם כן, יטלטלו חבילי זמורות, מפני שהוא מאכל פילין? זה הכלל: כל שהוא מן המוכן - מטלטלין אותן, וכל שאינו מן המוכן - אין מטלטלין אותן. מים שנתגלו - מטלטלין אותן, מפני שהן ראויין לבהמה - דברי רבי מאיר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל עצמן אסור לקימן מפני סכנת נפשות.

יא. חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין, אם התקינן למאכל בהמה - מטלטלין אותן. ואם לאו - אין מטלטלין אותן. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם נוטלין באחת ד' - מטלטלין אותן, ואם לאו - אין מטלטלין אותן.

יב. חבילי אזוב, הסאה, והקורנית - שהכניסן לעצים - אין אוכל מהן בשבת. למאכל בהמה - אוכל מהן. קוטם ואוכל, ובלבד שלא יקטם בכלי מולל ואוכל - ובלבד שלא ימלול בכלי הרבה - דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: מולל בראשי אצבעותיו ואוכל, ובלבד שלא ימלול בידים הרבה כדרך שעושה בחול. וכן בחמיתה<sup>12</sup>, וכן בפגים<sup>13</sup>, וכן בשארי כל התבלין.

יג. שחלים שטרפן מערב שבת - נותן לתוכן חמץ ושמץ. ואין טורפן אלא מערב, וממשיך את החמיתה, ונותן לתוכן. חרדל ששחקו מערב שבת - מביא דבש ונותן לתוכו, ואין טורף אלא מערב. שום שרסקו מערב שבת - מביא גריסין ונותן לתוכו, ואין טורף אלא מערב. אין כותשין את המלח במדוך של עץ, אבל מרסקן הוא ביד

<sup>11</sup> מזוג.

<sup>12</sup> בגמרא: אמייתה, והוא שם של צמח בושמי.

<sup>13</sup> הגר"א גרס: בפגים.

<sup>10</sup> כפא שמונחיים עליו ספרים והוא של עץ ועגל ומתקפל ונסגר ומתפשט ונפתח, ויש שעושין מפניו שלחן.

של סכין ובעץ הפרור ואינו חושש. אין מרסקין דבילה ויגרוגרות ותרובין לפני זקנים בשבת. אבל מרסק הוא ביד של סכין ובעץ הפרור, ואין חושש.

**יד.** המולל מלילות מערב שבת - מנפח על יד על יד ואוכל, אבל לא בקנון ולא בתמחוי. המולל מלילות מערב יום טוב - מנפח בקנון ובתמחוי, אבל לא בטבלא ולא בנפה, ולא בכברה, כדרך שעושה בחול. רבי דוסתאי בן רבי ינאי אמר משום רבי אליעזר: מוללין את המלול ומציעין את המוצע, ואופין את האפוי, ומבשלים את המבשל.

## מסכת שבת פרק ששה עשר

**א.** אין עוקרין בהמה חיה ועוף מרשות היחיד, ואין צריך לומר מרשות הרבים. אבל דוחין בהן עד שיכנסו כלה. כופין את הסל בפני האפרוחים שיעלו ושירדו עליה, ואסור לטלטלו.

**ב.** כיצד מסייעין את הבהמה ביום טוב? נופחין בחוטמו, ונותנין דד לתוף פיו, ואוחז בולד שלא יפול. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מרחמין היינו על בהמה טהורה ביום טוב. קושרין את הטבור. רבי יוסי אומר: נוהגין היינו, אף חותכין. טומנין את השליא כדי שלא יוצן הולד, כגון בספל של שמן ובכסות, ובקפה של תבן, ומהלקטין למילה. רבי יהודה אומר: אם לא הלקיט - חייב מיתה. וכורך עליה חוטי צמר וחוטי פשתן, ובלבד שלא יקשר. ומזלף עליה את החמין. ולא עוד, אלא שאדם מזלף את החמין על גבי מכתו.

**ג.** כל זמן שעוסק במילה - חוזר אף על ציצין שאין מעכבין את המילה, פרש, אין חוזר אלא על ציצין המעכבין בלבד.

**ד.** בן שבועה - דוחין עליו את השבת. בן שמנה - אין דוחין עליו את השבת. ספק בן שבועה, ספק בן שמנה - אין דוחין עליו את השבת. בן שמנה - הרי הוא כאבן, ואין

מטלטלין אותו. אבל אמו שוחה עליו ומניקתו. אין גודר טמאה מן המת, לא באדם ולא בכלים. אין מטמא לא בזיבה ולא בצרעת, אין זוקק ליבום ואינו פוטר מן היבום. ואינו מאכיל בתרומה, ואין פוסל מתרומה, ואינו נוחר ואינו מנחיל. פרש ממנו אבר - הרי הוא כאבר מן החי. ובשר - הרי הוא כבשר מן החי. זה הכלל: כל זמן שהוא חי - אינו לא כחי ולא כמת. מת - הרי הוא כמת לכל דבר. ואיזהו בן שמנה? כל שלא כלו לו חידשיו. רבי אומר: סימניו נכרין בו, צפרניו ושערו שלא גמרו. וכדרך שכן שמנה באדם נפל, כך בן שמנה בבהמה גסה נפל. וכן ארבעה בדקה. רבי שמעון אומר: כל ששקה שלשים יום באדם - אינו נפל, שנאמר (במדבר יח, טז): "ויפדונו מכן חדש תפדה". וכל ששקה שמנה ימים בבהמה - אינו נפל, שנאמר (ויקרא כב, כ): "ומיום השמיני והלאה ירצה" וגו'.

**ה.** נסת לראשון ומת, לשני ומת, לשלישי - לא תנשא; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לשלישי תנשא, לרביעי לא תנשא. היתה יולדת זכרים והן נמולים ומתים. מלה ראשון ומת, שני ומת, שלישי לא תמול; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: שלישי תמול, רביעי לא תמול. מעשה בארבע אחיות בצפורי, שמלה ראשונה ומת, שניה ומת, שלישית ומת, ובא מעשה לפני רבי שמעון בן גמליאל, ואמר, רביעית לא תמול. אמר רבי נתן: כשהייתי במדינה של קפוטקיא - היתה שם אשה אחת שהיתה יולדת זכרים והן נמולין ומתים. מלה ראשון ומת, שני ומת, שלישי הביאתו לפני, ראיתיו שהיה ירוק. נסתכלתי בו ולא מצאתי בו דם ברית. אמרו לי: מה אנו למולו? אמרתי להם: המתינו לו עד שיכנס בו דם. המתינו לו ומלואו, וחייה. והיו קורין אותו 'נתן הבבלי' על שמי.

**ו.** המשוף - צריך שימול. רבי יהודה אומר: משוף לא ימול מפני שהוא מסכן. אמרו לו: הרבה מלו בימי בן כוזיבא, והיו להם בנים

ולא מתו, שנאמר (בראשית יז, יג): "המול ימול" - אפלו מאה פעמים. ואומר (שם יז, יד): "את בריתי הפר" - לרבות את המשוך.

ז. מי שנולד מהול, וגר שנתגר מהול, ותינוק שעבר זמנו, ושאר כל הנמולים - אין מלין אותן אלא ביום. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: בזמנו אין מלין אותו אלא ביום. עבר זמנו - מלין אותו בין ביום בין בלילה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם היה מסרב לבשר - רואין אותו בשעה שמתקשה, אם נראה ערל - מלין אותו, ואם לאו - אין מלין אותו.

ח. אמר רבי יוסי: מנין למילה שהיא במקום פרי? שנאמר (ויקרא יט, כג): "וערלתם ערלתו את פרו"; ואומר (בראשית יז, יד): "וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו" - ממקום שהולד נכר אם זכר אם נקבה, משם מלין אותו. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מי שנולד מהול - שצריך להטיף ממנו דם ברית, מפני שהיא ערלה כבושה, על מה נחלקו? על גר שנתגר כשהוא מהול, שברית שמאי אומרים: צריך להטיף ממנו דם ברית; ובית הלל אומרים: אין צריך.

ט. אמר רבי שמעון: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע, על מי שהיה לו למול אחר שבת ומלו בשבת - שהוא חייב, על מה נחלקו? על מי שהיה לו למול בערב שבת ומלו בשבת, שרבי אליעזר מחיב חטאת ורבי יהושע פוטר. אמר לו רבי אליעזר: אי אתה מודה במי שהיה לו למול אחר שבת ומלו בשבת שהוא חייב, שהחליף את זמנו? ואף מי שהיה לו למול בערב שבת ומל בשבת יהא חייב שכן החליף את זמנו! אמר לו רבי יהושע: לא! אם אמרת במי שהיה לו למול אחר שבת ומלו בשבת שהוא חייב, שאינו בקום מול, תאמר במי שהיה לו למול ערב שבת, ומלו בשבת, יהא חייב, שכן בקום מול! אמר לו רבי אליעזר: נותר יוכיח! שמאמש בקום

אכול, ואם אכלו למחר - הרי זה חייב! אמר לו רבי יהושע: לא! אם אמרתי בנוחר שכן אינו בקום אכול בו ביום, תאמר במילה, שכל יום בקום מול?

י. מפקחין על ספק נפשות בשבת, והזריז - הרי זה משבח! ואין צריך לטול רשות מבית דין. כיצד? נפל לים ואין יכול לעלות, טבעה ספינתו בים ואינה יכולה לעלות - יורדין ומעלין אותו משם, ואין צריך לטול רשות מבית דין. נפל לבור ואין יכול לעלות - עוקרין לו חוליא ויורדין ומעלין אותו משם, ואין צריך לטול רשות מבית דין. תינוק שנכנס לבית ואין יכול לצאת - שוברין דלתות הבית, ואפילו היו של אבן, ומוציאין אותו משם, ואין צריך לטול רשות מבית דין. מכבין ומפסיקין לזלקה בשבת. והזריז - הרי זה משבח, ואין צריך לטול רשות מבית דין.

יא. מי שנשכו נחש - קורין לו רופא ממקום למקום, ושוחטין לו תרנגולת, וגוזזין לו כרשינין. אוכל ואינו צריך לעשר; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: צריך לעשר.

יב. מחמין חמין לחולה בשבת, בין להשקותו ובין לרפאותו, ואין אומרים: המתינו לו שמה יחיה, אלא ספקו דוחה שבת, ולא ספק שבת זו, אלא ספק שבת אחרת. ואין אומרים שיעשו דברים בנכרים ובקטנים, אלא בגדולים שבישראל. אין אומרים: יעשו דברים הללו על פי נשים, על פי נכרים; אלא מצטרפין דעת ישראל עמהן.

יג. אמר רבי יוסי: מנין לפקוח נפש שדוחה שבת? שנאמר (שמות לא, יג): "את שבתתי תשמרו"; יכול במילה ועבודה ופקוח נפש? תלמוד לומר: 'אך' - חלק; פעמים שאתה שוכת, פעמים שאי אתה שוכת. רבי אליעזר אומר: מילה דוחין את עליה השבת. מפני מה? מפני שחייבין עליה כרת לאחר זמן! והרי דברים קל וחמר, ומה אם

בכברה ונותן לתוף האבוס. רבי אליעזר בן יעקב אומר: מערין לכברה בשבת.

ב. אין שורין את החלתית בשבת. רבי יוסי אומר: בצונן - מתר, בחמין - אסור. אין מזלחין את הבית בכל מיני זלחין, אבל ממלא חבית מים, ושופך ושונה, ואינו חושש. גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי - דברי רבי דוסא. וחכמים אומרים: כן וכאן מסלקין לצדדין.

ג. הקש שישן עליו מערב שבת - מנענעו בשבת. לא ישן עליו מערב שבת - לא ינענעו בידו בשבת. מכבש של בעלי בתים שהתירו להיות נוטל הימנו את הכלים - נוטל את המקל ואת הלוחים ומחזירן לשדה, מפני שהן כלים. כל שיש בו דברים הנטלין ודברים שאין נטלין - נוטלו ונטלין הימנו, ומחזירו למקומו.

ד. בית הלל אומרים: מגביהין מעל השלחן עצמות וקלפין. בית שמאי אומרים: מסלק את הטבלא כלה ומנערה. זכריה בן אבקילוס לא היה נוהג, לא כדברי בית שמאי, ולא כדברי בית הלל, אלא נוטל ומשליך לאחר המטה. אמר רבי יוסי: ענותנותו של רבי זכריה בן אבקילוס שרפה את ההיכל.

ה. מקנחין בזנב הסוס, ובזנב הפרה, ובזנב שועל, ובמפה של קוצין, ובשער של שועל, ובלבד שלא יקנח בידו ובמפה כדרך שעושה בחול.

ו. פרות שנתפזרו - מלקט אחד אחד ואוכל. נתערבו לו פרות בפרות - בורר ואוכל בורר ומניח על השלחן; בורר ומשליך לפני בהמתו. בדיק אלו בפני עצמו ואלו בפני עצמן, או שלקט מתוכן עפר וצורות - הרי זה חייב.

ז. פגה שטמנה בחבון, וכן חררה שטמנה בגחלים, אם מגלה מקצתה - נוטל. ואם

על אבר אחד ממנו - דוחה את השבת, דין הוא שיידחה השבת על כלו. אמרו לו: ממקום שבאת, מה להלן ודאי ולא ספק, אף כאן ודאי ולא ספק. אמר רבי יעקב: וכי כמה החמירה תורה, בעבודה או בשבת? החמירה בעבודה יותר משבת, שהעבודה דוחה את השבת ואין שבת דוחה אותה. והרי דברים קל וחמר, ומה עבודה שדוחה את השבת - ספק נפשות דוחה אותה, שבת שעבודה דוחה אותה - אינו דין שספק נפשות דוחה אותה? הא למדת, שספק נפשות דוחה את השבת.

יד. רבי אחא אמר משום רבי יעקב: הרי הוא אומר (שמות כב, א): "אם במחמתך ימצא הגנב וגו', בעל הבית מהו? ודאי או ספק? הרי אומר: ספק. אם הורגין נפש להחיות נפש בספק, דין הוא שיידחו את השבת להחיות נפש בספק, הא לא נתנו מצות לישראל אלא לחיות בהן, שנאמר (ויקרא יח, ה): "אשר יעשה אתם האדם וחי בהם" - וחי בהן ולא שימות בהן; אין לך דבר עומד בפני פקוח נפש, חוץ מעבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים. במה דברים אמורים? שלא בשעת הגזרה, אבל בשעת הגזרה, אפילו מצוה קלה שבקלות - אדם נותן נפשו עליה, שנאמר (ויקרא כב, לב): "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל כי אני ה' מקדשכם". ואומר (משלי טז, ד): "כל פעל ה' למענהו".

## מסכת שבת פרק שבעה עשר

א. אמר רבי יהודה: אימתי אמרו נותנין לתלויה ביום טוב? בזמן שנתן לתוכה מערב יום טוב. לא נתן לתוכה מערב יום טוב - לא יתן לתוכה ביום טוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: טורף אדם חבית יינה בשמריה, ונותן לתלויה ביום טוב. מסננין את הביצה בסודרין ובכפיפה מצרית. נוטל

לאו - אינו נוטל. אֶלְעֶזֶר בֶּן תְּדָאִי אָמַר: תּוֹחֵכֶן בְּשִׁפּוֹד אוֹ בִסְכִּינָן וְנוֹטְלָן בְּשִׁבְתָּ.

ח. אין מטבילין את הפלי על גבי מימיו לטהרו ביום-טוב, ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת - דברי רבי. וחקמים אומרים: מטבילין את המים ביום-טוב, ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא להטבילן. כלים שנטמאו באב השמאה - אין מטבילין אותן ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. אבל ממלא הוא כוס או דלי או קתון לשתת, ומחשב עליהן ומטבילן, טובל כדרך מטמאה חמורה, ואין צריך לומר מטמאה קלה.

ט. קורע אדם את העור שעל פי החבית של יין ושל מוריס, ובלבד שלא יתפון לעשות זנוק. אין פותחין לפסין סתומות. רבן שמעון בן גמליאל מתיר.

י אין סכין את הפלים בשביל ליפותן. אם לנאותן להשתמש בהן - מתור. לא יתן אדם שמן על גבי טבלא של שיש להתעגל עליה, לפי שאין סכין, ואין נופחין, ואין מדיחין את הקרקע ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת.

יא. הרוחץ במערה ובמי טבריא, ונסתפג אפלו בעשר אלונטיאות לא יביאם בידו. וכן עשרה בני אדם במדה הזאת, ואם צריך להם - ממתינ להם עד שינגב ונוטלן וכא לו. לא יתן אדם שמן על גבי ראשו וילך למרחץ, אבל סך כל גופו ומקנח כל גופו אבר אבר. מוליך אדם שמן הרבה באלונטיות הרבה למרחץ, וסך כל גופו אבר אבר ומקנח כל גופו אבר אבר, ואינו חושש. רבן שמעון בן גמליאל אומר: טרקלין שהסיק מערב שבת מטיל ביום שבת, לא הסיקו מערב שבת, לא יטיל בה ביום השבת.

יב. אין מגרדין במגרדת ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. רבן שמעון בן גמליאל מתיר. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר: שאם היו ידיו מלכלכות בטיט ובצואה - מגרדין כדי שלא ישנפו את כליו.

יג. הרוחץ בחמי טבריא, לא יזלפו עליו אחרים, אבל מזלף הוא על ידי עצמו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף לא יזלף הוא על ידי עצמו, מפני שמרבה הבל ומכבה את הקרקע, אבל רוחץ כדרך ועולה.

יד. רבי שמעון בן אלעזר אומר, בית שמאי אומרים: אין הורגין את המאכלת בשבת, ובית הלל מתירין. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר, בית שמאי אומרים: אין פוסקין צדקה לעניים בשבת בבית הכנסת, אפלו להשיא יתום ויתומה, ואין משדכין בין איש לאשתו, ואין מתפללין על החולה בשבת; ובית הלל מתירין.

טו. המפלה את פליו - הרי זה מולל וזורק, ובלבד שלא יהרג. אבא שאול אומר: נוטל וזורק ובלבד שלא ימלול. לא יפלה אדם את פליו ברשות הרבים מפני הכבוד. רבי יהודה אומר: אף בחול אין עושין אפקטווין ברשות הרבים מפני הכבוד.

טז. לא ישטיח אדם את פליו ברשות הרבים לנגבן אפלו מן הזעה. אין רצים בשבת כדי להתעמל, אבל מטיל כדרך אפלו כל היום פלו, ואינו חושש. בהמה שאכלה פרות הרבה - מטילין אותה בחצר בשביל שלא תמות.

יז. אין מבקרין את המומין ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. אם לבו ביום - מבקרין את המומין בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב.

בעזהש"ת

# קרן הדפסה לאדענט איין איין צו ווערן א ברסלב פריים מעמבער!



אויפן פארלאנג פונעם ציבור אנשי שלומינו,  
האט קרן הדפסה איינגעפדעמט א נייע פריים מעמבערשיפ פראגראם,  
וואס וועט צושטעלן א געוואלד מיט נוצבארע בענעפיטן:

ועל כולם:

## PRIME HOME DELIVERY SERVICE

פריים דעליווערי

סערוויס:

באקומט אלעס "צום טיר"  
מיט פערזעליכע סערוויס  
אויף א גאלדענעם טאץ -  
דאס שנעלסטע וואס מעגליך.

עקסטערע באנוס:

## אנלימיטעד 10% דיסקאונט אין ברסלב סענטער אנליין געשעפט

אריינגערעכענט הונדערטע ספרים, קונטרס, אויף אידיש, ענגליש און לשון הקודש, סידיס צו הערן און צו זען, און נאך אסאך.

צום ערשט:

## באקומט "אלע" וועכענטליכע אידישע גליונות און קונטרסים פון היכל הקודש

אריינגערעכענט די וואס מען אפערט נישט דערפאר קיין סובסקריבשאנס, אזוי אויך די וואס וועלן ארויסקומען בעז"ה אין די צוקונפט.

די פרייז צו ווערן א פריים מעמבער איז \$24.99 א וואך

רופט שוין 718-387-2691 עקסטענשאן 3

<p>15</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>6:07 _____ נץ החמה 9:33 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:06 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה לט • ירושלמי: נדרים לא • תוספתא: שבת יא נ"ך: איכה ב-ג • רמב"ם: מעשר יג</p>	<p>6:07 _____ נץ החמה 9:33 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:06 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה לט • ירושלמי: נדרים לא • תוספתא: שבת יא נ"ך: איכה ב-ג • רמב"ם: מעשר יג</p>
<p>16</p> <p>שני Monday</p>	<p>ח</p> <p>8</p>	<p>6:08 _____ נץ החמה 9:33 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:05 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מ • ירושלמי: נדרים לב • תוספתא: שבת יב נ"ך: איכה ד-ה • רמב"ם: מעשר יג</p>	<p>6:08 _____ נץ החמה 9:33 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:05 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מ • ירושלמי: נדרים לב • תוספתא: שבת יב נ"ך: איכה ד-ה • רמב"ם: מעשר יג</p>
<p>17</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>6:09 _____ נץ החמה 9:34 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:03 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מא • ירושלמי: נדרים לג • תוספתא: שבת יג נ"ך: קהלת א-ב • רמב"ם: מעשר יד</p>	<p>6:09 _____ נץ החמה 9:34 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:03 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מא • ירושלמי: נדרים לג • תוספתא: שבת יג נ"ך: קהלת א-ב • רמב"ם: מעשר יד</p>
<p>18</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>6:10 _____ נץ החמה 9:34 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:02 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מב • ירושלמי: נדרים לד • תוספתא: שבת יד נ"ך: קהלת ג-ד • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי יד</p>	<p>6:10 _____ נץ החמה 9:34 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 _____ סו"ז תפלה - מג"א 9:02 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מב • ירושלמי: נדרים לד • תוספתא: שבת יד נ"ך: קהלת ג-ד • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי יד</p>
<p>19</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>6:11 _____ נץ החמה 9:34 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:43 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:00 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מג • ירושלמי: נדרים לה • תוספתא: שבת טו נ"ך: קהלת ה-ו • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ב</p>	<p>6:11 _____ נץ החמה 9:34 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:43 _____ סו"ז תפלה - מג"א 9:00 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מג • ירושלמי: נדרים לה • תוספתא: שבת טו נ"ך: קהלת ה-ו • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ב</p>
<p>20</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:29 הדלקת הנרות</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p>6:12 _____ נץ החמה 9:35 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:43 _____ סו"ז תפלה - גר"א 8:59 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מד • ירושלמי: נדרים לו • תוספתא: שבת טז נ"ך: קהלת ז-ח • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ג</p>	<p>6:12 _____ נץ החמה 9:35 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:43 _____ סו"ז תפלה - מג"א 8:59 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מד • ירושלמי: נדרים לו • תוספתא: שבת טז נ"ך: קהלת ז-ח • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ג</p>
<p>21</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 8:57 זמן מוצש"ק</p>	<p>יג</p> <p>13</p>	<p>6:13 _____ נץ החמה 9:35 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:43 _____ סו"ז תפלה - גר"א 8:57 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מה • ירושלמי: נדרים לז • תוספתא: שבת יז נ"ך: קהלת ט-י • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ד</p>	<p>6:13 _____ נץ החמה 9:35 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:43 _____ סו"ז תפלה - מג"א 8:57 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: סוכה מה • ירושלמי: נדרים לז • תוספתא: שבת יז נ"ך: קהלת ט-י • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ד</p>

ווער עס איז זוכה צו זיין ביי אן אמת'ן צדיק אויף ראש השנה, דעמאלט וואו  
דער מענטש קוקט ווערט די לופט דארט אזוי ווי די לופט פון ארץ ישראל.

(ספר המדות אות ארץ ישראל חלק ב' סימן ז)